

ISSN 1857-0976

ANALE ȘTIINȚIFICE

**ale Academiei „Ștefan cel Mare”
a Ministerului Afacerilor Interne
al Republicii Moldova**

Științe socioumane

Ediția a XVII-a, nr. 1

Chișinău, 2017

CZU34:378.4(478-25)(082)=135.1=161.1

A 15

Aprobate și recomandate pentru editare de Senatul Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova

Colegiul de redacție:

Redactor-șef: dr. **Simion CARP**, conf. univ., rector al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova

Membri:

dr. hab. **Gheorghe Costachi**, prof. univ., Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM
dr. hab. **Gheorghe Gladchi**, prof. univ., Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare
dr. **Mihail David**, vicepreședinte IPA România, Constanța, România
dr. **Iurie Larii**, conf. univ., director al Departamentului Știință, dezvoltare proiecte și cooperare al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Tudor Osoianu**, conf. univ., Institutul de Istorie, Stat și Drept al AȘM
dr. **Radion Cojocaru**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Iurie Odagiu**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Veaceslav Ursu**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Ștefan Belecciu**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Igor Bantuș**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Veaceslav Grati**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Marian Gherman**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Alexandru Pînzari**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Oleg Casiadi**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Alexandru Pareniuc**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Igor Trofimov**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Alexandru Zosim**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Vasile Florea**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Liliana Creangă**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
dr. **Aliona Bivol**, conf. univ., Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Articolele au fost recenzate

Responsabilitatea pentru conținutul științific al articolelor revine autorilor

ISBN 978-9975-121-57-6

CUPRINS

Științe juridice

Oleg CASIADI, <i>doctor în filosofie, conferențiar universitar al Catedrei „Științe manageriale și socioumane” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova</i>	
Ludmila BUCIUȘCAN, <i>Master în drept, lector-universitar al Catedrei „Științe manageriale și socioumane” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova</i>	
Locul și rolul UE în reglementarea diferendului transnistrean	8
Radion COJOCARU, <i>doctor în drept, conferențiar universitar, șef al Catedrei științe penale a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova</i>	
Sergiu SECRIERU, <i>doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova</i>	
Aspecte evolutive privind incriminarea infracțiunii de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope.....	17
Iurie LARII, <i>doctor în drept, conferențiar universitar, director al Departamentului știință, dezvoltare proiecte și cooperare al Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova</i>	
Marian NUCU, <i>doctor în drept, Brigada de Combatere a Criminalității Organizate Constanța, România</i>	
Pericolul și tendințele infracțiunilor din domeniul circulației ilegale a substanțelor narcotice.....	29
А. Г. ЧИСТОКЛЕТОВ, <i>профессор кафедры административно-правовых дисциплин Львовского государственного университета внутренних дел, доктор юридических наук, профессор, Украина</i>	
А. Л. ХИТРА, <i>кандидат юридических наук, доцент кафедры административного права и административного процесса Львовского государственного университета внутренних дел, Украина</i>	
Особенности и причины распространения терроризма в Украине	36
Marcel BOȘCANEANU <i>doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova</i>	
Analiza factorilor criminogeni a infracțiunii de poluarea apei.....	41

Valeriu HARABARA, <i>lector universitar al Catedrei „Științe manageriale și socio-umane” a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova</i>	
Procesul migraționist al etnicilor greci din Basarabia prin prisma rapoartelor vamale din anul 1821	50
Ion SLISARENCO, <i>mașter în drept, doctorand, lector universitar al Catedrei „Științe penale” a Facultății Drept a Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova</i>	
Conceptul de vătămare a sănătății săvârșită din imprudență ca rezultat al încălcării regulilor de siguranță a traficului rutier.....	56
Лидия СУКМАНОВСКАЯ, <i>старший преподаватель кафедры административного права и административного процесса Львовского государственного университета внутренних дел, Украина</i>	
Деятельность государственных органов в направлении противодействия терроризму на транспорте в Украине	62

CONTENTS

Legal Sciences

Oleg CASIADI, <i>PhD in philosophy, associate professor of the Department “Managerial and socio-human sciences” of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova</i>	
Ludmila BUCIUȘCAN, <i>master in law, university lecturer of the Department “Managerial and socio-human sciences” of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova</i>	
The place and role of the EU in the settlement of the Transnistrian conflict	8
Radion COJOCARU, <i>PhD, associate professor, chief of the Department “Criminal Sciences” of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova</i>	
Sergiu SECRIERU, <i>PhD student, “Stefan cel Mare” Academy of MIA of the Republic of Moldova</i>	
Evolving aspects of offences’ criminalization for evading or extortion of narcotic or psychotropic substances	17
Iurie LARII, <i>PhD, associate professor, Director of the Department of Science, Project Development and Cooperation of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova</i>	
Marian NUCU, <i>PhD, Organized Criminality Combating Crew, Constanta, Romania</i>	
Danger and trends of offences in the field of illegal circulation of narcotic substances	29
L. G. CHISTOKLETOV, <i>professor of the Department of Administrative and Legal Disciplines of the Lviv State University of MIA , PhD, professor, Ukraine</i>	
A. L. HITRA, <i>candidate of law, associate professor of the Department of Administrative Law and Administrative Process of the Lviv State University of MIA, Ukraine</i>	
Features and causes of terrorism spreading in Ukraine	36
Marcel BOȘCANEANU <i>PhD student, “Stefan cel Mare” Academy of MIA of the Republic of Moldova</i>	
The analysis of the criminogenic factors of the water pollution offence	41

Valeriu HARABARA,
*university lecturer of the Department “Managerial and socio-human sciences”
of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova*

**Migration process of Ethnic Greeks in Bessarabia in terms
of customs reports dating back to 1821 .....50**

Ion SLISARENCO,
*master in law, PhD student, university lecturer of the Department “Criminal Sciences”
of the Law Faculty of the Academy “Stefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova*

**The concept of health damage done by imprudence
as a result of violation of road safety rules 56**

Lidia SUKMANOVSKAYA,
*senior lecturer of the Department of Administrative Law and Administrative Process,
Lviv State University of MIA, Ukraine*

**The activity of the state bodies in the direction of
countering terrorism in transport in Ukraine 62**

**ȘTIINȚE
JURIDICE**

CZU 323(478):327

LOCUL ȘI ROLUL UE ÎN REGLEMENTAREA DIFERENDULUI TRANSNISTREAN

Oleg CASIADI,

doctor în filosofie, conferențiar-universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Ludmila BUCIUȘCAN,

master în drept, lector-universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Obținerea independenței R. Moldova s-a desfășurat în contextul accentuării tendințelor secesioniste. Pe primul plan s-a nuanțat separatismul transnistrean ce a survenit în urma a trei factori: activitatea rebelă a separatiștilor transnistreni, implicarea Federației Ruse prin susținerea militară, politică și morală a separatismului, precum și incapacitatea elitei politice din R. Moldova de a soluționa această criză. În vederea soluționării conflictului transnistrean au fost înaintate mai multe proiecte, însă menționăm locul ocupat de UE în contextul procesului de negocieri. Interesul UE față de problema secesionistă din R. Moldova s-a manifestat prin următoarele acțiuni: numirea unui reprezentat special al UE în R. Moldova în martie 2005 sau deschiderea Delegației permanente a Comisiei Europene la Chișinău și lansarea misiunii EUBAM la frontiera moldo-ucraineană, la care adăugăm multiple proiecte de ordin economic subvenționate de UE ce și-au propus ca scop apropierea celor două maluri ale Nistrului.

Cuvinte-cheie: separatism, elită politică, negocieri, frontieră, stabilitate.

THE PLACE AND ROLE OF EU IN TRANSNISTRIAN DISPUTE

Oleg CASIADI,

associate professor, PhD, Academy „Ștefan cel Mare” of MIA

Ludmila BUCIUȘCAN,

university lecturer, master in law, Academy „Ștefan cel Mare” of MIA

Moldova's independence was held in the context of deepening trends separatists. In the foreground was nuanced Transnistrian conflict that arose from three factors: Transnistrian separatist rebel activity, involvement of the Russian Federation through military, political and moral support, and the inability of the political elite in Moldova solve this crisis. Were submitted several projects for Transnistrian conflict settlement, and we noticed the EU's place in the context of negotiations. EU's interest in Moldova's problem was manifested through: the appointment of an EU Special Representative in Moldova in March 2005 and the opening of the Permanent Delegation of the European Commission in Chisinau and launch of EUBAM at Moldova-Ukraine border, to which we add multiple economic projects subsidized by the EU that also have proposed bringing closer the two banks of the Dniester.

Keywords: separatism, the political elite, negotiations, frontier, stability.

Prăbușirea URSS a pus în evidență existența mai multor focare de conflict în spațiul ex-sovetic, determinate de reminiscențele organizării administrative de tip totalitar, precum și de reabilitatea mai pronunțată între Federația Rusă și Occident. Cercetătorul O. Serebrian, consideră că reactualizarea unor conflicte este determinată prin trasarea a trei doctrine geopolitice promovate de Rusia în ultimele secole: panslavismul, eurasianismul, internaționalismul. Constatăm prezența acestor ideologii în doctrinele contemporane

ale Federației Ruse [1].

În această ordine de idei menționăm specificul conflictului transnistrean, care are rădăcini istorice. Pentru prima dată această „entitate statală” a fost creată pe 12 octombrie 1924 de către Biroul politic al Partidului Comunist a URSS, ca regiune autonomă denumită Republica Sovietică Socialistă Autonomă Moldovenească. Următoarea etapă a constituit data de 2 august 1940 când a fost creată RSSM, ce cuprindea regiuni din Basarabia istorică și o parte din raioanele RSSAM.

Conflictul a generat în contextul mișcării naționale de la sfârșitul anilor 1980 din RSSM, culminând la data de 2 septembrie 1990 când este proclamată Republica Sovietică Socialistă Moldovenească Nistreană [2, p. 326].

Istoriografia contemporană abordează mai multe concepte privind cauzele evenimentelor sus-menționate. Prin urmare, evidențiem următorii factori ai separatismului transnistrean:

- Activitatea rebelă a separatiștilor bazată pe concepte dogmatice;
- Suportul politic, militar, moral din partea Federației Ruse;
- Acțiuni neconsecvente din partea autorităților de la Chișinău față de criza creată.
- Aspectul cultural-lingvistic și etno-demografic între cele două maluri ale Nistrului;
- Amenințarea de redistribuire a puterii și a resurselor economice în regiunea transnistreană [3, p. 55].

Reglementarea conflictului transnistrean a devenit o prioritate în politica externă a diplomaților europeni, cu scopul menținerii unei stabilități regionale. Conform lui M. Kuzovlev, în acest răstimp conflictul a parcurs mai multe stadii – de la „etapa fierbinte” (acțiuni militare în anii 1991-1992) până la cel de statu-quo din prezent. Totodată, remarcă autorul, după etapa activă, între părțile în conflict nu a fost semnat un acord de pace definitiv, existând doar Acordul de încetare a focului din 21 iulie 1992 [4, p. 3]. În pofida faptului că acesta nu este un conflict interetnic [5, p. 4], și a faptului că, în opinia mai multor experți occidentali, dintre toate conflictele înghețate din spațiul postsovietic acesta este cel mai simplu sub aspectul reglementării [6], totuși, în prezent, constatăm că nu au fost înregistrate evoluții semnificative în soluționarea lui. După douăzeci și cinci de ani de la izbucnirea și negocierea multiplelor concepte, strategii și planuri de soluționare propuse de diferiți actori, precum OSCE, Fe-

derația Rusă, Ucraina, Republica Moldova, devine din ce în ce mai evident că problema nu va fi ușor de soluționat chiar și cu implicarea mai activă a UE și SUA.

Un eveniment important care a oferit un sprijin poziției Republicii Moldova în procesul de negocieri a avut loc în 1991 la Summitul OSCE de la Istanbul, în cadrul căruia Federația Rusă și-a asumat angajamentul în fața întregii comunități internaționale de a-și retrage complet trupele și armamentul de pe teritoriul Republicii Moldova până la finele anului 2002 [7, p. 25], [8, p. 9]. În pofida faptului că până în prezent ea nu și-a respectat complet angajamentele luate [9], rezoluția OSCE a diluat din condiționalitatea impusă anterior de Federația Rusă privind identificarea unei soluții politice a conflictului transnistrean și mai apoi retragerea trupelor și armamentului. De altfel, în Declarația Summitului de la Istanbul din 19 noiembrie 1999, șefii de stat și de guverne ai statelor OSCE au declarat faptul că ei se așteaptă la o retragere rapidă, în ordine corespunzătoare și completă a forțelor armate rusești din Republica Moldova și au salutat angajamentul asumat de către Federația Rusă de a finaliza până la finele anului 2002 retragerea efectivului militar, armamentului, munițiilor și echipamentului de pe teritoriul Republicii Moldova. În sfârșit, ei au reiterat că o misiune internațională de evaluare era gata să porceadă imediat la supravegherea retragerii și distrugerii munițiilor și armamentului rusesc [7, p. 50].

Drept urmare a Summitului de la Istanbul, Misiunea OSCE a fost mandatată să asigure transparența în procesul de retragere și distrugere a munițiilor și armamentului rusesc din Republica Moldova, precum și să coordoneze asistența financiară și tehnică, pentru a facilita procesul respectiv [10]. Salutară, în acest sens, este și decizia Parlamentului European de a susține rezoluția OSCE privind aprobarea unui document de poziție în care

înaltul for legislativ european sprijină inițiativa OSCE și consemnează faptul că organizația, din componența căreia fac parte 55 de state, este unica instituție paneuropeană care a implementat activități ale diplomației preventive, de promovare a drepturilor omului, a democrației, a statului de drept, a cooperării politice și a controlului armamentelor [11].

Inițiativele de reintegrare a Republicii Moldova prin adoptarea unui model federativ de organizare constituie o etapă importantă în tentativele de a soluționa conflictul transnistrean. Primul și cel mai detaliat plan în privința dată a fost propus sub auspiciul OSCE la 3 iulie 2002 de către Federația Rusă și Ucraina. Documentul, elaborat după modelul constituției federale rusești [12, p. 15], a fost negociat de către părți într-un moment în care relațiile dintre Republica Moldova și Federația Rusă deveneau deosebit de amicale. Documentul format din patruzeci și două de articole stabilește principiile esențiale de guvernare ale Republicii Moldova reunificate, precum și sistemul de garanții și procedurile tranziționale. Articolul 1 al documentului descria Republica Moldova în calitate de stat federal democratic, de drept, cu formă de guvernământ republican [13, p. 16].

Etapile principale ale procesului federalizării propuse erau: (a) semnarea unui acord de principiu între Chișinău și Tiraspol; (b) elaborarea noii Constituții a Republicii Moldova în baza principiilor de federalizare propuse de către OSCE; (c) organizarea unui referendum național pe marginea constituției propuse; (d) organizarea alegerilor pe întregul teritoriu al Republicii Moldova în conformitate cu prevederile noii constituții; (e) conformarea cu noua lege de bază a tuturor actelor normative ale subiectelor federației create. După multiple runde de negocieri, documentul final nu a fost semnat, părțile neajungând la o înțelegere clară asupra formei de „conviețuire” ulterioară [12, p. 15].

D. Kozak este delegat în calitate de re-

prezentant special al Președintelui Federației Ruse pentru soluționarea problemei transnistrene [13, p. 27]. În perioada iulie-septembrie 2003, D. Kozak împreună cu grupurile de lucru ale autorităților Republicii Moldova și cele secesioniste elaborează un proiect de memorandum care trebuia să pună baza unui stat federativ asimetric. Produs în condiții netransparente, fără implicarea mediatorilor procesului de reglementare ai OSCE, ai Ucrainei și fără consultarea opiniei publice [13, p. 27], documentul a întâmpinat cele mai negative reacții ale țărilor europene, ale SUA și ale societății civile din Republica Moldova.

Proiectul Memorandumului cu privire la principiile de bază ale structurii statului unificat se baza pe concepția statului comun înaintată anterior de către Federația Rusă: formarea până în 2020 a Republicii Federale Moldova, în cadrul căreia se creau doi subiecți federativi „Republica Moldovenească Nistreană” și „Unitatea teritorial-autonomă Găgăuzia” [14, p. 1]. Documentul scoate în evidență următoarele elemente ale constituirii noului stat: (a) realizarea mecanismelor practice de soluționare a problemei transnistrene care este posibilă doar prin elaborarea, supunerea referendumului și aprobarea comună a Constituției statului reunificat; (b) noul stat va fi unul suveran și neutru, care se angajează să se demilitarizeze complet; (c) până în momentul demilitarizării complete forțele militare nu pot fi folosite pentru asigurarea ordinii și securității publice pe teritoriul federației; (d) părțile se adresează cu propunere către Federația Rusă privind oferirea garanțiilor privind securitatea, condițiilor de reunificare și integrității teritoriale a Republicii Federale Moldova. Aceasta presupune, inclusiv, dislocarea pe teritoriul viitoarei federații a unui contingent militar al forțelor armate ruse denumite „forțe pacifcatoare de stabilizare ale Federației Ruse” de aproximativ 2000 de persoane pe perioada procesului de demilitarizare completă a țării.

rii, dar care nu vor părăsi teritoriul până în 2020; (e) în domeniul relațiilor internaționale subiecții federației sunt consultați obligatoriu și iau parte la negocierile de semnare a acordurilor internaționale; (f) subiecți ai federației pot deveni ei înșiși membri ai organizațiilor internaționale și regionale în cazul în care aceasta acceptă membri care nu sunt subiecți ai dreptului internațional; (g) subiecții federației pot părăsi unilateral federația doar în cazul în care autoritățile centrale ale Republicii Moldova vor decide de a se uni cu o altă țară și/sau statul își pierde complet suveranitatea; (h) prin repartizarea funcțiilor de control asupra federației subiecții federației primesc împuterniciri vaste și dreptul de blocare a funcțiilor statului la nivel federal [14, p. 1-11].

Proiectul rus a fost ulterior catalogat drept tentativă de „transnistrizare a Republicii Moldova”, de „rusificare forțată”, de „dispariție a Republicii Moldova în calitate de stat suveran”. Considerăm că opoziția masivă a diplomației europene, în speță a OSCE, UE, dar și a SUA [13, p. 31], combinată cu protestele în masă ale societății civile, au determinat în ultimul moment autoritățile constituționale ale Republicii Moldova să anuleze ceremonia de semnare a documentului respectiv. Decizia luată a nemulțumit vădit conducerea Federației Ruse, dar și pe liderii separatiști, care au întreprins contramăsuri pentru a intimida Republica Moldova în încercarea de a găsi soluții alternative pentru aplanarea situației critice. Aceste circumstanțe ostile au provocat o reacție în lanț, reorientarea politicii externe a autorităților constituționale către UE și SUA și lansarea demersului privind implicarea lor în procesul de reglementare transnistreană.

Răspunsul occidental nu s-a lăsat foarte mult așteptat, iar la Summitul ministerial al OSCE de la Maastricht din decembrie 2003 UE, SUA și alți participanți, în pofida opoziției Federației Ruse, abordând situ-

ția din Republica Moldova: (a) au reiterat suport pentru suveranitatea și integritatea Republicii Moldova; (b) au evidențiat rolul indispensabil al cooperării și coordonării tuturor mediatorilor pentru obținerea unei soluții politice; (c) au pledat insistent pentru retragerea necondiționată a trupelor ruse din raioanele de est fără amânări ulterioare; (d) au salutat inițiativa OSCE de examinare a posibilității de organizare a unei misiuni internaționale de menținere a păcii în raioanele de est, inclusiv cu participarea observatorilor civili sub auspiciile OSCE [15, p. 93-109]. În mod particular, UE în Declarația sa și-a manifestat regretul că nu a fost posibilă adoptarea unei poziții consolidate a OSCE pe problema transnistreană. Totodată, UE și-a arătat deschiderea de a se implica în continuare în procesul de soluționare a conflictului, specificând că doar o implicare multilaterală adevărată va oferi o legitimitate internațională procesului. Referitor la opțiunile de menținere a păcii, UE reiterează disponibilitatea de a asista identificarea unei soluții multinaționale la această problemă sub auspiciile OSCE [15, p. 99].

O altă tentativă de soluționare a conflictului din raioanele de est ale Republicii Moldova a avut loc în 2005, într-un context regional favorabil determinat de preluarea puterii de către forțele proeuropene în Ucraina. La Summitul șefilor de stat GUAM, care a avut loc la Chișinău pe 22 aprilie 2005, președintele Ucrainei, Viktor Iușenko, a lansat șapte principii sub genericul „Spre reglementare prin democratizare”, care urmau să formeze scheletul viitoarei reglementări transnistrene: (1) asumarea de către autoritățile de la Tiraspol a angajamentelor de democratizare a societății, de dezvoltare a societății civile și multipartidismului; (2) organizarea în cel mai scurt timp a unor alegeri libere și corecte în Sovietul Suprem de la Tiraspol, ca organ reprezentativ al regiunii, „în condițiile de drept prevăzute de statutul

Transnistriei”; (3) asigurarea monitorizării acestor alegeri de către UE, OSCE, Consiliul Europei, Rusia și SUA, alături de Ucraina; (4) implicarea mai activă a UE și SUA în procesul de reglementare; (5) transformarea actualului format al operațiunii de pacificare într-un mecanism internațional de observatori militari și civili sub egida OSCE, care să presupună prezența unui număr mai mare de militari ucraineni și transnistreni; (6) organizarea unei misiuni internaționale de inspectare a întreprinderilor din complexul militar-industrial din regiune; și (7) desfășurarea unei misiuni OSCE de scurtă durată de monitorizare a frontierei moldo-ucrainene pe segmentul transnistrean [16, p. 34]. În cadrul runde de negocieri de la Vinița, unde s-au discutat propunerile președintelui ucrainean, reprezentanții Republicii Moldova, ai Transnistriei, ai OSCE și ai Ucrainei au decis să invite UE și SUA pentru a participa la procesul de negocieri cu statut de observatori [16, p. 36].

În data de 16 mai 2005 la Vinița, Ucraina a făcut public planul său de reglementare a conflictului din zona de est a Republicii Moldova. Potrivit acestuia, Republica Moldova era considerată stat suveran, independent, unitar sub aspect teritorial și unicul subiect de drept internațional, pe când regiunea transnistreană era văzută ca o regiune cu statut special în cadrul Republicii Moldova. În conformitate cu planul menționat, reintegrarea Republicii Moldova a prevăzut „crearea spațiului unic juridic, economic, social, vamal, umanitar, de securitate și a altor spații de activitate statală”. Regiunea transnistreană era definită în calitate de „unitate administrativ-teritorială cu statut de republică”, ce ar avea propriile simboluri: drapel, stemă, imn, onorate împreună cu simbolurile Republicii Moldova și trei limbi oficiale [16, p. 37].

Bazat pe principiile enunțate de președintele ucrainean în cadrul Summitului GUAM al șefilor de stat, planul a fost salutat

parțial de către autoritățile Republicii Moldova. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova cu privire la inițiativa Ucrainei în problema reglementării conflictului transnistrean și măsurile pentru democratizarea și demilitarizarea zonei transnistrene salută inițiativa Președintelui Ucrainei V. Iușcenko de a susține aspirațiile de reîntregire ale Republicii Moldova, apreciază înalt oferta Ucrainei, considerând-o drept un pas esențial pe calea consolidării unității teritoriale a statului nostru și eliminării din zona transnistreană, cât mai curând posibil, a unui regim separatist, autoritar și criminal, care constituie o amenințare evidentă la adresa securității regionale. Totodată, Hotărârea stipulează că în inițiativa Ucrainei nu și-au găsit reflectare unele principii ale reglementării, inclusiv cele ce țin de: (1) evacuarea trupelor rusești; (2) demilitarizarea, principiile și condițiile de democratizare a zonei și (3) instituirea unui control transparent și legal asupra segmentului transnistrean al frontierei de stat moldo-ucrainene [17, p. 2].

Un alt argument important este participarea, începând cu 2005, a UE și SUA în formatul negocierilor (5+2) și înaintarea Planului Iușcenko de soluționare a conflictului, ce au adus multe speranțe autorităților Republicii Moldova, însă remarcăm că abordarea acestor actori-cheie în problema conflictului este una particulară. Referitor la rolul UE, notăm că PESC-ul care ar trebui să unească viziunea și acțiunea europeană asupra problemelor de pe arena internațională, de fapt, divizează Uniunea, în special atunci când interesele strategice naționale ale unor state membre sunt puternic lezate. În timp ce UE era conștientă de riscurile legate de conflict și optează pentru soluționarea lui cât mai urgentă, structura europeană nu dorea ca problema transnistreană să afecteze relațiile dintre UE și Rusia. Are dreptate O. Nantoi care consideră că preocuparea majoră în acest caz par a fi livrările masive ale

gazului rus în Europa. Totodată, în opinia analistului, conflictul transnistrean poate fi soluționat în triumful Uniunii Europene-Republica Moldova-Ucraina, evitându-se confruntarea cu Rusia și fără a-i provoca ultimele sentimente de frustrare. Un asemenea scop, consideră O. Nantoi, poate fi atins prin efortul coordonat al UE, al Republicii Moldova și al Ucrainei în direcția democratizării și decriminalizării zonei de est a Republicii Moldova, după care prezența militară a Rusiei va deveni un nonsens, inclusiv pentru administrația de la Kremlin [18, p. 2].

Extinderea UE demonstrează succesul atins în dezvoltarea zonei de stabilitate și prosperitate în Europa, iar conform Politicii Europene de Vecinătate (PEV), pentru ca valorile menționate să fie durabile „ele trebuie, de asemenea, să se extindă și în zona vecinătății UE. Atingerea acestui obiectiv prezintă un interes crucial pentru UE, precum este și un interes crucial și pentru vecinii săi [19, p. 1]”. În alocuțiunea sa, de la Chișinău din 5 decembrie 2003, G. Verheugen, Comisar European pentru extindere și Europa largită, a evidențiat că procesele de integrare în UE au făcut ca multe conflicte între vecini, disputele de frontieră și problemele minorităților să fie aplanate. Comisarul European a menționat că UE a contribuit într-un mod hotărâtor la transformarea unei părți mari a continentului european, răvășit anterior de războaie și diviziuni naționaliste devastatoare, într-o zonă a păcii, libertății, integrității și prosperității. Aceste exemple de succes permit UE să fie sigură că extinderea va constitui un succes pentru noii membri, pentru Uniune și, de asemenea, pentru vecinii acesteia [19, p. 2]. Acest punct de vedere ca, de altfel, și alte opinii ale oficialităților europene preocupate de soluționarea sustenabilă a problemei transnistrene reprezintă încă un motiv în plus pentru Republica Moldova să decidă valorificarea opțiunii de integrare europeană pentru modernizarea țării. Mai mult, ar fi cazul ca structurile euro-

pene să adopte o strategie mai activă în soluționarea acestei probleme.

Supozițiile de mai sus sunt susținute și de evenimentele recente în acest subiect, inclusiv de lansarea la începutul anului 2012 a dialogului dintre reprezentanții Republicii Moldova și noul lider de la Tiraspol, E. Șevciuk. Deși dialogul dintre cele două părți a pornit într-o notă plină de optimism [20], până în acest moment există semnale clare despre continuarea politicii tradiționale a liderilor nerecunoscuți de la Tiraspol în ce privește obstrucționarea procesului de identificare a unei soluții politice durabile de reintegrare a țării. Printre cele mai evidente dintre acestea remarcăm: (a) pozițiile ostile reunificării Republicii Moldova preluate și de noii lideri de la Tiraspol înainte, precum și după negocierile de la Dublin din 28-29 februarie 2012; (b) deschiderea secțiilor de votare în regiunea transnistreană a Republicii Moldova pentru alegerile din 3 martie 2012 a președintelui Federației Ruse în pofida opoziției manifestate de autoritățile constituționale din Republica Moldova; și (c) decizia politică a Moscovei de a-l numi (la 21 martie 2012) și a Tiraspolului de a-l accepta, pe D. Rogozin în calitate de reprezentant special pentru regiunea transnistreană, fără consultarea prealabilă a autorităților constituționale ale Republicii Moldova; (d) lipsa dorinței autorităților nerecunoscute de la Tiraspol de a coopera cu organele constituționale de urmărire penală ale Republicii Moldova în cazul asasinării de către forțele ruse de menținere a păcii a unui cetățean moldovean în data de 1 ianuarie 2012 pe podul de la Vadul lui Vodă; (e) elaborarea așa-zisei „Strategii de dezvoltare social-economică a Republicii Moldovenești Nistrene până în anul 2025”, în calitate de document care reprezintă un plan de dezvoltare durabilă a „statalității transnistrene”; (f) intenția declarată de a se alătura Uniunii Vamale Euro-Asiatice, în pofida priorităților de politică externă a Re-

publicii Moldova, care vizează integrarea în UE etc.

Pozițiile evidențiate mai sus sunt deosebit de importante pentru Republica Moldova, care participă la PEV și la Parteneriatul Estic. Considerăm că prin lansarea PEV, UE dorește să acorde o atenție mai mare conflictelor de la periferiile sale, printr-o implicare politică de prevenire și management al crizelor apărute. Documentul propune și o implicare mai profundă a UE în gestionarea crizelor ca răspuns la amenințările regionale specifice, care ar constitui o demonstrație concretă a dorinței UE de a-și asuma o parte mai mare din povara de soluționare a conflictelor în țările învecinate. Odată ce soluționarea va fi atinsă, capacitățile civile și militare de management al crizei de care dispune UE pot fi implicate în aranjamentele post-conflict pentru fortificarea securității interne. Pentru Republica Moldova, PEV propune „continuarea angajamentului puternic al UE de a susține soluționarea conflictului transnistrean, utilizând instrumentele aflate la dispoziția UE și în strânsă consultare cu OSCE. Totodată, UE este gata să examineze căile de a-și consolida în continuare angajamentul” [21, p. 2].

Decizia politică de a numi, la recomandarea Înalțului Reprezentant al UE pentru PESC, un reprezentant special al UE în Republica Moldova (RSUE) în martie 2005 relevă dorința UE de a juca un rol politic mai activ în Republica Moldova [19, p. 2]. RSUE promovează politicile și interesele UE în „regiunile și țările problematice” [22], având un rol activ în eforturile care vizează consolidarea păcii, stabilității și statului de drept.

RSUE pentru Republica Moldova are drept obiect prioritar de interes procesul de soluționare a contenciosului transnistrean, precum și sarcini legate de implementarea PAUERM, consolidarea democrației, a statului de drept, respectarea libertăților și drepturilor fundamentale ale cetățenilor Republi-

cii Moldova, promovarea relațiilor bilaterale dintre Moldova și UE, susținerea luptei împotriva traficului de ființe umane etc. [19, p. 2]. Deschiderea Delegației permanente a Comisiei Europene la Chișinău și lansarea Misiunii EUBAM la frontiera moldo-ucraineană oferă un suport real pentru crearea unor condiții propice ce ar amplifica posibilitatea soluționării conflictului din partea de est a Republicii Moldova.

Pentru moment, constată M. Kuzovlev, nici UE, nici Federația Rusă și nici SUA nu au un scenariu clar și chibzuit vizavi de regiunea transnistreană [4, p. 1-3]. Cu atât mai mult, am adăuga noi, că nu au fost deocamdată elaborate scenarii de reglementare post-conflict care ar reflecta asupra beneficiilor și costurilor de atingere a unei situații favorabile pentru toate părțile implicate.

Fiind un conflict geopolitic, cauzele principale care îl mențin în starea actuală sunt în egală măsură geopolitice. Considerăm că la momentul actual contextul internațional determină marile puteri, cum ar fi UE, SUA și Federația Rusă, să nu dezvolte un interes comun în soluționarea cu orice preț a conflictului. În acest context, relațiile delicate dintre UE și Federația Rusă în problematica alimentării cu gaz și dintre SUA și Federația Rusă în subiectul Tratatului Forțelor Convenționale în Europa, elementelor scutului antirachetă american în Europa ș.a. nu permit, de asemenea, abordarea tranșantă a problemei transnistrene în discuțiile bilaterale dintre actorii internaționali și naționali menționați.

După cum remarcam mai sus, credem că neputința actorilor internaționali de a identifica o soluție viabilă pentru conflictul transnistrean este determinată, pe de o parte, de funcția dublă a Federației Ruse în formatul de negocieri, iar pe de altă parte, de rolul limitat al UE și SUA. Din acest considerent, unii cercetători consideră oportună transformarea formatului 5+2 în unul heptagonal,

altă variantă fiind 7+1, prin transformarea celor doi observatori în mediatori și, eventual, readucerea României în formatul de negocieri, echilibrându-se astfel raportul de forțe în cadrul negocierilor.

În concluzie, este important să menționăm că guvernele Alianței pentru Integrare Europeană din Republica Moldova au reiterat cu diverse ocazii faptul că strategia de reintegrare a țării trebuie să se axeze pe trei elemente-cheie: (1) definirea statutului juridic al regiunii transnistrene în baza respectului pentru suveranitatea și integritatea teritorială a Republicii Moldova; (2) necesitatea retragerii complete a forțelor militare străine de pe teritoriul Republicii Moldova, în conformitate cu deciziile relevante ale Summitului OSCE de la Istanbul, precum și (3) iminența transformării actualului aranjament de menținere a păcii din regiunea transnistreană cu o misiune multinațională civilă cu mandat internațional [23].

Bibliografie

1. Serebrian Oleg, Rusia la răspântie. Geografie, geocultură, geopolitică. Chișinău: Cartier, 2014, p. 152.
2. Scurtu Ioan, Istoria Basarabiei de la începuturi până la 1998, București: Academia Română, 1998, p. 358.
3. Țăranu Anatol, Unele considerente privind istoria conflictului secesionist de la Nistru. În: Akademos, 2012, nr. 2 (25), iunie, p. 55-62.
4. Kuzovlev M., Motivele „înghețării” diferendului transnistrean, Chișinău, 2009, <http://www.e-democracy.md/monitoring/politics/comments/200904152/> (vizitat 10.03.17).
5. Nantoi O., Cazul Republicii Moldova: ce ar putea face UE și SUA? Chișinău, 2005, <http://www.ipp.md/lib.php?l=ro&idc=162> (vizitat 05.03.17).
6. Iachim A., Războiul din Transnistria, București, 2013, <http://basarabia91.blogspot.md/2009/04/razboiul-din-transnistria.html> (vizitat 04.03.17).
7. Declaration of the OSCE Summit in Istanbul, Istanbul, 1999, <http://www.osce.org/mc/39569> (vizitat 04.03.17).
8. ICG Europe Report. No. 147: Moldova – No Quick Fix. Bruxelles, 2003, http://www.crisisgroup.org/library/documents/report_archive (vizitat 05.03.17).
9. OSCE Mission to Moldova, Arms control and disarmament, Chișinău, 2008, <http://www.osce.org/moldova/104529> (vizitat 10.03.17).
10. OSCE: Misiunea în Moldova, Controlul armamentelor și dezarmarea, Chișinău, 2003, <http://www.osce.org/ro/moldova/79003> (vizitat 10.03.17).
11. Motion for a resolution further to the Council statement pursuant to Rule 37 (2) of the Rules of Procedure on behalf of the GUE/NGL Group on the OSCE Summit in Istanbul (17-19 November 1999), Istanbul, 1999, <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?type=MOTION&reference=B5-1999-0322&language=EN> (vizitat 05.03.17).
12. Apărece Gh., Soluționarea conflictului transnistrean: caracteristica succintă a procesului de negocieri, Chișinău, 2009.
13. http://www.ipp.md/public/files/Proiecte/blacksee/rom/Aparece_ROM.pdf (vizitat 05.03.17).
14. Moldova: regional tensions over Transdnistria. În: Europe Report, No. 157. Chisinau/Brussels, 2004, http://unpan1.un.org/intradoc/groups/public/documents/untc/unpan_017188.pdf (vizitat 10.03.17).
15. Меморандум об основных принципах государственного устройства объединенного государства (2003). Москва, 2003, <https://regnum.ru/news/458547.html> (vizitat 10.03.17).
16. Chairperson's perception statement and statements by delegations at OSCE Ele-

- venth Meeting of the Ministerial Council. Maastricht, 2003. <http://www.osce.org/mc/40533> (vizitat 12.03.17).
17. Boțan I., Reglementarea transnistreană: o soluție europeană. Chișinău: Tipografia Centrală, 2009 (vizitat 12.03.17).
18. Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova cu privire la inițiativa Ucrainei în problema reglementării conflictului transnistrean și la măsurile pentru democratizarea și demilitarizarea zonei transnistrene, nr. 117-XVI din 10.06.2005. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 17.06.2005, nr. 83-85/385.
19. Nantoi O., Conflictul transnistrean – Statu quo și perspective, Chișinău, 2005, <http://www.ipp.md/lib.php?l=ro&idc=162> (vizitat 10.03.17).
20. Europa lărgită – inițiativa cu privire la vecinătatea europeană: o oportunitate de cooperare de-a lungul hotarelor Uniunii. Alocuțiunea dlui Günter Verheugen, Comisar European pentru extindere și Europa lărgită. Chișinău, 2003, <http://www.ipp.md/download.php?file...id=239> (vizitat 10.03.17).
21. Macovei I., Moscova îl trimite pe Smirnov în Europa. Chișinău, 2011, <http://www.timpul.md/ro/articol/moscova-il-trimite-pe-smirnov-in-europa-26916.html> (vizitat 04.03.17).
22. Planul de Acțiuni Republica Moldova-Uniunea Europeană. Hotărârea Guvernului nr. 889 din 03.08.2006. În: Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 29.04.2005, nr. 65-66, <http://lex.justice.md/index.php?action=view&view=doc&lang=1&id=301325> (vizitat 10.03.17).
23. Mandatul Reprezentantului special al Uniunii Europene, Bruxelles, 2011, <http://www.eusrmoldova.eu/ro/mandate> (vizitat 10.03.17).
24. Leancă Iu., Republica Moldova determinată să dea un nou impuls soluționării conflictului transnistrean, Chișinău, 2009, <http://www.mfa.gov.md/comunicate-presa-md/478464/> (vizitat 10.03.17)

Despre autori

Oleg CASIADI,
doctor în filosofie
conferențiar-universitar al Catedrei „Științe manageriale și socioumane” a Facultății „Securitate Civilă și Ordine Publică”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail:
tel.:

Ludmila BUCIUȘCAN,
master în drept,
lector-universitar al Catedra „Științe manageriale și socioumane” a Facultății „Securitate Civilă și Ordine Publică”,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI,
e-mail: aschiuta2012@mail.ru
tel.: 079305003

About authors

Oleg CASIADI,
PhD, associate professor of the
Department „Managerial and social-human sciences” of the Faculty of Civil Security and Public Order of the Academy
“Ștefan cel Mare” of MIA,
e-mail:
tel.:

Ludmila BUCIUȘCAN,
master of law,
University lecturer of the Department
„ Managerial and social-human sciences”
of the Faculty of Civil Security and Public
Order of the Academy “Ștefan cel Mare” of
MIA,
e-mail: aschiuta2012@mail.ru
tel.: 079305003

CZU 343.575

ASPECTE EVOLUTIVE PRIVIND INCRIMINAREA INFRAȚIUNII DE SUSTRAGERE SAU EXTORCARE A SUBSTANȚELOR NARCOTICE SAU PSIHOTROPE

Radion COJOCARU,

doctor în drept, conferențiar universitar, Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI

Sergiu SECRIERU,

doctorand

Acest articol este dedicat studierii evoluției istorice de incriminare a infracțiunii de sustragere sau extorcare a substanțelor narcotice sau psihotrope incriminată la art.217⁴ C.pen. al Republicii Moldova. Autorul a evidențiat premisele istorice care au stat la baza fundamentării răspunderii penale pentru traficul de droguri, în general, și pentru sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope, în special. S-a constatat că incriminarea traficului de droguri s-a făcut necesară în momentul în care societatea a conștientizat necesitatea protejării sănătății publice ca valoare socială. În acest sens, s-a impus cu pregnanță adoptarea unor măsuri preventive cu caracter legislativ, inclusiv și a celor cu caracter juridico-penal.

Cuvinte-cheie: sustragere, extorcare, substanțe narcotice, substanțe psihotrope, droguri, mijloace narcotice.

PROGRESSIVE ASPECTS ON INCRIMINATION OF THE FRAUD OFFENCES OR EXTORTION OF NARCOTIC OR PSYCHOTROPIC SUBSTANCES

Radion COJOCARU,

associate professor, PhD, Academy “Ștefan cel Mare” of MIA

Sergiu SECRIERU,

PhD student

This article is dedicated to studying the historical evolution of criminalization of the offense of theft or extortion of narcotic or psychotropic substances is criminalized to art. 217⁴ of Penal Code of the Republic of Moldova. The author highlighted the historical premises that were at the basis of criminal liability for drug trafficking in general, and for stealing or extortion of narcotic or psychotropic substances, in particular. It was found that this time, it tied when the society realized the great danger that produces drug for mankind. In this sense, has become a strong preventive measure of a legislative nature, including the criminal-judicial character.

Keywords: theft, extortion, narcotic substances, psychotropic substances, drugs, narcotics means

Introducere. Cercetând evoluția dreptului penal putem constata că la baza incriminării faptelor infracționale au stat anumite premise istorice, care explică necesitatea instituirii politicilor represive împotriva unor conduite antisociale. Prin urmare, procesul evolutiv de criminalizare a infracțiunilor, urmează a fi analizat în strânsă corelație cu gradul de evoluție a societății, aferent diferitelor etape de dezvoltare ale sale.

Incriminarea traficului de droguri s-a făcut necesară în momentul în care societatea a conștientizat necesitatea protejării sănătății publice ca valoare socială. Astfel, evoluția in-

criminării acestor fapte, din care face parte și incriminarea instituită la art.217⁴ C.pen., urmează a fi dimensionată atât la momentul de apariție și de răspândire a drogurilor, cât și la momentul în care la nivel social a fost conștientizat pericolului pe care-l comportă consumul acestora pentru sănătatea omului.

Metode și materiale aplicate. La realizarea acestui studiu a fost aplicată în mod prioritar metoda istorică. Adiament au mai fost folosite asemenea metode precum ar fi: metoda analizei logice și a interpretării logice, metoda comparativă, metoda clasificării. Suportul științific al lucrării îl formează lu-

crările științifice ale cercetătorilor autohtoni și străini, precum și cadrul normativ incriminator.

Conținut de bază. Pe parcursul etapelor istorice de evoluție, societatea umană a reacționat în mod diferit la consumul drogurilor.

Folosirea lor este însă cunoscută din cele mai vechi timpuri.

Prima plantă cu efect narcotic, menționată în izvoarele istorice, este macul. Acesta era folosit cu circa 5000 de ani în urmă de către sumerienii care trăiau în Mesopotamia de jos. Pe tăblițele sumerienilor descoperite în Nippur au fost identificate recomandări de preparare a opiumului. Sumerienii au denumit această substanță cu termenul de “ghili”, ceea ce în traducere înseamnă bucurie [1, p.13].

Se mai cunoaște că grecii foloseau opiumul în scopuri religioase și medicinale. Astfel, în lucrările lui Hipocrate sunt caracterizate efectele curative a curca 300 de plante, printre care se înscrie și opiumul. Teofrast, în anii 350 î.Cristos menționa despre efectele benefice ale meconinei, substanță care se conține în opium, asupra tratării bolilor de ochi și a dereglărilor psihice [1, p.14].

Scriitorii greci și romani (Homer, Virgiliu, Ovidiu) i-au menționat proprietatea de a induce somnul. De asemenea, în Grecia macul era considerat un simbol al zeiței fecundației, Demeter. Opiul era folosit pe larg în compoziția unui antidot, întrucât teama de a fi otrăvit era deosebit de extinsă în aceea perioadă. Opiul ajungea să constituie până la 40% din totalul leacurilor [2, p.44].

În evul mediu, la răspândirea folosirii opiumului a contribuit în mod deosebit Paracelsus (1492-1541), medic și alchimist elvețian, care era împotriva ideii de panaceu și care considera că fiecărei boli îi corespunde un tratament. Paracelsus a fost creatorul Laudamnului, medicament obținut din opiu, care era administrat pentru tratarea bolilor intestinale. Succesul Laudamnului a fost așa de mare, întrucât într-o perioadă scurtă de timp i-au urmat alte poțiuni asemănătoare,

cum ar fi Lauadamnul abatelui de Rousseau, medicul lui Ludovic al XI-lea și Vinum opii al lui Sydenham care cuprindeau ingrediente foarte diferite și foarte costisitoare. Primul preparat opiaceu ieftin și puternic a fost Pulberea Dover, care cu o concentrație de zece la sută de opium în conținutul său putea să fie folosit pentru calmarea mai multor simptome [2, p.45].

În general, în epoca antică și medievală nu au existat anumite tendințe de pedepsire a faptelor legate de răspândire a drogurilor. Pe de o parte, în aceste perioade istorice nu au fost semnalate tendințe de consumare în masă a acestora, iar pe de altă parte, nu a fost conștientizat pericolul pe care asemenea substanțe îl pot avea asupra organismului uman.

Răspândire masivă de consumare a drogurilor a fost remarcată în epoca modernă și contemporană.

Astfel, la sfârșitul secolului al XIX-lea s-a intensificat preocuparea pentru uzul excesiv de drog, mai ales pentru uzul de alcool, tabac, precum și pentru opiacee și cocaină. Cocaina a fost izolată din frunzele de coca în 1860 și a început să se răspândească foarte repede din 1885, când companiile farmaceutice au început să vândă în USA și Europa produse pe bază de cocaină. În 1884 Sigmund Freud a publicat un articol despre potențialul terapeutic al cocainei. Unele autorități din USA i-au împărtășit entuziasmul și cocaina a început să fie recomandată ca remediu pentru boală. După o anumită perioadă s-a constatat că are capacitatea de a induce intoxicații care produc tulburări psihice, precum și pierderea controlului asupra comportamentului, iar dacă este folosită timp îndelungat induce dependență. Cu toate acestea, în USA, la sfârșitul secolului al XIX-lea, opiumul și cocaina erau încă găsite în patentele medicamentelor care erau vândute pentru o mare varietate de indicații terapeutice [3].

În rezultatul celui de al doilea război al opiumului (1856-1860), pierdut de către China în fața Angliei, care le-a avut în calitate de aliate pe Franța și SUA, în scopul de a bloca scurgerea rezervelor de aur și de a salva țara

de inflație, chinezii au început să cultive mac pentru producerea opiului [4, p.51].

Răspândirea în proporții a opiumului a dus la aceea că milioane de oameni au devenit consumatori de droguri, influențându-le în mod grav sănătatea fizică și psihică.

Drept urmare, la începutul secolului XX comunitatea internațională a înțeles asupra pericolului pe care îl comportă consumul drogurilor pentru sănătatea omenirii. A devenit clar că fenomenul narcomaniei nu pune în pericol doar anumite grupuri izolate de oameni, ci împiedica dezvoltarea social-economică a statelor. În afară de aceasta lupta cu fenomenul narcomaniei impunea și suportarea unor cheltuieli suplimentare pentru tratarea și reintegrarea socială a consumatorilor de droguri, aplicarea măsurilor preventive de către organele specializate etc. În aceste condiții s-a făcut înțeleasă necesitatea creării unor mecanisme eficiente de cooperare interstatală pentru prevenirea răspândirii și controlul drogurilor [5, p.26].

Guvernul SUA a avut inițiativa organizării în anul 1900, la Shanghai, a primei *Conferințe internaționale asupra stupefiantelor*, la care au participat 13 state ce aveau interese în Orient. Cele 9 rezoluții adoptate, deși fără obligativitate pentru țările semnatare, au pregătit terenul pentru consacrarea problemei drogurilor ca o chestiune de drept internațional. China a interzis în anul 1906 cultivarea macului opiaceu, iar în Filipine a fost prohibită utilizarea opiului în alte scopuri decât cele medicale [6].

Mai târziu la 23 ianuarie 1912, un număr de 12 state semnează la Haga prima *Convenție internațională privind stupefiantele*, care marchează începutul cooperării internaționale în domeniul controlului drogurilor. Preconizată a intra în vigoare cel mai târziu la 31 decembrie 1914, Convenția a fost ratificată și a început să-și producă efectele odată cu Tratatul de la Versailles, semnat la 28 iunie 1919, după încheierea primului război mondial. Prevederile Convenției de la Haga vizau adoptarea unor legi naționale prin care producția, desfacerea și distribuția

opiului brut să fie supuse controlului, trebuind să îndeplinească formalitățile înregistrării și licențierii și putându-se adresa exclusiv scopurilor medicale ori legitime [6].

Una dintre cauzele care au dus la apariția drogurilor în epoca modernă și contemporană au fost de războaiele. Efectele drogurilor erau „benefice” pentru armatele diverselor popoare care trebuiau să reziste în regim de război, de multe ori fără hrană și fără apă. Așa au luat naștere substanțele excitante – droguri în formă primară.

În secolul al XVII-lea s-a descoperit morfina, un medicament care calma durerile provocate de răni. Cu timpul s-a realizat că morfina administrată în mod repetat duce foarte repede la dependență fizică și psihică. S-a căutat un înlocuitor și prin derivarea morfinei cu opium-ul s-a descoperit heroina, care inițial se credea că nu dă dependență așa de mare ca morfina. În realitate, dependența de heroină este de șapte ori mai mare decât cea de morfină [7].

După primul război mondial, aceste substanțe au început să fie consumate în toată lumea. Până la sfârșitul anilor 30 ai secolului XX, ele erau legalizate. Comercializarea lor, în timp, a dus la profituri enorme scoase în afara legii, **drogurile** au devenit o sursă inestimabilă pentru piața neagră. Flagelul comerțului ilicit de stupefiante pornit din America de Sud și Orientul Mijlociu a cuprins întreaga planetă.

După crearea, *Ligii Națiunilor*, care îngloba un *Comitet consultativ pentru traficul opiului și altor droguri periculoase*, la 19 februarie 1925 la Geneva a fost semnată *Convenția internațională asupra opiului*. Prin această convenție a fost reglementat regimul de export și import pentru substanțele și produsele cu conținut stupefiant. De asemenea, prin prezenta Convenție a fost creat și un mecanism de monitorizare a circulației drogurilor. Astfel, a fost instituită obligația guvernelor de a prezenta anual rapoarte statistice referitoare la producția, stocurile, consumul și comerțul internațional de droguri.

Unul dintre importantele acte, care

practic a stat la baza instituirii represiunilor penale la nivel internațional a constituit-o *Convenția pentru pedepsirea traficului ilicit de droguri dăunătoare* încheiată la Geneva la 26 iunie 1936. În afară de faptul că s-a creat un mecanism juridic ce permitea colaborarea și asistență juridică între statele aderante în direcția prevenirii traficului ilicit de droguri, prin acest act de vocație internațională s-a instituit și sancțiuni aspre ce trebuiau să fie aplicate traficantilor.

În Basarabia, în rezultatul anexării din 1812, în sfera dreptului penal au fost aplicate legile Imperiului Rus până la Marea Unire din 1918. Plecând de la aceste realități istorice incontestabile, evoluția legislației penale moldovenești a fost într-o măsură oarecare influențată de legislația rusă existentă în materia prevenirii răspândirii drogurilor.

La sfârșitul sec. XIX în Rusia țaristă, pentru prevenirea răspândirii consumului de droguri au fost elaborate mai multe acte normative prin care se interzicea cultivarea ilegală a macului și a cânepii, consumarea nemedicianlă a drogurilor și trecerea ilegală peste hotare a acestora. Printre aceste acte normative figurează: *Ucazul din 1880 despre interzicerea preparării și comercializării substanțelor narcotice, Ucazul din 1897 despre listele substanțelor otrăvitoare și cu efect puternic, Legea din 1892 cu privire la interzicerea cultivării macului somnifer, Legea din 1893 despre cocaina și interzicerea comercializării acesteia fără rețetă*. Aceste măsuri însă s-au dovedit a fi întârziate și ineficiente, întrucât fenomenul narcomaniei era adânc înrădăcinat în societatea rusă, fapt pentru care nu corespundeau realităților timpului [8, p.41].

Începând cu anul 1915 în Rusia țaristă a început să fie pus în aplicare *Ucazul despre măsurile de prevenire a opiului*. Anume odată cu adoptarea acestui act normativ în dreptul penal rusesc au fost supuse incriminării asemenea fapte infracționale precum ar fi “păstrarea, procurarea și transportarea substanțelor narcotice”, “interdicția de punere la dispoziție a localurilor pentru consumul drogurilor” etc. [8, p.41].

După Marea Unire din 1918, România, prin decretul regal din iunie-august 1919, pe întreg teritoriul Basarabiei a pus în vigoare Codul penal român din 1864, care a fost aplicat până la adoptarea și intrarea în vigoare a Codului penal din 1936.

Astfel, în C.pen. al României din 1864 nu era prevăzută răspunderea penală pentru traficul de droguri sau pentru alte careva fapte adiacente acestui flagel social [9].

Sub denumirea marginală de „trafic de stupefiante” o asemenea faptă a fost prevăzută, pentru prima dată în C.pen. român din 1936. În art.382 alin.(1) era incriminată fapta de preparare, procurare, deținere sau vânzare fără drept a produselor sau a substanțelor stupefiante sau toxice, precum și cultivarea fără drept a plantelor care conțin astfel de substanțe. Se pedepsea o asemenea faptă cu închisoare corecțională de la 1 la 5 ani. De asemenea, în C.pen. al României din 1936, la art.328¹ mai era incriminată fapta de nerespectare a condițiilor legale privitoare la înregistrarea, păstrarea, manipularea și circulația produselor sau substanțelor stupefiante. Se pedepsea o asemenea faptă cu închisoare corecțională de la 3 luni la 3 ani [10].

Aplicarea legislației penale românești pe teritoriul basarabean a durat până la momentul anexării Basarabiei de către Uniunea Sovietică pe data de 28 iunie 1940.

Inițial, RSSM, constituită pe 2 august 1940 ca republică unională a marelui imperiu sovietic, nu a avut propria legislație penală, pe teritoriul acesteia aplicându-se Codul penal al RSS Ucraina din 1927. Aplicarea temporară a legislației penale ucrainene pe teritoriul RSSM a durat până la adoptarea și punerea în vigoare a Codului penal din 24.03.1961.

Astfel, în Codul penal al Ucrainei din 1927, la Capitolul V din Partea specială, denumit *Infrațiuni economice* era incriminat traficul ilicit de droguri. Potrivit textului de lege se pedeapsa cu privațiune de libertate sau muncă corecțională de până la 1 an fapta de *producere sau păstrare în scop de comercializare sau comercializarea fără autorizație*

a cocainei, morfinei și a altor substanțe psihotrope. De asemenea, la art.134¹ al aceluiași Cod, era prevăzută răspunderea penală pentru *cultivarea macului sau a cânepii indiene fără autorizația corespunzătoare* [11, p.101].

O incriminare asemănătoare era prevăzută și în C.pen. al RSS Uzbekistan din 1926. Locul de dislocare a faptei era același: Capitolul V cu titlul *Infracțiuni economice*. În conformitate cu art. 184 era pedepsită cu privațiune de libertate de până la 3 ani, cu sau fără confiscarea averii, și interzicerea de a locui în zona de frontieră pe un termen de până la 3 ani, fapta ce consta în *producerea sau păstrarea în scopul comercializării ori comercializarea propriu-zisă a cocainei, opiumului, morfinei sau a altor substanțe cu efect halucinant*. Fapta era pedepsită mai aspru, cu privațiune de libertate de până la cinci ani și cu confiscarea averii, cu privarea de drepturi, inclusiv celui de a locui în zone de frontieră pe un termen de până la trei ani, atunci când era săvârșită *sub formă de îndeletnicire, precum și întreținerea speluncilor, în care se producea sau se consuma cocaină, opiu, morfină, precum și alte substanțe cu efect halucinant*. La art.184¹ era incriminată fapta de *semănare și cultivare a macului somnifer și a cânepii indiene fără autorizația corespunzătoare*. Se pedepsea o asemenea faptă cu muncă corecțională de până la un an sau cu amendă în mărime de 1000 de ruble cu confiscarea obligatorie a semănăturilor [11, 204].

Într-un mod similar faptele de traficare a drogurilor erau pedepsite în C.pen. al RSS Belarus din 1928 (art.151) [11, p.170]; C.pen. al RSS Federative Ruse din 1927 (art.104) [11, p.60]; C.pen. al RSS Georgiene din 1928 (art.110) [11, p.245]; C.pen. al RSS Armene din 1927 (art.129) [11, p.376] etc.

Este de menționat că în C.pen. al RSS Federative Ruse din 1927 [11, p.52] și în C.pen. al RSS Armene din 1927 [11, p.369] faptele de traficare a drogurilor erau incriminate în Capitolul cu denumirea marginală de *Alte infracțiuni contra ordinii de administrare*. De asemenea, în C.pen. al RSS Georgia incriminarea era dislocată în Capitolul II al

Părții speciale a C.pen., cu titlul de *Infracțiuni contra ordinii de administrare* [11, p.234].

Dezvoltarea legislației penale sovietice în materia incriminării faptelor legate de traficul de droguri a fost marcată de ratificarea la data de 14 decembrie 1963 de către URSS a Convenției unice asupra stupefiantelor din 1961. Aderarea la această Convenție a avut un efect pozitiv asupra perfecționării și redimensionării politicii penale de incriminare a faptelor legate de traficul de droguri. Astfel, la data de 3 iulie 1968 de către Ministerul Sănătății al RSFSR a fost aprobată *Lista substanțelor narcotice* în conformitate cu prevederile Convenției [12, p.187], fapt ce a contribuit în mod esențial la consolidarea principiului legalității incriminării acestor fapte.

De asemenea, Sovietul Miniștrilor al RSFSR a adoptat Hotărârea Nr.405 *Despre măsurile de prevenire și contracarare a alcoolismului și narcomaniei* din 7.04.1962 și Hotărârea nr.60-6 *Despre măsurile legate de îmbunătățirea condițiilor de tratare a narcomanilor, precum și de eficientizare a luptei contra sustragerilor, fabricării și răspândirii substanțelor narcotice în RSFSR* din 23.10.1969.

În doctrină se recunoaște că aceste acte normative într-o anumită măsură au dozat politica preventivă a traficului de droguri. În primul rând, aceste acte normative au creat premise legale pentru un control mai riguros din partea statului asupra circulației substanțelor narcotice. În al doilea rând, aceste reglementări permiteau aplicarea unor măsurilor cu caracter medical în privința consumatorilor de droguri [13, p.59].

Un impact pozitiv asupra dezvoltării cadrului incriminator al faptelor legate de traficul de droguri la avut ratificarea Convenției ONU din 21.02.1971 asupra substanțelor psihotrope. La data de 31.12.1971 de către Ministerul Sănătății al Uniunii Sovietice a fost emis ordinul *Despre anumite măsuri suplimentare referitoare la controlul fabricării și folosirii substanțelor narcotice și psihotrope*, în care erau prevăzute listele substanțelor psihotrope supuse controlului potrivit Con-

venției din 1971.

La momentul punerii în vigoare a C.pen. al RSFSR din 1960, în Capitolul X *Infrațiuni contra ordinii publice, securității publice și sănătății populației*, la art.224 era prevăzută răspunderea penală pentru *fabricarea, procurarea, păstrarea, transportarea sau comercializarea ilegală a mijloacelor narcotice*. La alin.(1) al articolului sus-menționat erau sancționate cu privațiune de libertate de până la 10 ani acțiunile ilegale de *fabricare, procurare, transportare și expediere a mijloacelor narcotice în scop de înstrăinare, precum și înstrăinarea propriu-zisă a acestora* [14].

După cum se menționează în literatura de specialitate această normă constituia baza prevenirii traficului de droguri prin măsuri represive. Se mai afirmă că acțiunea de procurare a substanțelor narcotice o îngloba pe cea de sustragere, fapt pentru care nu era necesară o incriminare distinctă a unei asemenea fapte [13, p.59].

În anii 70 ai secolului trecut comunitatea internațională s-a confruntat cu problema răspândirii în proporții a traficului de droguri. Excepție nu a făcut-o nici lagărul socialist, în componența căruia intra și R. Moldova. În acest sens, în Uniunea Sovietică s-a pus problema implementării unor măsuri urgente, inclusiv juridico-penale, prin care se urmărea prevenirea acestui flagel social. Mai ales s-a pus problema prevenirii sustragerii substanțelor narcotice sau psihotrope.

De fapt, înseși calificarea unei asemenea activități prejudiciabile trecea dificultăți în practica judiciară. Lipsa unei norme speciale, destinate incriminării distincte a sustragerii substanțelor narcotice sau psihotrope, impunea soluția încadrării juridice a unei asemenea fapte în baza normelor generale dedicate sustragerilor. De asemenea, atât în practica judiciară, cât și în doctrina penală rusă a fost semnalată problema definirii proporțiilor mari și a celor deosebit de mari în cazul sustragerii drogurilor [15, p.16].

Un prim pas realizat în acest sens, l-a constituit incriminarea în anul 1974 a faptei de *sustragere a mijloacelor narcotice* (art.224¹

C.pen. al RSSFR). În afară de aceasta a mai fost prevăzută răspunderea penală pentru faptele de *determinare la consumarea mijloacelor psihotrope* (art.224), *semnarea sau cultivarea plantelor care conțin mijloace narcotice* (art.225), *organizarea sau întreținerea speluncilor pentru consumul mijloacelor narcotice* (art.226¹) [16, p.275].

Norma incriminatoare a art.224¹ C.pen. al RSSFR era constituită din 3 alineate. La alineatul (1) era descrisă componentă de bază a infrațiunii, care presupunea sustragerea propriu-zisă a mijloacelor narcotice. În varianta sa tipică infrațiunea era sancționată cu privare de libertate de până la cinci ani, cu sau fără confiscarea averii. În baza alin.(2), pentru săvârșirea repetată a infrațiunii sau de un grup de persoane în baza unei înțelegeri prealabile, cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate, precum și de către o persoană căreia aceste mijloace i-au fost încredințate în legătură cu serviciul sau sub pază se prevedea privare de libertate pe un termen de la trei la 10 ani, cu sau fără confiscarea averii, cu privarea dreptului de a ocupa anumite funcții sau de a exercita o anumită activitate. Potrivit alin.(3), săvârșirea faptei de un recidivist deosebit de periculos sau printr-un atac tâlhăresc, precum și sustragerea mijloacelor narcotice în proporții mai, se pedepsea cu închisoare de la șapte la cincisprezece ani, cu confiscarea averii [17].

În scopul uniformizării legislațiilor penale ale republicilor unionale, Prezidiul Sovietului Suprem al URSS la data de 25 aprilie 1974 a adoptat Ucazul despre *Înăsprirea metodelor de luptă cu narcomania*, în care erau prevăzute criterii unice de incriminare și de pedepsire a faptelor legate de traficul de droguri. În conformitate cu acest act normativ, în Codurile penale ale Republicilor Sovietice Socialiste urmau să fie introduse norme de incriminare unice prin care se prevedea răspunderea penală pentru infrațiunile privitoare la traficul de droguri, inclusiv și pentru sustragerea acestora.

Drept urmare, prin Ucazul Sovietului

Suprem al RSSM din 5 iunie 1975 în Codul penal al RSSM din 24 martie 1961 au fost introduse șase norme incriminatorii destinate pedepsirii faptelor privitoare la traficul de droguri:

- Fabricarea, procurarea, păstrarea, transportarea, expedierea ilegală în scop de desfacere sau desfacerea ilegală a mijloacelor narcotice (art.225¹);

- Sustragerea de mijloace narcotice (art.225²);

- Organizarea sau întreținerea de spelunci pentru consumul de mijloace narcotice (art.225³);

- Îndemnul de a consuma mijloace narcotice (art.225⁴);

- Fabricarea, procurarea, păstrarea sau expedierea ilegală de mijloace narcotice fără scop de desfacere (art.225⁵);

- Încălcarea regulilor de producție, procurare, păstrare, evidență, livrare, transportare sau expediere a mijloacelor narcotice (art.225⁶) [18, p.128-130].

Mai târziu, prin Ucazul din Sovietului Suprem al RSSM din 27 iulie 1987, la art.226¹ C.pen. din 24.03.1961 a fost prevăzută răspunderea penală pentru fapta de *semănare sau creștere ilegală a macului pentru ulei și a cânepei* [19].

Sub aspect sancționator, în cazul traficului propriu-zis de droguri se făcea o deosebire netă de pericol social dintre fapta de fabricare, procurare, păstrare, transportare și expediere ilegală în scop de desfacere a mijloacelor narcotice (art.225¹ C.pen. al RSSM) și aceeași faptă comisă fără scop de desfacere (art.225⁵ C.pen. al RSSM). Astfel, prima infracțiune, săvârșită în forma sa tipică se sancționa cu privațiune de libertate până la zece ani cu sau fără confiscarea averii, iar cea de a doua – cu privare de libertate până la trei ani sau cu amendă în mărime de până la cincizeci de salarii minime [19].

Sustragerea de mijloace narcotice, săvârșită în forma sa tipică (art.225² alin.(1) C.pen. al RSSM) se pedepsea cu privațiune de libertate până la cinci ani cu sau fără confiscarea averii. Aceeași faptă, săvârșită repe-

tat sau prin înțelegere prealabilă de un grup de persoane, sau printr-un act de violență, ce nu este periculos pentru viață și sănătate, sau de o persoană, căreia substanțele sus-arătate i-au fost încredințate în legătură cu situația ei de serviciu sau pentru pază, precum și de o persoană, care a săvârșit mai înainte una din infracțiunile, prevăzute de articolele 225/1, 225/3, 225/4 și 226 (art.225² alin.(2) C.pen. al RSSM), se pedepsea cu privațiune de libertate pe un termen de la trei la zece ani cu sau fără confiscarea averii, cu privațiunea dreptului de a ocupa anumite posturi sau de a desfășura o anumită activitate ori fără aceasta. Cea mai aspră pedeapsă era prevăzută pentru sustragerea de mijloace narcotice, săvârșită de un recidivist deosebit de periculos sau printr-un atac tâlhăresc, precum și sustragerea de mijloace narcotice în proporții mari (art.225² alin.(3) C.pen. al RSSM), care se pedepsea cu privațiune de libertate pe un termen de la șapte la cincisprezece ani cu confiscarea averii. Este de menționat că pedeapsa instituită la art.225² C.pen. al RSSM era cea mai aspră sancțiune ce putea fi aplicată pentru infracțiunile legate de traficul de droguri [19].

După destrămarea URSS și proclamarea declarației de independență a R. Moldova din 27.08.1991, pe teritoriul țării noastre a continuat să fie pus în aplicare C.pen. din 1961. Deși acest Cod a fost supus mai multor amendamente legislative, multe din prevederile sale nu mai corespundeau realităților timpului. De asemenea, un șir de prevederi nu corespundeau exigențelor democratice și standardelor europene la care aspiră tânărul stat creat ca urmare a destrămării marelui imperiu.

Plecând de la aceste premise, deloc neglijabile, a apărut necesitatea unei reforme fundamentale a legislației, inclusiv a celei penale, din Republica Moldova. După cum se menționează, pe drept cuvânt în literatura de specialiste, principalul motiv a constat în faptul că multe dispoziții ale legii penale nu mai țineau pasul cu imperativele economice, sociale și politice ale societății contem-

porane. Mai mult decât atât, nu țineau pasul cu normele dreptului internațional, al cărui primat în Republica Moldova a fost declarat prin Constituția din 29 iulie 1994 [20, p. 42].

Astfel, noul C.pen. al R. Moldova a fost adoptat prin Legea nr.985-XV din 18 aprilie 2002 și a intrat în vigoare la 12 iunie 2003 [21].

În Proiectul Codului penal al R. Moldova elaborat de Ministerul Justiției în anul 1999 se propunea introducerea a două infracțiuni destinate prevenirii infracțiunilor privitoare la traficul de droguri:

Traficul de stupefiante sau de substanțe cu efect puternic și toxice (art.228). Se propunea următoare formulare generică a normei incriminatoare: *producerea, deținerea sau orice operațiune privind circulația produselor ori substanțelor stupefiante sau cu efect puternic și toxice, cultivarea în scop de prelucrare a plantelor care conțin astfel de substanțe, ori experimentarea produselor sau substanțelor cu efect puternic și toxice, precum și organizarea ori îngăduirea consumului de asemenea produse sau substanțe, în locuri anumite, toate fără acest drept;*

Prescrierea ilegală a substanțelor stupefiante sau cu efect puternice și toxice (art.229). În baza acestui articol se prevedea răspunderea penală pentru două fapte infracționale: la alin.(1) pentru *prescrierea de către medic, fără necesitate, a produselor sau substanțelor stupefiante ori cu efect puternic și toxice* și la alin.(2) pentru *falsificarea rețetei sau a altei ordonanțe care permit obținerea produselor sau substanțelor stupefiante ori cu efect puternic și toxic* [22, p.99].

La momentul adoptării și punerii în vigoare a C.pen. al R. Moldova din 2002, legiuitorul a consacrat răspunderea penală pentru trei fapte legate de traficul de droguri:

Circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor (art.217 C.pen.). Fapta avea următorul conținut normativ: *activitatea ilegală privind circulația substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor, adică cultivarea de plante care conțin substanțe narcotice sau psihotrope,*

prelucrarea sau utilizarea a astfel de plante, elaborarea, producerea, fabricarea, extragerea, prelucrarea, deținerea, păstrarea, eliberarea, comercializarea, distribuirea, procurarea, livrarea, expedierea, importul, exportul, nimicirea substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor, supuse controlului în conformitate cu legislația, precum și organizarea consumului de asemenea substanțe fără autorizație.

Prescrierea ilegală a preparatelor narcotice sau psihotrope (art.218 C.pen.). Prin această normă incriminatoare era prevăzută răspunderea penală pentru două infracțiuni: *prescrierea ilegală de către medic a substanțelor narcotice sau psihotrope și falsificarea rețetelor sau a altor documente care permit obținerea preparatelor și substanțelor narcotice.*

Organizarea sau întreținerea speluncilor pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope (art.219 C.pen.). Infracțiunea consta în *organizarea ori întreținerea speluncilor pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope, precum și punerea la dispoziție a localurilor în aceste scopuri* [23, p. 73].

După cum se poate observa, la data intrării în vigoare prevederile C.pen. din 2002, normele dedicate incriminării și pedepsirii traficului de droguri se deosebeau în mod substanțial de cele ce erau instituite în C.pen. al RSSM din 1961.

Cu referință la studiul nostru, putem observa că la momentul punerii în vigoare a C.pen. din 2002, spre deosebire de cel din 1961, legiuitorul nu sancționa distinct, într-o normă specială, fapta de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope.

În literatura de specialitate, se menționa, pe drept cuvânt, că sustragerea substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor nu putea fi recunoscută ca formă a procurării, fără autorizație a unor asemenea substanțe [24, p. 366].

În acest mod era exclusă posibilitatea calificării juridice a unei asemenea activități infracționale în baza art.217 C.pen. În acest

sens se mai afirma că sustragerea substanțelor narcotice, psihotrope sau a precursorilor trebuia calificată nu conform art.217 C.pen., ci conform normelor din Capitolul VI al Părții speciale a Codului penal, care prevăd răspunderea inclusiv pentru infracțiunile săvârșite prin sustragere [24, p. 366].

Prin urmare, plecând de la ideea că lipsa unei norme speciale justifică aplicarea normei generale, faptele de sustragere a substanțelor narcotice sau psihotrope cădeau sub incidența normelor privitoare la sustrageri (art.186-188, 190-192 C.pen.). Însă atunci când obținerea substanțelor narcotice era realizată prin extorcere, activitatea infracțională cădea sub incidența normei referitoare la șantaj (art.189 C.pen.).

Această soluție de calificare a sustragerilor substanțelor narcotice sau psihotrope a fost valabilă până la adoptarea și punerea în vigoare a Legii nr.277-XVI din 04.11.2005 [25], prin care a fost suplinit în mod considerabil, cadrul incriminator al infracțiunilor legate de traficul de droguri. În total, în legislația penală în vigoare legiuitorul descrie 9 componente de acest tip:

- Circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor fără scop de înstrăinare (art.217 C.pen.);
- Circulația ilegală a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor cu scop de înstrăinare (art.217¹ C.pen.);
- Circulația ilegală a precursorilor în scopul producerii sau prelucrării substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor (art.217² C.pen.);
- Circulația ilegală a materialelor și utilajelor destinate producerii sau prelucrării substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor (art.217³ C.pen.);
- Sustragerea sau extorcerea substanțelor narcotice sau psihotrope (art.217⁴ C.pen.);
- Consumul ilegal public sau organizarea consumului ilegal de substanțe narcotice, psihotrope sau analoagele acestora (art.217⁵ C.pen.);
- Introducerea ilegală intenționată în

organismul altei persoane, împotriva voinței acesteia, a substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor acestora (art.217⁵ C.pen.);

- Prescrierea ilegală sau încălcarea regulilor de circulație a substanțelor narcotice sau psihotrope (art.216 C.pen.);

- Organizarea ori întreținerea spelunecilor pentru consumul substanțelor narcotice sau psihotrope (art.219 C.pen.).

Concluzii. Normele penale consfințite la etapa actuală în materie sunt rezultatul unei concepții de reevaluate și de reactualizare a politicii penale în domeniul prevenirii traficului ilicit de droguri. Aceste reajustări ale legislației penale nu au putut să nu influențeze politica preventivă și chiar dinamica statistică a traficului de droguri.

În primul rând, prin *Legea nr.277-XVI din 04.11.05* [25] a fost dozat efectul preventiv al legii penale prin incriminarea unor fapte care înlesnesc traficul de droguri. De exemplu, prin incriminarea infracțiunii descrise la art.217³ C.pen. al R. Moldova, la care se prevede răspunderea pentru *circulația ilegală a materialelor și utilajelor destinate producerii sau prelucrării substanțelor narcotice, psihotrope sau a analoagelor lor*, s-a urmărit prevenirea traficului de droguri încă de la etapa punerii în circulație de materiale sau utilajelor destinate producerii lor.

În al doilea rând, prin aceeași lege, faptele de traficare a drogurilor săvârșite în proporții mici și fără scop de înstrăinare, au fost scoase din câmpul infracțional, fiind sancționate în Codul contravențional al Republicii Moldova la art.85 și 87 [26].

Rațiunea dezincriminării acestor acte rezidă în ideea că traficul de droguri comis în proporții mici este săvârșit, de regulă, de către persoane dependente, consumatori de droguri, care nu urmăresc scopul răspândirii acestora, sănătatea publică nefiind afectată într-o măsură ce ar justifica intervenția legii penale. Este de înțeles că acest demers de dezincriminare a avut repercusiuni și asupra tabloului statistic, în sensul nereflectării statistice a acestor fapte. Acest lucru a dus automat la o diminuare a infracționalității în

acest domeniu.

Referitor la tendințele de săvârșire a infracțiunilor legate de traficul de droguri este de menționat că numărul infracțiunilor ce țin de traficul ilicit de droguri înregistrate de către MAI al R. Moldova în perioada anilor 2005-2012 se prezintă după cum urmează:

- 2005 - 2 082 de infracțiuni din numărul total de 27 595 de infracțiuni;
- 2006 - 2 101 (+0,9%) din 24 767 de infracțiuni;
- 2007 - 2 182 (+3,9%) din 24 362 de infracțiuni;
- 2008 - 2 126 (-2,6%) din 24 788 de infracțiuni;
- 2009 - 1 879 (-11,6%) din 25 655 de infracțiuni;
- 2010 - 1 794 (-4,5%) din 33 402 de infracțiuni;
- 2011 - 1 658 (-7%) din 35 124 de infracțiuni;
- 2012 - 1 575 (-5%) din 36 615 de infracțiuni [27, p.10].

Se poate observa că în ultimii 5 ani în R. Moldova se atestă o descreștere a infracțiunilor de traficare a drogurilor cu o medie de 6,1 %. Acest ritm de scădere a infracțiunilor vizate este deosebit de pronunțat pe fondul creșterii continue a nivelului criminalității în R. Moldova.

Datele statistice ne demonstrează că în timp ce criminalitatea se află în continuă creștere, numărul infracțiunilor de traficare a drogurilor în R. Moldova este în descreștere. Astfel, dacă în anul 2007 numărul infracțiunilor de traficare a drogurilor era de 2 182 din numărul total de 24 362 de infracțiuni, atunci în anul 2012 numărul lor este de 1 575 din 36 615 infracțiuni.

Se mai poate menționa că prin Legea nr.277-XVI din 04.11.2005 [25], sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope a fost prevăzută ca infracțiune distinctă la art.217⁴ C.pen., revenindu-se, astfel, la soluția legislativă ce era implementată în C.pen. din 1961.

Din punct de vedere al tehnicii legislative, art.217⁴ C.pen. are trei alineate, la alin.

(1) fiind descrisă componența de bază cu formula generică *sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope*, fapta fiind pedepsită cu amendă în mărime de la 500 la 2000 unități convenționale sau cu muncă neremunerată în folosul comunității de la 200 la 240 de ore, sau cu închisoare de la 3 la 5 ani.

În varianta agravată art.217⁴ alin.(2) C.pen. este dozată răspunderea penală pentru sustragerea sau extorcarea substanțelor narcotice sau psihotrope săvârșită în prezența următoarelor forme agravante: b) de două sau mai multe persoane; c) cu folosirea situației de serviciu; d) prin pătrundere în încăpere, într-un alt loc pentru depozitare sau în locuință; e) cu aplicarea violenței nepericuloase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe; f) în proporții mari. Se pedepsește o asemenea faptă cu închisoare de la 5 la 10 ani cu (sau fără) amendă în mărime de la 1000 la 3000 unități convenționale.

La art.217⁴ alin.(2) lit.a) C.pen. era dozată răspunderea penală pentru săvârșirea repetată a faptei, însă această agravantă a fost exclusă din C.pen. prin Legea nr. 277-XVI din 18.12.2008 [28].

În varianta deosebit de agravată, prevăzută de art.217 alin.(3) C.pen. este prevăzută o pedeapsă mai aspră pentru săvârșirea sustragerii sau extorcării substanțelor narcotice sau psihotrope: a) de un grup criminal organizat sau de o organizație criminală ori în favoarea acestora; b) cu aplicarea violenței periculoase pentru viața sau sănătatea persoanei ori cu amenințarea aplicării unei asemenea violențe; c) în proporții deosebit de mari. În această variantă fapta se pedepsește cu închisoare de la 10 la 15 ani cu aplicarea unei amenzi în mărime de la 3000 la 5000 unități convenționale.

Făcând o comparație a reglementării actuale ale art.217¹ C.pen. cu reglementarea anterioară descrisă în C.pen. din 1961 (art.224² C.pen. al RSSM), putem remarca, în primul rând, o extindere a cadrului incriminator în vigoare în ceea ce privește pedepsirea

sustragerii sau extorcării substanțelor narcotice sau psihotrope. Dacă în reglementarea anterioară legiuitorul prevedea răspunderea penală doar pentru sustragerea drogurilor, în C.pen. al Republicii Moldova în vigoare, în limitele incriminatoare ale art.217⁴, este supusă criminalizării penale și fapta de extorcarea a substanțelor narcotice sau psihotrope.

În același timp, în legislația în vigoare legiuitorul, prin mijloace legale a înțeles să individualizeze răspunderea penală pentru săvârșirea violentă a faptei de sustragere sau extorcarea a substanțelor narcotice sau psihotrope, făcând o diferențiere dintre ipoteza aplicării violenței nepericuloase pentru viață sau sănătate (art.217⁴ alin.(2) lit.e) C.pen.) și cea de aplicare a violenței periculoase pentru viață sau sănătate (art.217⁴ alin.(2) lit.b) C.pen.). În C.pen. din 1961, la art.225² alin. (3) nu se făcea o deosebire netă de pericol dintre faptele menționate, agravându-se răspunderea penală doar în ipoteza aplicării violenței periculoase pentru viață sau sănătate.

Referințe bibliografice

1. Кузнецов И. Н., Купрейчик С. К. Наркотики: социальные, медицинские и правовые аспекты. Минск: Новое знание, 2001.
2. Paladii A., Cernomoreț S. Noțiunea, clasificarea și originea celor mai răspândite droguri. În: Probleme de politică penală în domeniul prevenirii și combaterii traficului ilicit de droguri, Materialele seminarului științifico-practic internațional din 16 aprilie 2006, Chișinău, 2006.
3. <http://www.mirelazivari.ro/istoria-drogurilor> (accesat la data de 29.08.2014).
4. Рачков И., Возникновение наркомании и незаконного оборота наркотиков: уроки истории. Закон и жизнь, Nr 5, 2006.
5. Гасанов Э.Г. Наркотизм: тенденции и меры преодоления (на материалах Азербайджанской Республики). Москва: Учебно-консультационный центр «ЮрИнфоР», 1997.
6. <http://www.scribub.com/sociologie/RE-GLEMENTAREA-JURIDICA-A-COM-BA45111610.php> (accesat la data de 29.08.2014).
7. <http://www.asociatia-profesorilor.ro/droguri-scurt-istoric.html> (accesat la data de 29.08.2014).
8. Смирнов С. М. Наркотики – угроза национальной безопасности Российской Федерации. Москва: 2004.
9. Codul penal al României din 1864. În: Monitor Oficial al României din 30 octombrie 1864.
10. Codul penal al României din 1936. În: Monitor Oficial al României din 18 martie 1936.
11. Уголовное законодательство СССР и союзных республик. Под ред. Д.С.Карева. Москва: Госюриздат, 1957.
12. Сухинина В. А. Фармацевтический бизнес в нормативных документах: справочное пособие. Москва: Международный центр финансово-экономического развития, 1997.
13. Нугуманов А.Р. Хищение либо вымогательство наркотических средств или психотропных веществ: уголовно-правовые и криминологические аспекты. Диссертация на соискание ученой степени кандидата юридических наук, УФА, 2009.
14. <http://ru.wikisource.org/wiki> (accesat la data de 3.11.2014).
15. Дружинин И. Н. Ответственность за хищение наркотических веществ по советскому уголовному праву. Автореферат диссертации кандидата юридических наук. Харьков, 1980.
16. Указ Президиума Верховного Совета СССР от 25.04.1974 г. «Об усилении борьбы с наркоманией». În: Ведомости Верховного Совета СССР, 1974.
17. <http://docs.cntd.ru/document/9037819> (accesat la data de 1.10.2014).
18. Уголовный кодекс Молдавской ССР (с приложением постатейно систематизированных материалов). Кишинев Изд. Картя Молдовенеаскэ, 1987.
19. Cod penal al RSSM din 24.03.196. Vești-

- le R.S.S.M., 1961, nr.10, art.41. Programa de date Moldlex.
20. Botnaru S. ș.a. Drept penal. Partea generală. Vol. I. Chișinău: Ed. Carrier juridic, 2005.
21. Codul penal al Republicii Moldova nr. 985-XV din 18.04.2002 Republicat: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.72-74/195 din 14.04.2009 Monitorul Oficial al R.Moldova nr.128-129/1012 din 13.09.2002.
22. Codul penal al Republicii Moldova. Proiect. Ministerul Justiției. Chișinău: GARUDA-ART, 1999.
23. Codul penal al Republicii Moldova. Chișinău: „Cartea S.A.”, 2002.
24. Brînză S. ș.a. Drept penal. Partea specială. Chișinău: Ed. Cartier, 2005.
25. Lege pentru modificarea și completarea Codului cu privire la contravențiile administrative, a Codului penal al Republicii Moldova și a Codului de procedură penală al Republicii Moldova nr. 277-XVI din 04.11.2005. În: Monitorul Oficial al R.Moldova nr.161-163/795 din 02.12.2005.
26. Potrivit art. 85 C.contr. al R. Moldova, constituie contravenție procurarea sau păstrarea ilegală, fără scop de înstrăinare, de substanțe narcotice sau de alte substanțe psihotrope în cantități mici, precum și consumarea lor fără prescripția medicului, iar potrivit art. 87 C.contr. – cultivarea ilegală a plantelor care conțin substanțe narcotice sau alte substanțe psihotrope, chiar și în cantități mici și fără scop de înstrăinare. A se vedea Codul contravențional al R. Moldova nr. 218-XVI din 24.10.2008 // Monitorul Oficial nr.3-6/15 din 16.01.2009.
27. Cojocaru R. Infraacțiuni privind traficul de substanțe narcotice, psihotrope sau de analoage (Teorie și practică judiciară). Chișinău: Academia „Ștefan cel Mare”, 2014.
28. Legea pentru modificarea și completarea Codului penal al Republicii Moldova nr. 277-XVI din 18.12.2008. În: Monitorul Oficial nr.41-44/120 din 24.02.2009.

Despre autori

Radion COJOCARU,
doctor în drept, conferențiar universitar,
șef al Catedrei „Științe penale” a Academiei
„Ștefan cel Mare” a MAI
al Republicii Moldova
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com
tel.: 069089176
Secrieru SERGIU,
doctorand
e-mail: secrieru07@mail.ru
tel.: 069104028

About authors

Radion COJOCARU,
PhD, associate professor, chief of the
Department “Criminal Sciences” of the
Academy “Ștefan cel Mare” of MIA
of the Republic of Moldova
e-mail: radioncojocaruu@gmail.com
phone: 069089176
Secrieru SERGIU,
PhD student,
e-mail: secrieru07@mail.ru
phone: 069104028

CZU 343.575

PERICOLUL ȘI TENDINȚELE INFRAȚIUNILOR DIN DOMENIUL CIRCULAȚIEI ILEGALE A SUBSTANȚELOR NARCOTICE

Iurie LARII,

doctor în drept, conferențiar universitar,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Marian NUCU,

doctor în drept,

Brigada de Combatere a Criminalității Organizate, Constanța, România

În acest articol sunt reflectate tendințele și pericolul real pe care îl prezintă fenomenul traficului ilicit de substanțe narcotice pentru societate. Astfel, se constată că tendința esențială a fenomenului investigat se caracterizează prin existența unui număr tot mai mare de infracțiuni legate de circulația ilegală a drogurilor. Această tendință este caracteristică atât pentru Republica Moldova și România, cât și pentru alte state ale lumii.

Cuvinte-cheie: pericolul traficului ilicit de droguri, tendințe ale traficului ilicit de droguri, consum ilicit de droguri, criminalitatea legată de circulația ilegală a substanțelor narcotice.

DANGER AND TRENDS OF THE OFFENCES IN THE FIELD OF ILLEGAL CIRCULATION OF NARCOTIC SUBSTANCES

Iurie LARII,

associate professor, PhD,
Academy “Stefan cel Mare” of MIA

Marian NUCU,

PhD, Organized Criminality Combating Crew, Constanța, România

This article reflects the trends and the real danger posed by the illicit trafficking of drugs to society. Thus, it appears that the trend of investigated phenomenon is characterized by an increasing number of offenders related to illegal circulation of drugs. This trend is specific both in Republic of Moldova and Romania, and in other states.

Keywords: danger of illicit drug trafficking, trends of illicit drug trafficking, illicit drugs, offenders related to illegal circulation of drugs.

Introducere. Situația traficului și consumului ilicit de droguri devine în prezent tot mai complexă din mai multe considerente, între care deschiderea frontierelor între multe țări, mutațiile de ordin politic și economic, apariția unui tip de consumatori care dispun de resurse financiare importante pentru achiziționarea drogurilor, creșterea cererii și ofertei pentru majoritatea substanțelor aflate sub control internațional, schimbările culturale aduse de globalizare și de rapiditatea mijloacelor de comunicații etc.

În ultimii ani, flagelul drogurilor reprezintă fenomenul cel mai complex, profund și tragic al lumii contemporane, în condițiile în care, anual, miliarde de dolari și sute de mii de oameni sunt angrenați în acest mariaj al

morții, numit „Traficul și consumul ilicit de droguri” [1, p. 7]. În perspectiva anilor viitori, amploarea acestui fenomen este deosebit de îngrijorătoare și din cauza faptului că nu există o statistică clară și precisă a producției, traficului, ofertei, consumului și numărului celor decedați din cauza drogurilor.

Metode și materiale aplicate. Suportul metodologic al cercetării îl constituie tezele fundamentale ale filosofiei, teoriei generale a dreptului, criminologiei, dreptului penal, sociologiei, precum și ale altor discipline socioumane și juridice care reflectă tema investigată. Caracterul complex și interdisciplinar al studiului determină diversitatea metodelor, procedeele și tehnicilor utilizate: metode generale (sistematică, logică, istorică,

comparativă, tipologică); metode și tehnici sociologice (observarea, cercetarea de documente, metoda biografică); juridice (formal juridică, juridică comparată); statistice (analiza datelor statistice).

Rezultate obținute și discuții. Criminalitatea creată de droguri, prin consecințele sale de ordin social, economic, medical, cultural și politic cauzează prejudicii considerabile nu numai intereselor de stat, dar și celor ale societății, ale multor persoane particulare, atentează la viața și sănătatea cetățenilor, influențează în mod demoralizator asupra conștiinței și comportamentului oamenilor [2].

Consumul de droguri și problemele asociate acestuia continuă să se răspândească în majoritatea regiunilor lumii, transformând unele zone în puncte roșii pe harta degradării sistemului social. Menținerea la un nivel constant a cererii de droguri sau chiar creșterea acesteia au determinat orientarea și preocuparea grupurilor de crimă organizată către producția și traficul acestor substanțe, activități din care se obțin venituri importante într-un timp scurt [3, p. 5].

Drogurile, sub felurile lor înfățișări, au constituit încă din cele mai vechi timpuri un însoțitor permanent al spiritualității umane. Astfel, ele au constituit un fenomen transcendent al cărui origine se pierde în negura timpului, apariția lor fiind învăluită, chiar și până în zilele noastre, într-un adevărat nimb de legende și superstiții. În acest sens, renumitul botanist și ecologist francez Jean-Marie Pelt aprecia că „în afara comunității de viață și de limbă, popoarele se exprimă prin tradiții, ritualuri și credințe proprii, astfel încât și utilizarea drogului constituie un element esențial al culturilor ancestrale, la fel ca și versul ori formula magică ce conferă sens misterios și sacru diferitelor culturi” [4, p. 21].

În prezent, traficul ilicit de droguri este o activitate criminală foarte lucrativă, cu caracter supranațional, care acționează în conformitate cu legile economiei de piață, având drept scop imediat alimentarea centrelor de consum și, ca finalitate, obținerea unor enorme beneficii,

ceea ce presupune, în mod justificat, interesul statului de a-și orienta, în mod cât mai eficient, propria politică în lupta antidrog, pentru apărarea sănătății propriilor cetățeni și salvarea valorilor sociomorale [1, p. 1].

În măsura în care cultivatorii, producătorii, transportatorii, furnizorii, distribuitorii și consumatorii de droguri provin din toate regiunile lumii, comerțul cu droguri a devenit o componentă esențială a crimei organizate. Efectele globalizării se resimt puternic și în acest domeniu, de exemplu comprimatele de ecstasy fabricate în Europa sunt vândute și în America de Nord, în Asia de Sud-Est și în Oceania, în timp ce cocaina produsă în America de Sud face obiectul unui trafic intens către Europa, uneori chiar pe rutele ce trec prin Africa de Vest [5, p. 9].

Reieșind din considerentele sus-menționate, combaterea traficului ilicit de droguri a reprezentat și reprezintă la nivel național și internațional o problemă socială complexă, ale cărei modalități de manifestare, repercusiuni și moduri de soluționare interesează atât factorii instituționali ai statelor, cât și opinia publică, din cauza faptului că este un fenomen deosebit de grav și periculos atât pentru sănătatea populației, cât și pentru stabilitatea economico-socială și buna dezvoltare a instituțiilor democratice ale statelor. În prezent, producția și consumul de droguri au cunoscut o explozie extraordinară, rezultată din profiturile obținute în urma traficului ilicit de către structurile criminale organizate. Vechile locuri geografice unde se cultivau plante din care se obțineau droguri au atras atenția traficantilor care au preluat această practică, transformând-o într-o activitate profitabilă.

Traficul ilicit de droguri este strâns legat de alte forme grave de criminalitate, precum traficul de migranți, traficul de persoane, falsificarea cărților de credit, constituind în același timp și o importantă sursă de finanțare a unor activități deosebit de violente și distructive în care sunt implicate organizațiile teroriste și rețelele de crimă

organizată. Infractorii implicați în traficul ilicit de droguri adoptă o abordare din ce în ce mai profesionistă și se adaptează cu flexibilitate la noile condiții geopolitice, juridice, economice și tehnologice, utilizând structuri antreprenoriale și combinând activitățile de afaceri ilegale cu cele comerciale legitime. În același timp, aceștia sunt pregătiți să acționeze prin orice mijloace pentru a-și atinge obiectivele, recurgând la amenințări sau la acte de violență împotriva persoanelor și a bunurilor, căutând să-și exercite influența în vederea manipulării oamenilor politici, a oamenilor de afaceri și a autorităților publice, cu principalul scop al maximizării profiturilor și al obținerii puterii.

Metoda de operare a rețelelor infracționale implicate în traficul de droguri se caracterizează prin specializare, diviziunea muncii și compartimentare. Profiturile ilegale sunt reinvestite în noi activități infracționale sau injectate în activități comerciale licite pentru spălarea banilor și crearea paravanului legal. Prin toate aceste îndeletniciri se caută câștigarea de influență și construirea unui monopol criminal [3, p. 9].

Analizele efectuate în ultima perioadă de timp de majoritatea organizațiilor internaționale și de autoritățile naționale specializate în domeniul combaterii traficului ilicit de droguri scot în evidență faptul că structurile criminale cu caracter transnațional în domeniul drogurilor își intensifică în mod constant activitățile, cucerind în permanență noi regiuni și teritorii destinate cultivării și producerii de stupefiante, perfecționându-și rutele de trafic și modalitățile de livrare a drogurilor.

În Africa, Asia și America Latină, spre exemplu, banii obținuți din vânzarea ilicită a drogurilor sunt folosiți la achiziționarea armelor și la sprijinirea războiului și a rebeliunii. Regiunea montană situată la nordul frontierei dintre Thailanda, Birmania și Laos, cunoscută sub numele de „Triunghiul de Aur”, a fost acaparată de traficanții de droguri. Culturile mari au putut exista datorită

zonei semisălbatică, a populației seminomade precum și inaccesibilității zonei din cauza vegetației sălbatică de junglă. Toate eforturile autorităților de a împiedica culturile de mac opiaceu au fost sortite eșecului. Aceasta s-a întâmplat din cauza sărăciei populației care supraviețuiește din punct de vedere economic de pe urma acestor culturi, obținând venituri foarte mici, însă sigure în comparație cu sumele finale rezultate din traficul de droguri [6, p. 29].

Instabilitatea politică și militară, precum și sărăcia în care se află populația a permis traficantilor de droguri să stăpânească și zona cunoscută deja sub denumirea de „Semiluna de Aur”, ce cuprinde Afganistanul, Pakistanul și Iranul. Aici populația seminomadă, care se bucură de obținerea unor venituri sigure din traficul ilicit de droguri, cultivă pe suprafețe mari mac opiaceu și canabis, pe care traficanții le transformă în renumita „heroină persană” [6, p. 29].

Altă țară puternic afectată de invazia drogurilor și creșterea numărului de consumatori a devenit India. Întinsa suprafață a teritoriului, lungimea frontierelor maritime și terestre nu au permis autorităților să efectueze un control sever asupra circulației. Handicapul a fost imediat speculat de traficanții de droguri care la început au folosit India ca țară de tranzit pentru drogurile aduse din „Triunghiul de Aur”, după care s-au orientat către populație, numărul consumatorilor crescând continuu.

Față de acest fenomen distructiv din punct de vedere social, și nu numai, organismele internaționale au reacționat încercând să-și perfecțeze un sistem de luptă unitar. Având în vedere evoluția fenomenului traficului și consumului ilicit de droguri pe plan mondial, aceasta a influențat manifestarea genului respectiv de infracționalitate și în țara noastră. Astfel, România, dar și Republica Moldova, s-a preocupat permanent de îndeplinirea obligațiilor pe care și le-a asumat prin semnarea convențiilor internaționale, adaptându-și în acest sens legislația, fiind

vorba despre Convenția din 1988 contra traficului ilicit de stupefiante și substanțe psihotrope, Convenția unică asupra stupefiantelor din 1961, modificată prin protocolul din 1972, Convenția Națiunilor Unite din 1971 asupra substanțelor psihotrope etc. Instrumentele bilaterale privind Acordul Comun din 2003 privind extrădarea între Uniunea Europeană și Statele Unite și de Asistență Reciprocă au fost încheiate în 2007. Acestea au fost ratificate de ambele țări, dar încă nu au intrat în vigoare. Legislația română privind precursorii este în conformitate cu legislația specifică a Uniunii Europene. De asemenea, România este parte la Convenția ONU împotriva Criminalității Transnaționale Organizate, la cele trei protocoale adiționale și la Convenția ONU împotriva Corupției [7, p. 13 și urm.; 8, p. 47].

România prezintă interes din ce în ce mai mare pentru rețelele de traficare a drogurilor, în special a hașișului provenit din Africa și a cocainei traficată din America de Sud spre Europa Occidentală.

Traficul de droguri are statutul de amenințare la adresa securității naționale, pârghia financiară a acestui fenomen facilitând ascensiunea spre puterea politică. În urma evenimentelor din decembrie 1989 care au facilitat deschiderea totală a frontierei de stat, România, datorită poziției sale geografice, a devenit un segment important de traficare a drogurilor, fiind inclusă în așa-numita „Rută Balcanică” de traficare a heroinei dinspre Turcia spre piețele occidentale, prin trei variante din totalul de cinci existente ale acestei rute [9]:

1. Turcia (Istanbul) – România (Constanța, pe Marea Neagră – București – zona subcarpatică spre vest – Arad) – Ungaria – Slovacia – Cehia – Germania – Olanda;

2. Turcia – Bulgaria – România (Vama Ruse – Giurgiu – București – zona subcarpatică spre vest – Arad) – Ungaria – Austria – Germania – Olanda;

3. Turcia – Bulgaria – România – Ucraina – Polonia – Germania.

În Raportul strategic internațional privind controlul stupefiantelor (INCSR) se precizează că „România nu este o sursă majoră de droguri ilicite, ci servește ca țară de tranzit pentru narcotice, aflată pe ruta consacrată a Balcanilor de Nord, care este folosită pentru transportul derivatelor opiacee, precum opiu, baza de morfină și heroină – din Afganistan către Europa Centrală și de Vest” [9].

Capitala este zona principală pentru traficul și consumul de droguri. De aceea au fost intensificate programele orientate către consumatorii de heroină și de droguri sintetice, iar poliția și autoritățile guvernamentale au modernizat metodele de colectare a datelor și au înregistrat creșteri ale capturilor de droguri.

Pentru transportul terestru, se recurge atât la vehicule de marfă, cât și la cele de pasageri. Totuși drogurile, în primul rând heroina, sunt aduse în țară prin portul Constanța – la bordul unor nave comerciale – și pe la granița cu Republica Moldova, dar sunt introduse și prin aeroporturile internaționale ale țării. Odată ajunse în România, drogurile sunt dirijate fie către nord-vest, prin Ungaria, fie spre vest, prin Serbia. Poliția estimează că 80% din drogurile care intră în România ajung în Europa de Vest [10, p. 216].

România se află, de asemenea, pe o rută de tranzit aflată în plină dezvoltare care merge în sens invers, dinspre Europa Occidentală și de Nord către Est. O mare cantitate din substanțele chimice precursore tranzitează România dinspre Țările Europei de Vest către Turcia.

Din păcate, nici o regiune a globului pământesc unde situația geografică și social-politică au permis, nu a scăpat de prezența traficantilor de droguri, care la prețuri mici reușesc cultivarea și transformarea culturilor în droguri ilicite pentru consum, după care le comercializează la prețuri exorbitante, profiturile fiind foarte mari. În consecință, consumul de droguri pune în pericol din ce în ce mai frecvent una din principalele valori ale omenirii – viața omului. În fiecare an, în

întreaga lume, milioane de familii suportă consecințele consumului de droguri. Prin urmare, traficanții de droguri pot fi considerați criminali în serie, aceștia distrugând viețile oamenilor, flagelul extinzându-se de la o persoană la alta, în special în rândul tinerei generații.

Concluzii. Reieșind din caracteristicile criminologice ale traficului ilicit de droguri, constatăm că tendința esențială a narcotismului ca fenomen social negativ se caracterizează prin existența unui număr tot mai mare de infracțiuni legate de circulația drogurilor. Această tendință este inerentă narcotismului atât în România și Republica Moldova, cât și în alte state ale lumii. Astfel, numărul acestor infracțiuni în perioada anilor 2005-2014 a crescut aproximativ de 3 ori; proporția acestor fapte penale în structura generală a criminalității a crescut de la 11,5% până la 16,5%.

O atare tendință este însoțită de o serie de alte tendințe negative. Printre ultimele, cele mai clar și obiectiv exprimate sunt: 1) sporirea gradului de pericol public al infracțiunilor legate de traficul ilicit de droguri; 2) apariția și dezvoltarea rapidă a drogurilor noi și, ca urmare, creșterea numărului și diversității tipurilor de substanțe narcotice; 3) răspândirea cultivării plantelor narcotice în zone izolate fizic; 4) implicarea unui număr tot mai mare de persoane în consumarea sistematică a substanțelor narcotice; 5) consolidarea gradului de organizare a acestor categorii de infracțiuni; 6) extinderea limitelor traficului ilicit de droguri la nivel internațional; 7) crearea și majorarea numărului laboratoarelor clandestine de producere a drogurilor; 8) perfecționarea metodelor și sporirea permanentă a numărului de rețele de comercializare a stupefiantelor prin prisma magazinelor ilegale și semiilegale, destinate sau adaptate pentru traficul de droguri; 9) creșterea numărului de cazuri de achiziționare a drogurilor, inclusiv furtul acestora din instituțiile medicale și farmaceutice; 10) perfecționarea metodelor de camuflare din

partea funcționarilor corupți a organizatorilor și a altor participanți la traficul ilicit de droguri; 11) gradul foarte înalt de camuflare a metodelor de spălare, legalizare a surselor dobândite în urma traficului ilicit de droguri; 12) creșterea nivelului și gradului de latență a infracțiunilor legate de circulația ilicită a drogurilor.

Astfel, în ceea ce privește tendința de *sporire a gradului de pericol public al infracțiunilor legate de traficul ilicit de droguri*, aceasta se exprimă, mai întâi de toate, prin creșterea numărului general al infracțiunilor din categoria vizată, a proporției infracțiunilor comise în scopul comercializării substanțelor narcotice și, în cele din urmă, a numărului de persoane condamnate la pedeapsa cu închisoare. De asemenea, gradul de pericol public al acestor infracțiuni mai poate fi constatat și prin elucidarea dimensiunilor referitoare la cantitatea totală de droguri aflate în circulație și retrase (confiscate) de către organele de drept abilitate în acest sens.

Apariția și dezvoltarea rapidă a drogurilor noi, inclusiv creșterea semnificativă a numărului și diversității tipurilor de substanțe narcotice, rezultă din actualizările periodice ale Listei de stupefiante (substanțe narcotice și substanțe narcotice medicamentoase) completată de Comitetul internațional pentru controlul asupra drogurilor al ONU, dar și din cadrul normativ național care se rialiază permanent la standardele internaționale.

Răspândirea cultivării plantelor narcotice în unele zone izolate fizic este confirmată de descoperirea sistematică, prin intermediul fotografiilor cosmice și aeriene, a culturilor acestor plante din diferite spații bine camuflate (izolate) ale globului pământesc.

Tendința *atragerii unui număr tot mai mare de persoane în consumarea sistematică a substanțelor narcotice* se manifestă prin creșterea numărului de persoane care suferă de narcomanie și care utilizează efectiv droguri. Majorarea permanentă a numărului de persoane care suferă de narcomanie este fixat și în statistica oficială a multor state, iar numă-

rul în creștere al persoanelor consumatoare de droguri reiese din sondajul lucrătorilor medicali ai dispensarelor narcologice și personalului organelor de drept specializat în prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri.

Consolidarea gradului de organizare a infracțiunilor la regimul drogurilor se exprimă prin comasarea grupurilor și altor structuri infracționale, crearea sindicatelor, cartelurilor, întărirea disciplinei intragrupale, coeziunea membrilor, compatibilitatea acțiunilor acestora, înăsprirea metodelor de influență asupra celor care încalcă regulile de conduită în grupuri, punerea sub control strict a grupurilor, organizațiilor criminale, sindicatelor și cartelurilor de persoane care au comis infracțiuni legate de traficul drogurilor etc.

Extinderea limitelor traficului ilicit de droguri la nivel internațional se manifestă prin metoda contrabandei cu substanțe narcotice, acestea fiind răspândite ulterior practic în toate statele lumii. Această tendință, ca și cea precedentă, este înregistrată în urma livrărilor controlate de droguri și a sondajului experților în domeniu (funcționarii organelor de drept și cei ai structurilor vamale).

Crearea și creșterea numărului laboratoarelor clandestine de producere a drogurilor, inclusiv îmbunătățirea modalităților de comercializare a stupefiantelor și apariția noilor metode de răspândire a acestora, se observă foarte clar din datele oferite de organele de drept abilitate cu competențe de prevenire și combatere a traficului ilicit de droguri, care denotă creșterea anuală a numărului laboratoarelor respective și a magazinelor (camuflate ca vânzători de parfum, tutun, alcool etc.) sau a altor rețele comerciale specializate în traficul (comercializarea) ilicit de substanțe narcotice.

Creșterea numărului de cazuri de achiziționare a drogurilor, inclusiv furtul acestora din instituțiile medicale și farmaceutice, este demonstrată de datele statisticii oficiale. În plus, este înregistrată creșterea numărului de cazuri de eliberare printr-o prescripție medi-

cală a mai multor doze de substanțe narcotice decât era indicat; deseori sunt constatate falsificări în pregătirea documentelor de distrugere a flacoanelor cu pulbere după utilizarea medicamentelor care conțin substanțe narcotice etc.

Tendința *perfecționării metodelor de camuflare a organizatorilor și a altor participanți la traficul ilicit de droguri* este evidențiată grație diferitor sondaje ale experților în domeniu (funcționari ai organelor de drept specializați în sfera prevenirii și combaterii narcotismului), care raportează că în ultimii ani crește tot mai mult numărul solicitărilor din partea înalților funcționari de a reduce pedeapsa penală sau chiar scutirea de aceasta a persoanelor împotriva cărora sunt inițiate cauze penale în baza comiterii diferitor infracțiuni legate de traficul ilicit al drogurilor.

Sporirea gradului de camuflare a metodelor de legalizare a surselor dobândite în urma traficului ilicit de droguri se manifestă prin existența unei mari diversități de metode „de spălare” a veniturilor respective, fapt care creează dificultăți serioase în identificarea surselor primare de obținere a acestora. În prezent, se delimitează utilizarea concomitentă a trei acțiuni de legalizare a veniturilor obținute pe cale infracțională. Prima acțiune constă în plasarea banilor în instituțiile financiare sau comerțul cu amănuntul, cu conversia lor imediată în alte valute sau prin transfer în străinătate. A doua acțiune presupune creșterea numărului de tranzacții, efectuate deseori în mai multe țări, pentru a împiedica urmărirea originii veniturilor obținute ilegal. Ultima fază a „spălării banilor” constă în integrarea veniturilor de origine criminală sub forma unor investiții în activități economice, cu scopul de a da „banilor murdari” aspectul de legalitate.

Tendința *creșterii latenței infracțiunilor de trafic ilicit al drogurilor* este urmărită în baza diferitor studii realizate atât de organizațiile din sfera științei și inovării, cât și de cele neguvernamentale. Tendințele conturate sunt unice nu doar pentru Republica Mol-

dova și România, ci și pentru majoritatea țărilor lumii. În esență, aceste tendințe reflectă pericolul social sporit al flagelului narcomaniei pentru întreaga omenire, fapt care a generat o atenție sporită din partea comunității mondiale, care încearcă să i-a măsuri tot mai consistente în vederea prevenirii și combaterii fenomenului vizat.

Referințe bibliografice

1. Gh. Alecu. Incriminarea traficului și consumului ilicit de droguri. Constanța: Ed. Europolis, 2004.
2. Gh. Alecu. Mijloace juridice, strategii și programe destinate prevenirii criminalității create de traficul și consumul ilicit de droguri. În: https://www.google.md/?gws_rd=ssl#q=MIJLOACE+JURIDICE%2C+STRATEGII+%C5%9EI+PROGRAME+DESTINATE+PREVENIRII+CRIMINALIT%C4%82%C5%A2II+CREATE+DE+TRAFICUL+%C5%9EI+CONSUMUL+ILICIT+DE+DROGURI.
3. Cătălin Țone et al. Drogurile și crima organizată. Craiova: Ed. Sitech, 2009.
4. Jean-Marie Pelt. Drogues et plantes magiques. Paris: Editeur Horizons de France, 1971.
5. Cătălin Țone. Drogurile – tentații și pasiuni ucigașe. Craiova: Ed. Sitech, 2010.
6. C.E. Ștefan. Flagelul drogurilor. București: Ed. Cermaprint, 2006.
7. A. Boroi, N. Neagu, V.R. Sultănescu. Infracțiuni prevăzute de Legea nr. 143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri. București: Ed. Rosetti, 2001.
8. V. Bercheșan, C. Pletea. Drogurile și traficantii de droguri. Pitești: Ed. Paralela 45, 1998.
9. Raportul strategic internațional privind controlul stupefiantelor (INCSR), prezentat la 27 februarie 2009 (www.ana.gov.ro).
10. E. Stancu. Tratat de Criminalistică. Ediția a IV-a. București: Ed. Universul Juridic, 2008.

Despre autori

Iurie LARII,
doctor în drept, conferențiar universitar,
prorector pentru știință,
Academia „Ștefan cel Mare”
a MAI al R. Moldova
e-mail: iulari72@gmail.com
tel.: 079402873

Marian NUCU,
doctor în drept,
Brigada de Combatere a Criminalității
Organizate Constanța, România
e-mail: tutankamon_great@yahoo.com
tel.: +40722353694

About authors

Iurie LARII,
PhD, associate professor,
pro-rector for science,
“Ștefan cel Mare” Academy of MIA
of the Republic of Moldova
e-mail: iulari72@gmail.com
tel.: 079402873

Marian NUCU,
PhD,
Organized Criminality Combating Crew
Constanța, România
e-mail: tutankamon_great@yahoo.com
tel.: +40722353694

УДК : 323.28(477)

ОСОБЕННОСТИ И ПРИЧИНЫ РАСПРОСТРАНЕНИЯ ТЕРРОРИЗМА В УКРАИНЕ

Л. Г. ЧИСТОКЛЕТОВ,

доктор юридических наук, профессор,
Львовский государственный университет внутренних дел, Украина

А. Л. ХИТРА,

кандидат юридических наук, доцент,
Львовский государственный университет внутренних дел, Украина

В настоящее время Украина переживает сложные времена. События на востоке Украины еще раз ярко продемонстрировала всю ужасную сущность терроризма, который посягает не только на суверенитет и территориальную целостность Украины, которые установлены Конституцией Украины, но и на территориальную неприкосновенность государств Европейского Союза, что может привести к глобальной всемирной катастрофы.

Ключевые слова: *распространение терроризма, явление современности, предотвращение террористических актов.*

FEATURES AND CAUSES OF TERRORISM EXTENSION IN UKRAINE

L. G. CHISTOKLETOV,

professor, PhD,
Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine

A. L. HITRA,

associate professor, PhD,
Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine

Ukraine is currently experiencing difficult times. The events in the east of Ukraine once again vividly demonstrated the terrible essence of terrorism, which encroach not only the sovereignty and territorial integrity of Ukraine, established by the Constitution of Ukraine, but also the territorial integrity of the states of the European Union, which can lead to a global catastrophe.

Keywords: *extension of terrorism, the phenomenon of modernity, prevention of terrorist acts.*

Терроризм как одно из опасных и трудно прогнозируемых явлений современности, за последние десятилетия по формам и методам совершения, набирает в мире все более угрожающие масштабы. Терроризм превратился в деструктивную силу, которая генерирует политическую, социальную нестабильность в международном масштабе [1].

Среди большинства нормативных актов, которые были приняты международным сообществом с целью противодействия терроризму следует выделить Женевскую Конвенцию по противодей-

ствию терроризму 1937 г.; Вашингтонскую Конвенцию о предотвращении и наказании актов терроризма 1971 г.; Европейскую Конвенцию о предотвращении терроризма 1977 г.; Токийскую конвенцию 1963 г., Гагская конвенция 1970 г., Монреальскую конвенцию 1971 г., направленные на борьбу с преступлениями террористов на воздушном транспорте; Нью-Йоркскую конвенцию 1973 г. о предотвращении преступлений и их наказания против лиц, пользующихся международной защитой; Нью-Йоркскую конвенцию 1979 о борьбе с захватом

заложников; Венскую конвенцию 1980 г., Монреальскую конвенцию 1991 г. о маркировке пластических взрывчатых веществ; Конвенцию по борьбе с актами ядерного терроризма, подписанную участниками саммита ООН 14-17 сентября 2005г.

Прибегая к историческому возникновению терроризма, следует отметить, что основоположником идеологии терроризма, задолго до получения своего названия, был Хасан аль-Саббах, который основал тайную секту, чье название до сих пор считается синонимом коварного убийства. Древние террористические формирования существовали и в Китае, и в Индии, и на Дальнем Востоке.

Опираясь на латино-украинский словарь Литвинова В.Д., термин «терроризм» происходит от латинского слова «terror», что в переводе означает «страх», «ужас» [2]. Впервые этот термин был принят во Франции в период правления короля Людовика XVI, употреблялся в политическом лексиконе жирондинцами и якобинцами, которые объединились для подготовки восстания и свержения «через запугивание и помилование» кабинета министров. В конце XVIII – начало IX в. понятие «террор» воспринималось в широком смысле безраздельно от его значения (La terreur - ужас), речь шла об открытой насильственной форме диктатуры и практике единовременных политических покушений [3].

В настоящее время Украина переживает сложные времена. События на востоке Украины еще раз ярко продемонстрировала всю ужасную сущность терроризма, который посягает не только на суверенитет и территориальную целостность Украины, которые установлены Конституцией Украины, но и на территориальную неприкосновенность государств Европейского Союза, что может привести к глобальной всемирной катастрофы.

Учитывая заявление Службы безопасности Украины от 21 февраля 2014 и другие сообщения о попытках отдельных политиков, представителей органов местного самоуправления, лидеров объединений граждан, радикально настроенных лиц создать почву для эскалации гражданского конфликта, распространение сепаратистских настроений, что может привести к возникновению угроз территориальной целостности и неприкосновенности государства, Верховной Радой 22 февраля 2014 г. было принято Постановление «О проявлении сепаратизма и другим посягательством на основы национальной безопасности Украины», которая категорически осудило проявление сепаратизма и любых других посягательств на территориальную целостность и неприкосновенность Украины [4].

Одной из особенностей осложнения в противодействии государственному терроризму, политической ситуации и экономического развития в Украине является то, что Российская Федерация (далее - РФ) в борьбе против Украины, через своих террористических послушников - так называемых «ДНР» и «ЛНР» - применила новый вид агрессии - «гибридную войну» и квалифицировать это явление, по мнению С. Г. Денисюка и В. А. Корниенко можно как «террористический сепаратизм» и определяется последний как особую форму «социального мутуализма», которую следует считать также сегодня влиятельной технологией, которая изменяет сознание граждан, агрессивно воздействует на формирование их идентичности и принятия ими важных политических решений [5].

Кроме комплексного применения классических приемов ведения вооруженных действий, особое внимание уделяется «информационной войне», которая приобрела по Украине тотальный характер. В полной мере это нашло выражение в преступных террористических

действиях сепаратистских группировок. При этом РФ, прибегая к фашистским методам агрессии, цинично демонстрирует всему демократическому миру свою непричастность к поддержке сепаратистов и ведении за последние три года «гибридной войны». По словам ведущего американского сенатора Джона Маккейна, прозвучавшие на форуме Немецкого Фонда Маршалла, который прошел 25 марта 2017 г. в Брюсселе, было сказано, что «Владимир Путин усилил свою агрессию в Украине. Украинцы погибают», также было призвано предоставить Украине оружие, чтобы «они могли себя защитить» [6].

Мощная антиукраинская атака, аналогичная периоду «оранжевой революции», была начата со стороны РФ в конце 2013 г., когда Евромайдан, Революция Достоинства изображались информационно-пропагандистскими каналами РФ не иначе как «антигосударственный переворот», «хаос», «распад Украины». Уже тогда были созданы условия для успешного применения тезисов о необходимости защиты «русских», «русскоязычных граждан» Украины от «киевской фашистской хунты» [7, 5].

Таким образом как отмечает П. Шевчук «информационная война Российской Федерации против Украины превратилась в полномасштабную пропагандистскую кампанию и стала особенно разрушительной формой невоенной агрессии. Фейковые новости, откровенная ложь, разного рода манипуляции, искажения фактов распространялись для оправдания агрессии, пропаганда нетерпимости и насилия были явлениями того же диапазона, которые подрывали принципы свободы. Наиболее уязвимыми к внешним информационным воздействиям Российской Федерации оказались юго-восточные регионы в противовес населению западных и центральных регионов, которые в силу своих ценностных ориентаций не воспринимали информационные внушения или

относились к ним скептически» [8].

И, как было озвучено в американском журнале «The Wall Street Journal», сегодня символом разрыва между Востоком и Западом является не стена, а опасный статус-кво, сложившийся на Украине. Вина за это ложится главным образом на Россию, которая продолжает поддерживать нестабильность в Донбассе, при этом отказываясь брать на себя ответственность. Но с тех пор мы принимаем тот факт, что лучшее, на что мы можем рассчитывать после подписания этих соглашений - это хрупкий замороженный конфликт, который выгоден Москве и никому другому? Пришло время принять новый подход, в рамках которого Америка должна взять на себя роль лидера. Прежде чем заняться выработкой стратегии политического урегулирования, Киев должен увидеть улучшения в ситуации на востоке страны. А это должно включать в себя вывод российских войск и сил посредников, а также восстановление Украиной контроля над своим суверенным рубежом. Все заинтересованы в том, чтобы разминировать бомбу замедленного действия на востоке Украины и найти новую формулу взаимодействия. Киеву это поможет решить проблемы с безопасностью, Москве - избавиться от экономических санкций, а для президента Трампа это станет гамбитом, который наконец усмирит его российских демонов и покажет его как лидера наследующего принципов Рейгана, которым он и хочет быть [9].

В последние годы терроризм стал особенно изворотливым и безжалостным. Проявления его связаны со взрывами, захватом государственных учреждений и убийствами в публичных местах: в аэропортах, вокзалах, поездах, площадях, кафе. Не исключением из этого списка жестоких преступлений есть и Украина. За последнюю только неделю марта 2017 года в Украине было организовано взрыв

в Балакее Харьковской области. По констатации министра обороны Степана Полторака это была диверсия на складе боеприпасов, к которой могут быть причастны военнослужащие России, самопровозглашенных «Донецкой и Луганской народных республик». Также «Вести» узнали, что взрыв на военных складах - не первый. СБУ Харьковской области расследует еще одну попытку подорвать арсенал оружия. Тогда уголовное производство было открыто по статье «Террористический акт» [10].

Другим примером совершения террористического акта является убийство экс-депутата Государственной думы РФ Дениса Вороненкова, который был застрелен в Киеве 23 марта 2017 года. Антон Геращенко по этому поводу заявил, что Вороненкова убил российский агент, внедренный в силовые структуры Украины [11].

Таким образом, на современном этапе причинами для распространения терроризма в Украине есть:

- низкий уровень деятельности ООН и других международных правозащитных организаций в решении международных конфликтов, когда наблюдаются обострения как одной из форм борьбы за изменение межгосударственных границ и добрососедских отношений между Украиной и РФ, которая привела к аннексии Автономной Республики Крым и восточных регионов республики;

- противодействие украинской власти террористически экстремистских групп с так называемой «поддержки значительной части населения» на Востоке Украины, с целью защиты доктрины «русского мира» и последующим отделением из состава государства территории Донецкой и Луганской областей;

- низкий уровень ведения информационной пропаганды в оккупированной территории Украины, как известно, общественное мнение на востоке Украины

в значительной мере формирует именно средства массовой информации РФ;

- - недоверие к украинской власти, связанной с неудовлетворительными социальными условиями жизни населения;

- конфессиональные конфликты по поводу негативного и беспричинного влияния Московского патриархата на национальную религиозную среду;

- отсутствие высокого уровня правовой и политической культур и профессиональных знаний отдельных высоких государственных чиновников и депутатов в принятии важных решений по обеспечению безопасности и противодействия современному терроризму и сепаратизму в Украине.

Список используемой литературы

1. Політичний тероризм як загроза стабільності сучасного суспільства [Текст]: дис... канд. політ. наук: 23.00.02 / Проноза Інна Іванівна; Держ. закл. "Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського". - О., 2012. - 219 с.
2. Литвинов В.Д. Латинсько-український словник. - К.: Укр. пропілеї, 1998. - С. 644.
3. Токаревський Г. В. Міжнародний тероризм: сучасний стан та перспективи протидії [Текст] / Г. В. Токаревський // Стратегічна панорама. - 2003. - №1. - С.85-92.
4. Про запобігання проявам сепаратизму та іншим посяганням на основі національної безпеки України: Постанова Верховна Рада України від 22.02.2014 № 756-VII. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/756-vii>.
5. Денисюка С. Г., Корнієнко В. О. «Терористичний сепаратизм» в сучасній Україні: спроба теоретико-прикладного аналізу / С. Г. Денисюка, В. О. Корнієнко. - [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://kornienko.vk.vntu.edu.ua/file/564952c4f241a0d1c521>

- b503844ddace.pdf
6. Джон Маккейн. Путин усилил свою агрессию в Украине. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://ukrainian.voanews.com/a/mccain-brussels-ukrayina/3782493.html>
  7. Донбас у системі інформаційної безпеки держави: регіональні особливості, зовнішні виклики, інструменти боротьби з антиукраїнською пропагандою / Аналітична доповідь. – К.: ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2015. – 196 с.
  8. Шевчук П. Інформаційно-психологічна війна Росії проти України: як їй протидіяти / П. Шевчук. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://lvivacademy.com/visnik13/fail/Shevchuk.pdf>
  9. Только Трамп может урегулировать кризис в Украине. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: http://24tv.ua/tolko_tramp_mozhet_uregulirovat_krizis_v_ukraine__the_wall_ztreet_journal_n797673
  10. Пожежа в Балаклії: все, що відомо на даний момент. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://vesti-ukr.com/strana/231007-pod-kharkovom-vzryvajutsja-sklady-boepripasov-idet-evakuatsija>
  11. Антон Геращенко. Вороненкова убил российский агент, внедренный в силовые структуры Украины. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://gordonua.com/news/politics/gerashchenko-voronenkova-ubil-rossiyskiy-agent-vnedrennyy-v-silovye-struktury-ukrainy-179884.html>

Об авторах

Л.Г. ЧИСТОКЛЕТОВ,
доктор юридических наук,
профессор кафедры административно-
правовых дисциплин Львовского
государственного университета
внутренних дел, Украина
email: vd2r@lvduvs.edu.ua
тел.: 00322740237

А.Л. ХИТРА,
кандидат юридических наук,
доцент кафедры административного
права и административного процесса
Львовского государственного университе-
та внутренних дел, Украина
email: vd2r@lvduvs.edu.ua
тел.: 00322740237

About authors

L.G. CHISTOKLETOV,
PhD, professor,
professor of the Department of
Administrative and Legal Disciplines, Lviv
State University of Internal Affairs, Ukraine
email: vd2r@lvduvs.edu.ua
tel.: 00322740237

A.L. HITRA,
PhD, associate professor,
Department of Administrative Law and
Administrative Process, Lviv State University
of Internal Affairs, Ukraine
email: vd2r@lvduvs.edu.ua
tel.: 00322740237

CZU: 343.3/.7:349.6

ANALIZA FACTORILOR CRIMINOGENI A INFRAȚIUNII DE POLUAREA APEI**Marcel BOȘCANEANU,**

doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

În acest articol sunt evidențiați și analizați factorii criminogeni a infracțiunii de poluarea apei în Republica Moldova, totodată fiind reflectate tendințele și pericolul real pe care îl reprezintă problema investigată pentru societate în ansamblu și pentru fiecare cetățean în parte. Dezvoltarea, evoluția economică a societății în secolul XX a adus, pe lângă consecințe pozitive, și consecințe negative. Problemele mediului rezultate din activitatea economică se rezumă la poluare. Astfel, schimbările negative care s-au produs în urma evoluției activităților economice au impulsionat influența factorilor criminogeni, generând, în același timp, intensificarea masivă a fenomenului poluării apei.

Cuvinte-cheie: factori criminogeni, poluarea apei, resurse acvatice, mediul, sănătate, ape de suprafață și subterane.

INDUCING FACTORS OF THE CRIMINAL OFFENCE OF POLLUTION OF THE WATER**Marcel BOȘCANEANU,**

PhD student, Academy „Ștefan cel Mare” of MIA

In this article are inducing factors and analysed highlight of the criminal offence of pollution of the water in the Republic of Moldova, at the same time being reflected trends and real danger posed the problem investigated for society as a whole and for the every citizen in part. The development of society, economic trends in the 20th century has brought, besides the positive consequences and negative consequences. Environmental problems resulting from economic activities are based on pollution. Thus, the negative changes that occurred as a result of the development of economic activities have boosted the influence of the factors inducing, and bring about, at the same time, the intensification of the phenomenon of water pollution.

Keywords: Inducing factors, water pollution, water resources, environment, health, surface water and groundwater.

Introducere. Problema de unde apare fenomenul criminalității este una dintre cea mai importantă preocupare a științei criminologice. Criminologia în toate timpurile de la apariție și pînă în prezent a acordat o atenție deosebită sistemului de cauze ce generează criminalitatea ca fenomen social, a cauzelor și condițiilor fiecărei infracțiuni în parte. Cercetarea factorilor și cauzalității criminalității este destul de importantă pentru elaborarea măsurilor de influență asupra acestora.

Cunoașterea cauzală vizează aflarea cauzelor și condițiilor care determină sau favorizează fenomenul criminal; cercetarea cauzală punând în evidență existența unor factori de natură diversă care acționează asupra fenomenului criminal [6, p. 33].

Cu părere de rău, la ziua de azi problema analizei criminologice a factorilor asupra

infracțiunilor ecologice (poluarea apei, solului etc.) în literatura juridică a Republicii Moldova (RM) nu se bucură de o atenție semnificativă din partea doctrinei, cercetătorilor, cît și din partea tinerei generații de cercetători științifici sau alte categorii de cetățeni care să contribuie cu anumite măsuri concrete la rezolvarea pozitivă a acestor probleme. În multe lucrări cu caracter juridic oamenii de știință au studiat problemele infracțiunilor ecologice, mai mult sub un aspect juridico-penal și mai puțin criminologic. Cu toate acestea, aspectul criminologic al factorilor ce influențează asupra infracțiunilor ecologice și în special al infracțiunii de poluarea apei în literatura juridică a RM a fost studiat insuficient sau putem spune că chiar foarte insuficient.

Metodele și materialele aplicate. În procesul elaborării articolului a fost folosit

materialul doctrinar și normativ cu privire la infrafracțiunea de poluarea apei. De asemenea, investigarea acestui fenomen a fost posibilă prin aplicarea mai multor metode de cercetare științifică specifice teoriei dreptului și criminologiei: metoda logică, metoda comparativă și cea sistemică.

Rezultate obținute și discuții. Dezvoltarea rapidă a civilizației în ultimii 20 de ani pune în fața tuturor statelor lumii puternic dezvoltate provocări ecologice. Cu toate acestea, sfera ecologică integral e legată cu cea economică, socială, demografică, politică, juridică și nu în ultimul rând cu sfera științifică. Introducerea complexă a abordărilor moderne în sfera protecției mijloacelor de mediu este o parte integrală din obiectivul general al guvernului oricărei țări pentru a îmbunătăți calitatea vieții cetățenilor săi, asigurarea prosperității generației viitoare. Știind situația crizei ecologice din RM, în mod semnificativ din cauza consecințelor periculoase mai mari a infrafracționalității ecologice și anume: deteriorarea catastrofică a calității mediului înconjurător în special resursele de apă, care duc la reducerea speranței de viață, creșterea nivelului de îmbolnăviri și a mortalității, degradarea tuturor resurselor naturale regenerabile, epuizarea resurselor naturale minerale neregenerabile, poluarea și înrăutățirea calității apelor atât de suprafață cât și cele subterane, aerului atmosferic, extinderea poluării radioactive, poluarea periculoasă a produselor alimentare etc.

La infrafracțiunea de poluarea apei, ca factori criminogeni, trebuie cercetați atât cauzele, ca factori determinați care conduc la adoptarea unei conduite criminale, cât și condițiile, ca factori sau împrejurări care facilitează adoptarea acestei conduite, nefiind suficientă o analiză doar a activității specifice de poluare, ci o analiză a acțiunii manifestate în ansamblul de împrejurări în lipsa cărora nu s-ar fi trecut la act.

Fenomenul criminalității de poluare a apei este determinat de unii factori criminogeni proprii, avînd pe lîngă caracterul său istoric și un pronunțat caracter evolutiv. În

mersul său istoric, continuu și neîntrerupt, criminalitatea ecologică cunoaște oscilații și schimbări puternice. Unele forme infrafracționale dispar, fiind consecințe ale schimbărilor social-economice.

Trecînd nemijlocit la caracteristica inteligibilă a complexului causal care vizează poluarea apei, vom aminti că, la fel ca și în cazul oricărui alt tip de criminalitate, acesta include un număr foarte mare de diverși factori influențați direct de activitățile omului.

Deci, rolul de bază în cadrul infrafracțiunilor ecologice îl are omul. Omul a devenit capabil să transforme, uneori radical, mediul său natural și să creeze pentru sine un mediu artificial civilizat cu toate avantajele și, eventual, dezavantajele acestei transformări. Dar omul a devenit și un mare poluator [12, p. 9].

Astfel, individul, mediul și activitatea economică sunt factorii esențiali în geneza criminalității. Interesantă ni se pare și viziunea părintelui criminologiei române T. Pop [15, p. 539-540], care susține că printre multiplicității factori ai criminalității se înscriu și factorii economici. Precum nu se poate vorbi de o prevalare sau predominare permanentă a unui sau alt factor, tot astfel nu se poate vorbi de aceasta nici în privința factorului economic. Pot fi situații cînd acesta să aibă un rol redus, secundar, iar în altele, dimpotrivă, să fie principal, dominant. Variația rolului factorului economic, influențează mai ales criminalitatea specifică.

Infrafracțiunea de poluarea apei, după părerea noastră la fel face parte dintr-o criminalitate specifică, unde factorul economic le sporește, existînd un paralelism dintre direcția criminalității și direcția condițiilor economice, iar pe de altă parte între direcția criminalității ecologice cu cea a infrafracțiunii de poluarea apei. În măsura în care se înrăutățesc condițiile economice, în aceea măsură crește direcția criminalității de poluarea apei și invers.

Așadar, printre factorii care determină sau generează infrafracțiunea de poluarea apei se numără și factorii economici. Unii

din factorii economici considerați a avea un conținut criminogen pronunțat asupra infracțiunii de poluarea apei este industrializarea și urbanizarea. Este de necontestat că secolul XX a adus pe lângă mari descoperiri în știință și tehnică și o creștere masivă a urbanizării și industrializării.

În opinia autorilor români Nistoreanu Gh, Păun C. [13, p. 116], industrializarea și urbanizarea, prin ele însăși, sunt factori de progres economic și social, oferind noi locuri de muncă, posibilități avansate de instruire și specializare, bunuri de larg consum de calitate tot mai înaltă și, în consecință, creșterea nivelului de trai al oamenilor. Autorii mai menționează, pe bună dreptate, că pe de altă parte, ele produc unele efecte secundare cum ar fi echilibrul ecologic din zona în care sunt implantate, acestea având efecte negative și provocând starea de stres a muncitorilor și a populației.

Un factor important de poluare a orașelor este industria, ea fiind o cauză a dezvoltării așezărilor urbane. Între industrie și urbanism există o intercondiționare, industria fiind un factor sine qua non al urbanizării, și, prin urmare, acolo unde există industrie există și poluare. Industria, ca activitate economică, deversează în apă și în sol reziduuri industriale nocive atât plantelor, cât și animalelor etc [2, p. 30].

Problema poluării apelor nu poate fi abordată în întreaga ei profunzime și complexitate, iar soluțiile cele mai viabile nu pot fi formulate decât prin referire directă și permanentă la problematica vastă a dezvoltării societății în ansamblul ei. Resursele acvatice și dezvoltarea economică sunt insolubile, primul reprezintă un rol esențial în întreținerea vieții, iar dezvoltarea este ceea ce noi facem cu toții pentru a îmbunătăți nivelul de trai în acest mediu.

Una dintre cauzele principale o reprezintă și atitudinea agenților economici față de mediul înconjurător, atitudine potrivit căreia trebuia urmărit „profitul imediat, protecția naturii fiind lăsată pentru mai târziu” [4, p. 89].

Legătura dintre dezvoltarea economică și fenomenul poluării apei a fost percepută și, mai ales luată în calcul destul de greu și tardiv, întrucât reprezintă o față nevăzută a lucrurilor ce intră mai puțin în sfera preocupărilor curente la toate organele administrației publice de toate nivelele, a căror efecte erau pe termen mediu și lung. Aceasta a generat și apoi a accentuat antagonismul dintre om și mediul natural, a produs dereglări în ciclul de protejare și consumare a resurselor acvatice. În condițiile actuale, putem vorbi de o contradicție tot mai evidentă dintre o anumită orientare a dezvoltării economice și cerințele menținerii echilibrului mediului natural.

Știința și tehnica modernă, sporind nemăsurat puterea omului, au ridicat, în medie, nivelul de viață de pretutindeni. Dar reversul civilizației industriale contemporane, al progresului material a fost și este înrăutățirea mediului natural. Sub impactul dezvoltării economice au fost poluate, mai mult sau mai puțin grav, solul, apa și aerul, au dispărut sau sunt pe cale de dispariție multe specii de pești, plante și animale, iar omul se confruntă, la rândul său, cu diverse maladii cauzate de poluare – fenomen ce cuprinde astăzi toate țările și continentele. Efectele ei sunt resimțite pînă și pe întinderile, pînă mai ieri imaculate, ale Antarcticii. S-a calculat că, în timp de un deceniu, devierile civilizației au provocat mediului natural pagube mai mari decât într-un mileniu [5, p.55].

Astfel, poluarea apelor afectează calitatea vieții la scară planetară provocând diverse pagube sănătății oamenilor. Apa reprezintă sursa de apă pentru organismele din toate mediile. Fără apă nu poate exista viață. Calitatea ei a început din ce în ce mai mult să se degradeze ca urmare a modificărilor de ordin fizic, chimic și bacteriologic.

În opinia autorilor români I. Cloșcă și I. Suceavă, sănătatea, presupune o stare de bună dispoziție fizică, mintală, socială și este determinată de două aspecte: aspectul individual și cel colectiv [7, p. 292], stare care după părerea noastră, nu poate fi normală într-un

mediu poluat. Adesea, asupra aspectului individual al fiecărei persoane, pot influența negativ problemele mediului ca: poluarea apei, solului, aerului etc. Un loc aparte aici îl ocupă poluarea apei, care în proporții ridicate, are un impact devastator asupra sănătății populației.

Autorul Vl. Vlaicu menționează, pe bună dreptate, că ocrotirea efectivă a sănătății într-un mediu poluat e de neconceput, de aceea necesită a fi depuse eforturi majore pentru ca mediul de existență să fie pur. Doar de el depinde în exclusivitate sănătatea fizică și psihică a individului [17, p. 63].

Utilizarea apei poluată, apei potabile necalitativă, duce la apariția unor maladii, tratarea cărora duce la cheltuieli suplimentare pentru orice familie, persoană în parte. Calitatea nesatisfăcătoare a apei afectează, în primul rând, păturile cele mai sărace. Impactul utilizării diferitelor resurse naturale, de asemenea, are importante legături cu aspectul sărăciei, și anume, cei săraci au acces limitat la apa curată și la canalizare.

Actualmente, în RM sistemele centralizate de alimentare cu apă sunt construite în 960 de localități din totalul de 1.689 existente, inclusiv 903 în localități rurale. Într-un număr limitat de localități (până la 50) au fost inițiate lucrări de reabilitare a sistemelor centralizate de aprovizionare cu apă, restul acestor sisteme degradează continuu. Primăriile și gospodăriile care gestionează apeductele nu dispun de resursele necesare și de personal calificat pentru a le restabili și a asigura populația cu apă potabilă de calitate. Din cauza sărăciei, nici populația nu poate participa material la rezolvarea problemei. Din acest motiv, s-a creat o situație dificilă referitor la accesul permanent al populației la apă. Din lipsa aprovizionării centralizate, populația utilizează sursele locale de apă. Calitatea apei este determinată și de factorii naturali și antropogeni. Consumul apei necalitative, care nu corespunde cerințelor, are un impact deosebit asupra sănătății populației [9, p. 165].

În context, precizăm că pe teritoriul

RM, poluarea apei ridică serioase probleme ecologice și de sănătate. Practic, toate apele atât de suprafață cât și subterane sunt poluate într-o măsură considerabilă, ceea ce contribuie la contaminarea produselor agricole și lasă amprente serioase asupra sănătății oamenilor.

În RM, concentrația unor substanțe în apă depășește de 6-8 ori valoarea maximă admisă. În orașe, instalațiile de purificare sunt în permanentă supraîncărcare, fapt care face o bună parte din apa potabilă să fie frecvent revărsată în mediul ambiant. Un factor important în poluarea apei îi revine activității urbane.

Așadar, RM parcurgând actualmente tranziția către economia de piață se află într-o stare economică nu prea bună, având drept principale caracteristici reducerea capacității de producție și a productivității, pierderea piețelor externe de desfacere a mărfurilor, blocaj financiar, șomaj și inflație, toate acestea luate împreună duce populația spre o sărăcie.

Așa, sărăcia, la limitele sale, îi poate determina pe unii indivizi la comiterea de infracțiuni, adăugând și dorința de îmbogățire sau de trai mai bun, care la rândul ei împinge spre delincvență un mare număr de persoane [13, p. 184-185].

Prin urmare, starea actuală a apei este evaluată de către populație preponderent negativă. Una din cauzele principale a degradării calității apei este estimată a fi sărăcia populației. Autoaprecierea critică a populației vizînd atenția acordată problemelor de mediu denotă perceperea de către respondenți a riscului degradării factorilor naturali asupra propriei sănătăți și promptitudinea acestora de a plăti din propriile surse pentru un mediu prosper, încadrarea benevolă în acțiuni de asanare a mediului.

În condițiile dezvoltării economice a țării, în perioada de tranziție a apărut necesitatea creării unui mediu calitativ de viață prin intermediul ocrotirii și exploatării raționale a resurselor de apă. Tot mai evident devine faptul că odată cu sporirea producției sociale sporește și influența negativă a agri-

culturii și industriei asupra apei. Este evident faptul că evitarea absolută a influenței negative asupra naturii e imposibilă. Din această cauză, pentru a ameliora urmările poluării apei, este necesar a evidenția factorii, centrele poluante, particularitățile de influență a lor asupra resurselor de apă.

Industrializarea agriculturii, exagerarea specializării și chimizării, a generat unele efecte neașteptate și îngrijorătoare asupra poluării apelor. Sporurile de producție datorate agenților chimici utilizați tind la un moment dat să diminueze calitatea apelor, compromișă prin acumularea unor mari cantități de substanțe chimice, produsele agricole respective devin nocive.

Un loc deosebit în sistemul determinantelor polurării apelor îi revine gestionării deșeurilor. În arealul național, managementul deșeurilor nu dispune de un cadru juridic complex, menit să ofere condiții pentru utilizarea lor economică, încât să nu fie afectată calitatea apelor și sănătatea populației.

În prezent, în RM mai mult de jumătate din punctele de depozitare a deșeurilor nu corespund cerințelor. Deșeurile industriale, inclusiv cele toxice fiind generate sau stocate în volumul ce depășește zeci de mii de tone, de asemenea, prezintă un pericol pentru resursele de apă și sănătate. O problemă aparte o reprezintă deșeurile de pesticide interzise și inutilizabile, o parte din care fiind persistente și avînd un impact sporit asupra mediului și în special apelor.

Valorificarea deșeurilor ar permite nu numai excluderea poluării apelor, ci și reducerea impactului asupra sănătății, revalorificarea terenurilor, crearea locurilor de muncă.

Deșeurile sunt o sursă importantă de poluare a resurselor de apă de suprafață și subterane. Volumul deșeurilor nu numai că a crescut considerabil, dar a sporit și nocivitatea acestora, și perioada de descompunere și integrare în mediu a lor. Volumul apelor reziduale de producție și menajere atinge cifra de circa 350 mil. metri cubi pe an.

Mai multe investigații criminologice denotă că degradarea apelor și nivelul ridicat

de poluare se datorează în cea mai mare parte creșterii demografice exagerate a populației. Această creștere a adus cu sine necesitatea unor resurse de apă suplimentare pentru a satisface necesitățile și dorințele unor mase crescînde de oameni, ceea ce a făcut ca lumea paralel să returneze respectiv fără precedent o cantitate de apă poluată.

În context, nu întîmplător a fost evidențiat că cauza ofensivei civilizației umane asupra mediului natural reprezintă, în primul rînd, explozia demografică - majorarea bruscă a numărului populației, apariția noilor necesități și extinderea celor existente. Un rol nu mai puțin important joacă caracterul consumatoriu al civilizației: convingerea totală că natura este bogată, nelimitată și variată prin resursele sale, iar sarcina ei constă în asigurarea satisfacerii necesităților societății; consumul necontrolat de resurse naturale însoțit de poluarea mediului [18, p.68].

Cercetările privind rolul factorilor demografici vis-a-vis de criminalitate țin de ultimele decenii ale secolului XX. Statistica a constatat faptul că exploziile în rata natalității, structura demografică a sexelor, mobilitatea geografică și socială a populației reprezintă factori criminogeni importanți [14, p. 74].

Cu toate acestea, alți factori importanți sunt: factorii naturali - spațiul dintre fluviile Prut și Nistru își are particularitățile sale geochimice cu impact nefast asupra sănătății. Din punctul de vedere al extinderii impactului asupra sănătății, pe primul loc poate fi plasată problema conținutului de iod în mediu. Solurile, plantele, apele de suprafață și subterane, aerul atmosferic au un conținut redus de iod, care la încorporarea în organism nu mențin un nivel fiziologic al metabolismului. Carența de iod afectează starea de sănătate a întregii populații, dar cu consecințe mai grave pentru copii.

În numeroase localități apa potabilă, în special de profunzime, are conținut înalt de fluor (peste 1,2 mg/l – nivel prevăzut de standardul de stat). Depășirea acestei limite contribuie la apariția fluoroziei dentare, agravea-

ză starea sănătății la declanșarea hepatitelor cronice. Conform estimărilor recente, peste 0,5 mil. populație rurală suferă de impactul conținutului sporit de fluor. Sursele de apă cu conținut sporit de fluor sunt depistate mai frecvent în raioanele Ungheni și Bălți. Durețea și mineralizarea excesivă, cauzată de conținutul sporit de hidrocarbonați, sulfati, cloruri, compuși al calciului și magneziului contribuie la multiple dereglări ale metabolismului mineral, inclusiv la o incidență sporită a bolilor sistemului excretor, afecțiunilor digestive și cardiovasculare. Situația este caracteristică prioritar pentru fântinile tradiționale din localitățile rurale. Numărul populației expuse la acest factor de risc depășește un million [11, p. 21].

Factorii antropogeni care influențează calitatea apei sunt multipli, avînd și acțiune mai pronunțată. Ei rezultă din poluarea solului în urma activităților omului. În ultimul deceniu a avut loc deteriorarea sistemului de salubritate a localităților, mai pronunțat în cele rurale. În sate locuiește mai mult de jumătate din populația țării (52%). Pentru locuitorii din mediul rural, resursele de apă ale pînzei freatice constituie principala sursă de apă potabilă. Ocupația de bază în sate este agricultura și creșterea animalelor, care și servește în cea mai mare parte ca sursă de existență. Aceste activități duc la poluarea solului cu materie organică care are un impact deosebit asupra pînzei freatice. În majoritatea gospodăriilor deșeurile de la animale, reziduurile organice nu sunt stocate și utilizate în calitate de îngrășăminte, ci rămîn în interiorul localităților. La mineralizarea lor se formează cantități mari de azotați, sulfati, fosfați, cloruri și alți compuși. Compușii solubili în apă migrează ușor pe verticală, poluînd apele freatice, utilizate de populație (fără purificare prealabilă) ca sursă de apă potabilă [16, p. 220].

Managementul apelor în RM este încă inefficient, din care cauză nu face față noilor cerințe de alocare a resurselor, eficientizare a serviciilor și de protecție a ecosistemelor acvatice. Au loc pierderi foarte mari în rețelele

de distribuție, în așezările urbane și în sistemele de irigație. Nu există un organ unic, care ar promova politica statului în acest domeniu, funcțiile de administrare, gestionare economică și control fiind deținute de mai multe instituții.

Actualmente, degradarea continuă a calității apelor, ruina echilibrului ecologic provoacă destabilizarea biosferei, afectează integritatea acesteia și capacitatea de menținere a calității mediului, necesară pentru viață. Cu atît mai mult că dezvoltarea paralelă și cît mai durabilă – a mediului, economiei și vieții sociale a fost și este pe cale de a deveni irealizabilă.

Totodată, în mai multe surse se specifică că printre cauzele și condițiile ce duc la poluarea apei sunt [19]:

1. Scurgeri accidentale de reziduuri de la diverse fabrici, dar și deversări deliberate a unor poluanți;
2. Scurgeri de la rezervoare de depozitare a produselor petroliere;
3. Pesticidele și ierbicidele administrate în lucrările agricole care se deplasează prin sol fiind transportate de apa de ploaie sau de la irigații pînă la pînza freatică;
4. Îngrășămintele chimice și scurgerile provenite de la combinatele zootehnice;
5. Deșeurile și reziduurile menajere;
6. Sarea presărată în timpul iernii pe soșele, care este purtată prin sol de apa de ploaie și zapada topită;
7. Depunerile de poluanți din atmosferă, ploile acide.

În opinia noastră, factorii principali care contribuie la poluarea apei sunt:

- a) la nivel internațional,
  - majorarea gradului și intensificarea ritmurilor de consum al resurselor acvatice însoțite de reducerea esențială a rezervelor acestora,
  - creșterea numărului populației planetei,
  - degradarea componentelor de bază a biosferei,
  - schimbările climatice,
  - creșterea numărului de calamități

naturale și catastrofe,

– nivelul insuficient de coordonare a acțiunilor comunității internaționale responsabile pe acest segment în soluționarea problemelor ecologice legate nemijlocit de poluarea apelor.

b) la nivel național,

– eficacitatea scăzută a mecanismelor de utilizare a resurselor de apă,

– consumul exagerat și excesiv de apă, în toate sectoarele economiei, viața socială, fapt care provoacă epuizarea rapidă a resurselor acvatice,

– ineficiența funcțiilor de management și, în special, a funcțiilor de control de stat al respectării legislației de protecție a apei,

– cota înaltă a economiei tenebre în sectorul de exploatare și de consum a resurselor acvatice,

– nivelul tehnologic și organizațional scăzut al economiei, gradul avansat de uzură a mijloacelor întrebuintate în agricultură,

– consecințele crizei economice și nivelul căzut de trai al populației,

– nivelul scăzut de conștiință și educație ecologică a populației țării.

Factorii enunțați, subminează ecosistemele și afectează indubitabil, și securitatea ecologică globală, regională și națională.

Pentru Moldova o problemă prioritară este starea resurselor de ape subterane. Apele subterane de adâncime sunt folosite pe larg pentru alimentarea centralizată a populației și instituțiilor publice din localități și a întreprinderilor industriale. În același timp, aproape toată populația rurală și o bună parte a populației urbane se bazează pe folosirea apei de fântină. Drept urmare, viața și sănătatea a 2,5 mil. de oameni în RM depinde direct de calitatea apelor subterane [1, p. 132].

Tradițional se consideră că sursele principale de poluare [8, p. 482] a apelor subterane freatice sunt în primul rând, activitățile agricole, complexe zootehnice și localitățile. S-a demonstrat că impactul activităților agricole asupra calității apelor freatice este mai puțin important decât influența activităților umane în gospodăriile individuale.

Analiza datelor privind calitatea apei fântinilor [10, p. 260] din localitățile sătești arată că valorile medii ale durtății, rezidului fix, sulfatilor, nitraților și seleniului depășesc valorile înregistrate în apele subterane, depășesc recomandările OMS (organizația mondială a sănătății) de 13-25 ori pentru seleniu și nitrați, de 5-9 ori pentru durtate, reziduu fix, sulfati. Astfel, poluarea apelor freatice cu compușii menționați mai sus apare deosebit de serioasă. Conținutul de fluor, cloruri și mangan în apa fântinilor de asemenea deseori depășește nivelele recomandate de OMS, însă într-un grad mai redus.

Anume poluarea microbiologică a fântinilor sătești este extrem de puternică. Aceasta reprezintă un pericol real al apariției unor infecții patogene în rîndul populației (diaree, dizenterie, holeră, hepatită virală).

Este relevant de menționat că influența negativă a pesticidelor asupra sănătății populației nu poate fi exclusă, întrucât standardele naționale pentru majoritatea acestor substanțe sunt mai puține decât standardele internaționale în vigoare.

Insuficiența antropică asupra naturii în republică se poate reduce la câteva sfere care aduc mari pagube, activitatea în agricultură și activitatea în producerea industrială. O foarte puternică sursă de poluare a mediului înconjurător este folosirea nerațională în agricultură a substanțelor chimice, sub formă de îngrășăminte minerale și erbicide.

Totodată, schimbările care s-au produs în urma crizei social-demografice și a celei economice, deprecierea valorilor moral-spirituale în condițiile actuale de evoluție a societății au impulsionat influența factorilor sus-menționați, generînd în același timp, intensificarea masivă a fenomenului poluării apei.

Este cunoscut că Terra și resursele acvatice de care dispune aceasta au fost și continuă să fie exploatare de către întreaga omenire, de cele mai multe ori, fără a ține cont de consecințele negative care pot să survină pentru mediu, în general, și pentru societate, în particular. Actualmente, omenirea a

conștientizat faptul că oricare încercare de a-și rezolva problemele sale economice, fără păstrarea patrimoniului natural și a purității mediului înconjurător, sunt însoțite de eșec. Și totuși, activitățile noastre neatente, adesea nechibzuite, în relațiile om-natură provoacă erodarea apelor la scară alarmantă.

Protejarea resurselor acvatice este fundamentală în zilele noastre. Trebuie să ne gândim atât la noi, cât și la nevoile viitoarelor generații. În ultimii 20 de ani, Europa a înțeles că trăiește peste posibilitățile sale reale și că modul nostru de viață pune planeta la încercare. Consumăm tot mai mult din resursele naturale și punem în pericol sistemele de mediu (apa, solul și aerul). Aceasta nu poate continua la nesfârșit, cu atât mai mult cu cât populația lumii continuă să crească. Dacă nu schimbăm comportamentul acum, viitorul nostru va fi mai puțin sigur și tot mai mulți oameni se vor lupta pentru resursele de apă din ce în ce mai reduse. Mai sunt multe obstacole care trebuie depășite pînă cînd vom reuși să trecem la un consum rațional. Va trebui să schimbăm modul în care consumăm resursele de apă.

Astfel, sub aspectul protecției mediului, cooperarea internațională se relevă a fi absolut necesară, deoarece numai prin coordonarea eforturilor întreprinse de statele lumii în acest domeniu, prin adoptarea unor norme unitare cu privire la protecția și conservarea mediului, se va răspunde adecvat la cerințele pe care le impune acțiunea de depășire și izolare a actualei crize ecologice și, desigur, evitarea unor eventuale crize [3, p. 48].

Concluzii. Efectuarea unei analize criminologice a factorilor criminogeni a infracțiunii de poluarea apei, dă o prezentare a gradului de răspîndire a daunelor impunătoare pentru societate, modificări în indicatori și caracterul infracțiunii de poluarea apei în RM. În dependență de nivelul, structura și dinamica acestei infracțiuni trebuie planificată tactica, forma și organizarea generală a acțiunilor de combatere a acestei infracțiuni care reprezintă un pericol înalt pentru societate și prevenirea lor în condițiile

actuale dobîndește o semnificație specială.

Putem menționa că calitatea apei influențează pozitiv sau negativ starea de sănătate a omului. Lipsa protecției apei, mediului, ocrotirii sănătății, plasarea în prim plan a intereselor economice, nu însă a celor ecologice, poate crea grave probleme atât fiecărui cetățean în parte, cât și întregii societăți.

Problema asigurării cu apă trebuie să fie considerată ca parte componentă a politicii de dezvoltare durabilă a țării, care nu poate fi abordată separat de procesul de reformare a societății, de problemele economice, sociale și politice. Totodată, chestiunea respectivă, urmează să fie condiționată de un cadru legislativ adecvat, să beneficieze de asistență financiară necesară din partea statului și a agenților economici. În lipsa mijloacelor financiare suficiente, măsurile prevăzute în legislație și în Strategia privind aprovizionarea cu apă și canalizare a localităților din țară nu vor fi soluționate efectiv și pe măsura cerințelor dezvoltării durabile. Multe probleme de aprovizionare cu apă a centrelor urbane și localităților rurale vor persista și în continuare dacă nu vor fi înlăturați factorii ce contribuie la înrăutățirea situației apelor. Pentru realizarea progreselor semnificative în domeniu Guvernul ar trebui să aloce cel puțin 1% din PIB. La moment asigurarea cu apă și canalizare suportă o lipsă cronică de finanțare. Sumele planificate și atribuite organelor de stat cu atribuții în protecția apelor, autorităților publice locale etc., nu satisfac cerințele populației. Deficituri financiare mari există în zonele rurale. Eliminarea acestor neajunsuri necesită o finanțare sporită și reorientarea cheltuielilor publice către comunitățile rurale, în scopul asigurării cu sonde, fîntâni și țevi etc.

Degradarea mediului înconjurător, calității apelor este o problemă de multe ori ocolită sau ignorată. Chiar dacă nu ne place să recunoaștem, cu toții dăm „o mână de ajutor” degradării mediului înconjurător.

Referințe bibliografice:

1. Așevschi V., Dudnicenco T., Roșcovan D. Ecologia și protecția mediului. Chișinău:

- Foxtrot, 2007. 400 p.
2. Așevschi V. ș. a. Mediul urban și efectele ecologice nefaste. În: Noosfera, 2013, nr.8, p.29-34.
  3. Așevschi V., Mulmaga I. Starea actuală în domeniul armonizării cu politicile și strategiile de mediu ale Uniunii Europene. În: Noosfera, 2014, nr.10, p.47-54.
  4. Brown L. R. O nouă ordine mondială. București: Ed.Tehnică, 1991. 289 p.
  5. Cărbune R. Probleme actuale ale mediului. În: Noosfera, 2014, nr.10, p.55-58.
  6. Cioclei V. Manual de criminologie. București: All Beck, 1998. 300 p.
  7. Cloșca I., Suceava I. Tratat de drepturile omului. București: Europa Nova, 1995. 496 p.
  8. Crivoi A., Ciolacu A., Andrieș L. Influența factorilor alergici asupra imunoreactivității organismului uman. În: Materialele conferinței științifice studențești ediție dedicată jubileului de 50 de ani de la fondarea USM, 24-26 aprilie 1996. Chișinău, 1996. 482 p.
  9. Crivoi A., Melnic B., Paladi E. ș. a. Influența pesticidelor asupra sistemului simpato-adrenal pe fondul administrării melanotropinei. În: Materialele conferinței științifico-didactice anuale a ULIM. Chișinău, 1997. 368 p.
  10. Crivoi A., Stasiev Gr. Poluarea mediului ambiant – ca problemă globală a contemporaneității. Chișinău: Știința, 2005. 324 p.
  11. Crivoi A., Izmașchin Al. Asigurarea durabilității mediului în Republica Moldova. Noosfera, 2015, nr. 15, 19-26 p.
  12. Lupan E. Tratat de dreptul protecției mediului. București: C.H. Beck, 2009. 688 p.
  13. Nistoreanu Gh., Păun C. Criminologie. București: Europa Nova, 1996. 318 p.
  14. Politic G. Criminologie: note de curs. Iași: Fundației „Chemarea”, 1996. 230 p.
  15. Pop T. Criminologie. Cluj: Ardealul, 1928. 600 p.
  16. Turcu M. Efectele psihice ale perturbării somnului în serviciul de gardă militară. Sibiu: Universității „Lucian Blaga”, 2001. 348 p.
  17. Vlaicu Vl. Dreptul la ocrotirea sănătății într-un mediu sănătos. În: Revista națională de drept, 2009, nr.10-12, 62-63 p.
  18. Zamfir P. Dezvoltarea durabilă prin asigurarea securității ecologice. În: Revista națională de drept, 2009, nr.10-12, 68-70 p.
  19. <http://www.referatele.com/referate/chimie/online7/Poluarea-apei---cauze--clasificare-poluanti--consecinte--protectie-referatele-com.php>, (vizitat la data de 02.05.2018)

Despre autor

Marcel BOȘCANEANU,
doctorand,
Academia „Ștefan cel Mare” a MAI
e-mail: marcel842002@mail.ru
tel. 079993182

About author

Marcel BOȘCANEANU,
PhD student,
Academy „Ștefan cel Mare” of MIA
e-mail: marcel842002@mail.ru
tel. 079993182

CZU: 314.7 : 94(478)

PROCESUL MIGRAȚIONIST AL ETNICILOR GRECI DIN BASARABIA PRIN PRISMA RAPOARTELOR VAMALE DIN ANUL 1821

Valeriu HARABARA,

lector universitar, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI

Evenimentele demarate în anul 1812 și anume stabilirea hotarului pe râul Prut între Imperiul Rus și cel Otoman a condiționat o serie de procese de ordin economic, social și cultural în spațiul pruto-nistean. Cel mai vădit aspect a fost intensificarea migrației determinat de politica de colonizare a Basarabiei. Din punct de vedere economic un avantaj a servit acordarea de privilegii și înlesniri negustorilor la exportul de mărfuri în Imperiul Rus. În urma înăbușirii mișcării eteriste din anul 1821, un număr mare de participanți, eteriști greci s-au refugiat în Basarabia, fapt condiționat de politica binevoitoare a autorităților ruse. Un izvor în acest sens îl constituie rapoartele vamale basarabene ce ne demonstrează fluxul masiv de persoane ce-au traversat hotarul în perioada dată, număr ce depășea peste 40 mii de persoane ce au traversat vămile Sculeni, Ismail, Reni, Leova, fugind de represiile otomanilor.

Cuvinte-cheie: migrare, politică protecționistă, Basarabia, eteriști.

THE MIGRATION PROCESS OF THE GREEK ETHNICS IN BASARABIA IN ACCORDANCE WITH THE CUSTOMS REPORTS OF THE YEAR 1821

Valeriu HARABARA,

university lecturer, Academy „Ștefan cel Mare” of MIA

All the events started in 1812, namely the establishment of the border on the river Prut between the Russian and Ottoman Empires had conditioned a series of economic, social and cultural processes on pruto-nistean space. The most obvious aspect was the intensification of the migration determined by the colonization policy of Bessarabia. From an economic point of view an advantage served to give merchants privileges and facilities to export goods to the Russian Empire. After suppressing the eterist movement in 1821, a large number of participants, the greek eterists have fled in Bessarabia, which was conditioned by the benevolent policy of the Russian authorities. A source in this sense is serving the Bessarabian customs reports that demonstrate a massive flow of people who have crossed the border in the given period, a number exceeding 40000 people who crossed the Sculeni, Ismail, Reni, Leova customs, running away from Ottoman repression.

Keywords: migration, protectionist policy, Bessarabia, eterists.

Introducere. Anexarea Basarabiei la Imperiul Rus în urma Tratatului de pace de la București din anul 1812 a stabilit noul hotar pe râul Prut, realitate ce a intensificat procesul migraționist. Migrația spre Basarabia a fost favorizată de politica autorităților țariste în acest spațiu și anume acțiuni de ordin economic, social și politic. Din punct de vedere economic, fluxul migraționist a fost determinat de acordarea înlesnirilor și privilegiilor negustorilor la exportul de mărfuri în Imperiul Rus.

Acest proces a fost analizat de cercetătorul V. Tomuleț, care a conturat câteva etape de integrare a ținutului în sistemul pieței interne ruse [1, p. 256].

Prima etapă cuprinde anii 1812-

1825. În anul 1816 negustorilor locali li s-au acordat unele privilegii și înlesniri, inclusiv dreptul de a exporta mărfuri din Basarabia în guberniile Rusiei fără plata taxei vamale. Anume aceste înlesniri au contribuit la creșterea numerică a negustorilor basarabeni, inclusiv a celor stabiliți în Basarabia din alte regiuni ale Imperiului Rus, Imperiului Otoman sau din Principatele Române. Politica comercială a fost influențată benefic și de păstrarea, până în anul 1828, a statutului de autonomie pentru Basarabia. Fapt ce a permis, pentru o perioadă de timp, aplicarea în comerț a legilor și tradițiilor moldovenești, alături de cele rusești. Cel de-al treilea aspect se referă la promovarea de către autoritățile

țariste a comerțului liber. Dar, după aprobarea tarifului vamal din 31 martie 1816, în Basarabia au fost adoptate noi acte legislative pentru a reorienta comerțul basarabean de la piețele tradiționale europene spre piața internă rusă [2, p. 257].

O nouă etapă începe odată cu adoptarea Regulamentului cu privire la comerțul cu Basarabia (*Правила для торговли с Бессарабией от 17 февраля 1825 года*). prevederile acestui document au condus la diminuarea numărului de negustori străini în Basarabia, proces care va continua în deceniile ulterioare. În schimb, se vor întări pozițiile negustorilor din guberniile ruse. Acest regulament avea să însemne, de facto, trecerea de la politica economică liberală la cea prohibitiv-protectoristă, ceea ce a avut o influență negativă asupra exportului de mărfuri din Basarabia [3, p. 261]. Prin urmare, statutul politico-juridic al Basarabiei din primul sfert al secolului al XIX-lea a fost unul de cotitură în constituirea elitei de nobili greci în acest teritoriu. De aceste oportunități s-au folosit mulți negustori, printre care și greci.

Prezența grecilor în rândul negustorilor basarabeni este confirmată prin multiple memorii ale funcționarilor ruși. De exemplu, șeful vămilor de control, N. Baikov, în lucrarea sa „**Descrierea succintă a Basarabiei**” din anul 1813, cu referire la cetatea Akkerman, scria: „...mulți negustori greci, armeni și evrei, folosindu-se de așezarea geografică favorabilă, s-au așezat cu traiul aici...” [4]. În această ordine de idei, generalul rus Kozacikovski, în raportul său „Priviri asupra Basarabiei” din martie 1819, menționa: „... toate sferele comerțului au fost acaparate de greci și evrei [...] ce au devenit unicii negustori [5], iar în anul 1826 funcționarul rus I. Subarov îi apreciază pe greci ca fiind printre cei care dominau piața comercială internă a Basarabiei [6, p. 49].

Cu referire la importanța grecilor în economia Basarabiei, istoricul Nicolae Iorga scria: „la 1812 printre cei mai mari negustori sunt evidențiați grecii alături de evrei, aceștia de facto sunt căpeteniile evreilor, ducând o viață mai prosperă în Basarabia decât în Moldova.

Grecii erau mari negustori și arendași, printre care se evidențiază grecul Sinadinos, ca «*cea mai puternică pungă în Basarabia*». Specula pământului se face în cel mai nerușinat chip de tovărășiile greco-ebraice” [7, p. 30].

Politica de colonizare promovată de autoritățile ruse a condus la creșterea fluxului imigranților transdanubieni în Imperiul Rus. Subiectul dat a fost abordat de istoricul G. Arș. În cercetările sale autorul a trasat câteva etape în procesul migraționist al transdanubienilor evidențiind faptul că, deși în proporții mai mici, procesul migrării a continuat și după anul 1812, motivul principal fiind de ordin politic. Țarul Rusiei, Alexandru I, tindea spre o normalizare a relațiilor bilaterale cu Imperiul Otoman și, ca rezultat, s-a micșorat numărul solicitanților protectoratului rusec [8, p. 90].

Considerăm că această teză este valabilă pentru guberniile ruse, nu însă și pentru Basarabia, unde autoritățile ruse au încurajat venirea unui număr important de migranți.

Stimularea de către autoritățile țariste a colonizării teritoriului pruto-nistean avea substrat politic, acesta manifestându-se prin crearea unui suport social întru susținerea politicii țariste și diminuarea elementului autohton. În această ordine de idei, menționăm lucrarea cercetătorului G.M. Dragomir, care a publicat Raportul general al lui Inzov din 29 decembrie 1819 privind statutul organizării coloniilor pe teritoriul Basarabiei [9, p. 14-31]. În baza acestui document putem stabili statutul și drepturile refugiaților, precum și repartizarea lor în mai multe categorii, printre care:

I categorie – bejenarii veniți de peste Dunăre în timpul ocârmuirii otomane;

II categorie – bejenarii veniți de peste Dunăre în urma ultimului război ruso-turc;

III categorie – bejenarii stabiliți mai înainte de aceste timpuri pe pământurile statului;

IV categorie – bejenarii care în vremea ocârmuirii otomane s-au așezat pe pământurile proprietarilor supuși ocârmuirii și legilor Moldovei;

V categorie – bejenarii stabiliți pe pământurile numite Icasat și Musait [10, p. 16].

Diferența dintre aceste categorii se referea la durata scutirilor la fisc, ce varia de la 3 la 7 ani, iar bejenarii din ultima categorie urmau să-și părăsească proprietățile, primind în schimb noi pământuri pe teritoriul statului. Cel mai important stimulent era cel economic, acest document stabilea pentru imigranți drepturile pe care le aveau coloniștii străini, printre care: eliberarea de impozite pe o perioadă de trei ani de zile, acordarea unui lot de pământ de 60 de desetine, eliberarea de serviciul militar pe 50 de ani. De asemenea, ei erau scutiți de impozite la vânzarea vinului și rachiului produse de dânșii și doar în colonia lor [11, p. 602]. Prezența grecilor în rândul beneficiarilor acestor oportunități ne demonstrează propunerea înaintată țarului Rusiei de către guvernatorul M.S. Voronțov privind strămutarea grecilor de pe litoralul Rumeliei. Solicitarea a fost motivată prin faptul că grecii sunt buni marinari și vor contribui la dezvoltarea navigației în porturile din sudul Imperiului [12, p. 9]. Istoricul V.M. Kabuzan constată creșterea progresivă a familiilor transdanubienilor pe teritoriul Basarabiei, de la 2624 de familii, în 1812, până la 5971, în 1816 în Bugeac, și menționând prezența familiilor grecești [13].

Un val important de migranți greci survin în urma înăbușirii mișcării eteriste din anul 1821, când un număr mare de participanți, eteriști greci s-au refugiat în Basarabia, fapt condiționat inclusiv de politica binevoitoare a autorităților ruse.

Realități sesizate și de contemporanii evenimentelor. Ofițerul rus, I.P. Liprandi, menționa că intensificarea procesului migraționist are loc din martie 1821, nespecificând numărul refugiaților [14]. O amplificare al numărului de refugiați în Basarabia a fost sesizat și de generalul I.N. Inzov, rezident plenipotențiar al Basarabiei, care în mai 1821 într-o scrisoare către contele A.F. Langeron specifica faptul că numărul de refugiați este atât de mare încât numărul locuitorilor din Basarabia

s-ar fi dublat [15]. Constatare evident exagerată, însă care denotă percepția martorilor oculari a intensității procesului migraționist. În ce privește numărul total al refugiaților ce s-au stabilit pe teritoriul Basarabiei, datele sunt confuze, în baza raportului lui I.N. Inzov din februarie 1823 către ministrul Instrucțiunii Publice A.N. Golițan se menționa că din martie până în septembrie 1821 în Basarabia ar fi venit peste 40000 de oameni de diferite etnii și categorii sociale [16, p. 157]. Pătrunderea unui număr important de refugiați a fost stimulată de autoritățile ruse ce nu au închis în urma începerii revoltei eteriste hotarul pe Prut, în acest sens menționăm nota ministrului de externe I. Capodistria către generalul Ivan N. Inzov în care se menționa: „*locuitorilor din Principate li se va permite să intre pe teritoriul Imperiului dacă doresc să-și găsească refugiu în Rusia din cauza tulburărilor și pericolului din țara lor*” [17, doc.40, p. 164].

Subiect abordat și de istoricul D. Poștarenco ce menționa că oficialii imperiali ruși își exprimă încă de la început disponibilitatea de a-i primi, din rațiuni foarte clare: „Fără îndoială, mulți dintre boierii moldoveni, care vor veni la noi cu capitalurile lor, vor trebui, temându-se de răzburarea turcilor, să se stabilească pentru totdeauna în Rusia, iar locuitorii, având gândul ferm de a trece cu familiile lor în țara noastră, vor spori populația Basarabiei și vor fi de folos pentru a prelucra pământul ce se află încă în pustiire [18]”.

În această ordine de idei, menționăm raportul adresat prințului Volkonski către generalul Kisselev în care sunt enumerate măsurile ce urmează să fie întreprinse de autorități, printre care: trecerea frontierelor să li se acorde tuturor locuitorilor din Țara Moldovei care vor cere pentru salvarea vieții lor; trecerea tuturor prin carantine; stabilirea a două carantine provizorii – una la Formoza între Reni și Leova și alta la Triesteni și Saldieni între Leova și Sculeni; să nu fie admise persoane înarmate [19, doc. 34, p. 144]. De asemenea, refugiaților urma să li se acorde permise de ședere în Basarabia, în baza recipiselor acordate în cadrul carantinelor, ce ur-

mau a fi valabile până la normalizarea situației politice din Imperiul Otoman. Ulterior, solicitanții aveau dreptul fie de a depune jurământ coroanei imperiale, fie să plece la baștină, este de menționat că mulți ezitau în hotărârea dată încât către anul 1830 în Basarabia erau atestate 350 de persoane ce locuiau în baza recipiselor din carantine [20, p. 103].

O premisă pentru migrația elementului grec în Basarabia a constituit-o solidaritatea etnoconfesională, un exemplu în acest sens ne servește grecul Nicolae Vacomei care s-a stabilit în Basarabia cu fiica sa Aglaia ce menținea relații bune cu familia Moruzi de la care au arendat terenuri agricole [21, p. 9-10]. Evenimentele din 1821 i-au determinat să se refugieze în Basarabia și pe frații negustori greci Teodor și Anastasie Ciuflea. Protejați de compatrioții lor, așezați anterior în părțile acestea, Cara Stati, Sinadino. Începând cu mici întreprinderi negustorești în târg, Ciuflea au ajuns să arendeze moșii importante, ulterior să se stabilească la Ciuflești (Tighina) și Catranic (Bălți). Au ridicat case la Chișinău în fața pieței Târgului Nou, strada Șmidt colț cu Tighina, la încrucișare de la casa boierilor Razu, unde se întrunea întreaga colonie a grecilor din localitate [22, p. 1-2].

Pătrunderea refugiaților în Basarabia a avut loc pe două căi: maritimă și terestră. Amplificarea numărului de refugiați către Basarabia o putem analiza prin prisma datelor statistice ale instituțiilor publice din Basarabia, prin urmare, în perioada 21 februarie-28 aprilie prin carantinele basarabene au trecut 1231 de străini, la 2 mai dispunem de cifra de 3592 de refugiați dislocați de la carantina Leova până la târgul Reni, iar în carantina Sculeni peste 4000 de refugiați. În ce privește ponderea etnicilor greci, istoricul I. Iova menționează numărul de 1500 de greci ce au traversat carantinele la începutul lunii mai 1821. După cum putem constata cel mai mare număr de refugiați au pătruns în Basarabia prin carantina Sculeni unde doar în primele zile ale lunii mai s-au refugiat peste 1000 de persoane, respectiv la 5 mai 493 de persoane, la 6 mai 390 de persoane, iar 7 mai

371 persoane [23, p. 148].

În rândul refugiaților erau greci din diverse pături sociale, printre care familii înstărite aledregătorilor greci, membrii familiilor domnitorilor fanarioți. În data de 15-22 martie 1821 au traversat hotarul următorii greci: vorniceasa Elenca Hrisoverghi; principele Cantacuzino cu familia și slujitorii în număr de 17 persoane; stolnicul Catargi; căminarul Catargi cu slujitorii [24, f.86-88]. Perioada 29 martie – 5 aprilie 1821 au pătruns pe teritoriul Basarabiei prin carantină principele Mihail Șuțu cu soția Ruxanda și 6 copii; principele Grigore Șuțu cu soția Elizaveta și fiul său, precum și nepotul Constantin și Nicolae Sereda, inclusiv 16 slujitori ai acestora [25, f. 16-19]. Aceeași tendință o sesizăm pentru lunile aprilie și mai. Astfel, la 5-12 aprilie 1821 carantina a fost traversată de comisul Ștefanache Mavrocordat cu soția sa Catinca și cu 3 copii, precum și slujitorii săi; căminarul Dimitrie Șuțu cu soția Elena și 2 slujitori [26, f. 34]. În luna mai au trecut granița serdarul Grigore Caliarhi cu soția Ruxanda și 3 copii [27, f. 28-50] logofetul Mihalache Spiro cu două slugi [28, f. 51-70], cuparul Ianco Schina cu familia și slujitori, vorniceasa Catinca Ghica cu fiul și slujitorii [29, f. 72-89]. Dregători greci ce s-au refugiat în Basarabia în luna iunie sunt într-un număr mai mic, astfel, în perioada 14 iunie – 1 august 1821 au fost înregistrați la graniță: serdarul Tudor Stavro, medelnicerul Mihalachi Gani [30, f. 30]. Considerăm că din numărul celor atestați mulți doreau să se stabilească definitiv pe teritoriul Imperiului Rus. Ca argument ne servește faptul că ei traversau granița cu toată familia, iar uneori însoțiți și de rudele lor. În acest context menționăm familiile lui Anastasie Pano, Gheorghe Pano, Vasile Ciugata, Coste Zafiropulo etc. [31, f. 4].

Printre refugiații greci sesizăm mulți intelectuali, printre care doctorul Eustrate Rala cu soția sa Mărioara cu 5 copii și cu ruda lor Mărioara [32, f.35], medicul Anastasie Doncila cu 6 slujitori [33, f. 28-50] sau a profesorului Lencuri.

În registrele vamale refugiații greci se

prezentau ca supuși străini, în baza raportului din mai 1821 de la Sculeni am constatat că grecii se prezentau ca supuși turci, ruși, ai Moldovei, mai rar supuși austrieci și prusaci. Interesul obținerii supușeniei unui stat este determinat de obținerea anumitor avantaje pe plan economic și juridic. Dacă analizăm în ansamblu documentul, vedem că cel mai mulți s-au declarat ca supuși ruși, fapt explicat de intenția lor de a se stabili pe teritoriul Imperiului. Pe plan secund sunt supușii turci, mulți dintre care declarau că vin din Constantinopol. Este cert faptul că o mare parte din greci ce s-au refugiat în Basarabia sunt din Principatele Române. Ca argument în acest sens este că o mare parte se prezentau ca supuși ai Țării Moldovei, printre care Panaioti Farendino, Marco Papadopolo, Gheoghe Pano, Petre Anastaside [34, f.4-119]. Documentul ne prezintă și ocupația celor înregistrați, însă din păcate din cauza incoerenței înregistrărilor la mulți solicitanți nu se menționează nimic. Reieșind din datele prezente, putem concluziona că cei mai mulți aveau ca ocupație comerțul, cum ar fi Stavro Stritiopulo, Arghirioparațimo, Nicolae Ninvinopulo etc. Este de menționat că nu toți refugiații greci veniți în Basarabia au fugit de represiile otomanilor, o bună parte din ei își demarau activitatea comercială în acest spațiu, cum este cazul grecului Grigore Artinov din Nejin ce a trecut cu 8 butoaie cu rachiu [35, f. 6]. La 2 iunie 1821 prin carantina de la Sculeni trece supusul rus de origine greacă Dimitrie Plastari cu articole de tutun [36, f.22] sau grecul Grigore Artinov ce transporta sare [37, f. 23].

Din cele expuse mai constatăm că rapoartele vamale basarabene de la începutul secolului al XIX-lea reprezintă un izvor al analizei proceselor migraționiste. Accentuarea acestor procese a fost influențată de factori interni și externi. Drept factori interni a constituit politicile social-economice ale autorităților ruse în spațiul dintre râurile Prut și Nistru. În această ordine de idei, menționăm politica de colonizare sau susținerea negustorilor alogeni prin acordarea unor privilegii.

Factorul extern este determinat de contextul geopolitic, inclusiv de conflagrațiile militare care inevitabil determină un flux masiv de refugiați, este cazul și insurecției eteriste din anul 1821, ce a dus la pătrunderea în Basarabia a unui număr important de etnici greci.

Bibliografie

1. Tomuleț V. Politica colonial-comercială a țarismului în Basarabia în anii „20 ai sec. al XIX-lea (în baza „Regulamentului cu privire la comerțul cu Basarabia” din 17 februarie 1825). În: Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumane”, Chișinău, 1999, p. 256-262.
2. Ibidem, p. 257.
3. Ibidem, p. 261.
4. Tomuleț V. Contribuția negustorilor basarabeni la instituirea Judecătoriei Comerciale din Basarabia. În: Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumanistice”. Chișinău, 2001, vol. II, p. 278-298.
5. Tomuleț V. Reforma gildelor în Basarabia și problema formării burgheziei comerciale naționale (anii 1831-1868). În: Analele Științifice ale Universității de Stat din Moldova. Seria „Științe socioumane”. Chișinău, 1997, p. 63-70.
6. Tomuleț V. Influența activității comerciale a negustorilor evrei asupra evoluției stărilor mijlocii din Basarabia (1812-1868). În: Symposia professorum, Seria Istorie, Chișinău, 2001, p. 47-53.
7. Iorga N. Pagini despre Basarabia de astăzi. Vești din Basarabia. În: Basarabia Română. Antologie de Florin Rotaru. Ed. Semne, București, 1996, p. 44-53.
8. Арш Г. Греческая эмиграция в Россию в конце XVIII - начале XIX в. В: Советская этнография, 1969, nr.3, c. 84-95.
9. Dragomir G.M. Coloniile Bulgare din sudul Basarabiei. Tulcea: Ed. Națională „Zamfir Luca”, 1923, p. 96.
10. Ibidem, p. 16.
11. История Молдавии: Документы и материалы. Т. 3: Положение крестьян и

- крестыянское движение в Бессарабии (1812-1861 годы) : Сб. документов: Ч. 2, Кишинев: Изд-во ЦК КП Молдавии, 1969, с. 690.
12. Попечительный комитет об иностранных поселенцах южного края России 1799-1876. Том 3. Аннотированная опись дел 1827-1833. Одесса, 2000 Астропринт. с. 9.
  13. Кабузан В.М. Народнонаселение Бессарабской области и левобережных районов Приднестровья (конец XVIII – первая половина XIX в.) Кишинев: Штиинца, 1974, с. 160.
  14. Липранди И.П. Из дневника и воспоминаний И.П. Липранди. În: Русский архив, nr. 7-12, 1866, p.149-184 coloana 1215-1284 (1240, с. 162) www.runivers.ru/lib/book7627/433279/ (vizitat 20.10.16).
  15. Двойченко-Маркова Е.М. Заметки о Пушкине и беженцах ээтериив Кишиневе. В: Временник Пушкинской комиссии. Ленинград: Наука. Ленинградское отделение, 1973. с. 20-29 (стр. 26)
  16. <http://lib2.pushkinskijdom.ru/Media/Default/PDF/PUSH/Serial/VPK/VPK-1973.pdf> (vizitat 14.06.16).
  17. Иовва И.Ф. Передовая Россия и общественно-политическое движение в Молдавии (первая половина XIX в.) Кишинев: Штиинца, 1986, стр. 260.
  18. Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu. Documente externe. București: Academia Republicii Socialiste România, 1980, p. 495.
  19. Poștarencu D. De teama represaliilor otomane, 40.000 de oameni din Principatul Moldovei se refugiază în Basarabia. În: Historia, 2013, nr. 133, p. 32-38.
  20. Revoluția din 1821 condusă de Tudor Vladimirescu. Documente externe. București: Academia Republicii Socialiste România, 1980, p. 495.
  21. Уварова, О.О. Російська «політика покровительства» щодо греків-іммігрантів в кінці XVIII - першій третині XIX ст. (на матеріалах Херсонської губернії) Одесса 2013, с. 214.
  22. Ciobanu C.Gh., Godorozea M., Rusu M., Constantin Mimi. Viața consacrată Basarabiei. Chișinău: Cartdidact, 2009, p. 176.
  23. Bezveconnâi Gh., Biserica Sf. Teodor Tiron-Ciufli. Cu ocazia aniversării a 75 de ani. În: Din trecutul nostru, 1934, nr.5, p. 25.
  24. Иовва И.Ф., Бессарабия и греческое национально-освободительное движение Кишинев: Штиинца, 1974, с. 258.
  25. ANRM, F.17, inv.1, d.152 A, fila 86-88.
  26. ANRM, F. 17, inv.1, d.161, fila 16-19.
  27. ANRM, F. 17, inv. 1, d.161, fila 34-35.
  28. ANRM, F. 17, inv.1, d.155, fila 28-50.
  29. ANRM, F. 17, inv.1, d.155, fila 51-70.
  30. ANRM, F. 17, inv.1, d.155, fila 72-89.
  31. ANRM, F. 17, inv. 1, d.151, fila 26-146.
  32. ANRM, F. 17 inv. 1, d.155 fila 4-119.
  33. ANRM, F. 17, inv. 1, d.161, fila 35.
  34. ANRM, F. 17, inv.1, d.155, fila 28-50.
  35. ANRM F. 17 inv. 1, d.155 f.4-119.
  36. ANRM, F. 195, inv. 1, d.47, fila 6.
  37. ANRM, F. 17, inv.1, d.160, fila 22.
  38. ANRM, F. 17, inv.1, d.160, fila 23.

Despre autor

Valeriu HARABARA,
lector universitar al Catedrei „Științe manageriale și socio-umane” a Facultății „Securitate Civilă și Ordine Publică”, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al R. Moldova
e-mail: vharabara@gmail.com
tel.: 079600630

About author

Valeriu HARABARA,
university lecturer of the Department „Managerial and socio-human sciences” Faculty of Civil Security and Public Order, Academy “Ștefan cel Mare” of MIA of the Republic of Moldova
e-mail: vharabara@gmail.com
tel.: 079600630

CZU: 343.346

CONCEPTUL DE VĂTĂMARE A SĂNĂTĂȚII SĂVÂRȘITĂ DIN IMPRUDENȚĂ CA REZULTAT AL ÎNCĂLCĂRII REGULILOR DE SIGURANȚĂ A TRAFICULUI RUTIER

Ion SLISARENCO,

master în drept, doctorand, Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al RM

În prezentul articol științific, autorul punctează asupra determinării naturii juridice și legiferării distincte a faptei de vătămare a sănătății săvârșită din imprudență ca rezultat al încălcării regulilor de siguranță a traficului rutier de înseși faptele de încălcare a regulilor de siguranță a traficului rutier menționând că anume acest deziderat va clarifica și va statua reguli precise și univoce la aplicarea răspunderii pentru aceste fapte.

Cuvinte-cheie: sănătate, vătămare a sănătății, regulă de siguranță, siguranță a traficului, incriminare.

THE CONCEPT OF IMPROVED HEALTH INCREASE AS A RESULT OF BREACH OF ROAD TRAFFIC SAFETY RULES

Ion SLISARENCO,

master in law, PhD student, Academy “Stefan cel Mare” of MIA
of the Republic of Moldova

In this scientific article, the author draws attention to the determination of the legal nature and distinct lawfulness of the health damages as a result of violation of road safety rules by the act of violation of road safety rules, noting that this goal will clarify and will set precise and univocal rules on the application of the responsibility for these facts.

Keywords: health, health damage, safety rule, traffic safety, incrimination.

Introducere. Pornind de la adevărul potrivit căruia dreptul persoanei la viață și sănătate este, alături de alte drepturi și libertăți, consacrat în Constituția Republicii Moldova ca prerogativă sacră și inviolabilă a persoanei, și că aceste drepturi reprezintă pilonii fundamentali pe care se edifică o societate și își consolidează poziția individul ca atare, toate aceste valori necesită o protecție juridică deplină împotriva oricăror fapte antisociale comise atât cu intenție, cât și din imprudență, care pun în pericol, vatămă sau distrug în totalitate aceste valori indispensabile. Omul este valoarea socială cea mai de preț în societatea noastră, iar protecția juridică eficientă a acesteia nu poate fi asigurată decât prin sancționarea fără menajamente a tuturor celor care o periclitează.

Răspunderea contravențională și penală prevăzută în momentul de față în legislația în vigoare pentru faptele de încălcare a regulilor de siguranță a traficului rutier este condiționată material, pentru unele din contra-

venții și anumite infracțiuni, de necesitatea survenirii urmărilor prejudiciabile sub forma vătămării corporale ușoare cauzate victimei în cazul contravenției prevăzute la art.242 alin.(2) C.contr. al RM, ori sub forma vătămării medii, vătămării grave a sănătății sau lipsirii de viață a persoanei din imprudență la infracțiunile prevăzute de art.art.264, 2641 alin.(2), 265, 269 C.pen. al RM.

De altfel, rolul contravențiilor și al infracțiunilor contra siguranței traficului rutier ca fiind ansamblul faptelor penale prin a căror incriminare și sancționare se ocrotește acea valoare socială reprezentată de siguranța traficului rutier, precum și scopul urmărit de către legiuitor, este de a reglementa și sancționa contravențional/penal aceste fapte prejudiciabile prin norme de incriminare, pe de o parte, iar pe de altă parte, de a preveni într-o măsură mai consistentă atât săvârșirea acestui gen de contravenții/infracțiuni, cât și a altora cu consecințe mult mai grave, cum ar fi contravențiile contra sănătății persoanei

și infracțiunile contra vieții și sănătății persoanei. În literatura de specialitate se afirmă, pe bună dreptate, că aceste infracțiuni au fost și necesită a fi incriminate și sancționate ca o specie aparte a infracțiunilor de pericol denumite infracțiuni de „obstacol” [10, p. 1]. Incriminarea și sancționarea aspră a faptelor de încălcare a regulilor de siguranță a traficului rutier are menirea de a constitui acel „obstacol” care va împiedica săvârșirea altor infracțiuni mai grave ca rezultat al încălcării regulilor de siguranță a traficului rutier de către toți subiecții cărora regulile de siguranță a traficului rutier le sunt opozabile.

Acest deziderat presupune luarea tuturor măsurilor necesare în vederea neadmiterii săvârșirii faptelor de încălcare a regulilor de siguranță a traficului rutier ca rezultat al cărora pot fi săvârșite fapte prejudiciabile cu consecințe foarte grave ca vătămarea sănătății fie provocarea decesului persoanei din imprudență. Dacă scopul urmărit este de a evita cauzarea vătămărilor sănătății și provocarea decesului persoanelor din imprudență ca rezultat al încălcării regulilor de siguranță a traficului rutier, atunci atingerea acestui deziderat va fi posibilă doar dacă faptele de încălcare a regulilor de siguranță a traficului rutier vor fi incriminate ca contravenții/infracțiuni de pericol și nu de rezultat. Datorită pericolului social al acestor fapte, precum și a gravității consecințelor prejudiciabile pe care acestea le pot provoca, am putea susține fără nici un dubiu că regulile de siguranță a traficului rutier sunt scrise cu sânge.

Supportul metodologic și teoretico-științific al cercetării de față îl constituie un complex de metode general-științifice, bazate pe cunoștințe juridico-penale, care au asigurat unitatea analizei gnoseologice a subiectului supus investigării în întreaga complexitate a sa. Dintre procedeele logice și metodele aplicate am evidențiat analiza și sinteza, abstractizarea și generalizarea, inducția și deducția, metoda sistemică, comparativă, s-a apelat la un șir de principii filosofice generale, ca: obiectivitatea, legătura dintre teorie și practică.

Rezultate obținute și discuții. Dacă e să ne referim în parte la fiecare dintre infracțiunile prevăzute la art.264, 2641 alin.(2), 265, 269 C.pen. al RM, cu excepția infracțiunii prevăzute la art.264 C.pen al RM, celelalte reprezintă infracțiuni a căror dispoziții fac trimitere la art.264 C.pen. al RM, și anume la consecințele prejudiciabile ale infracțiunilor prevăzute la acest articol, ca urmări infracționale și a acestor infracțiuni ori cauzate ca rezultat al acestora.

Este de remarcat faptul că vătămarea medie și gravă a sănătății în cazul alin.(1) și alin.(3) lit.a) art.264 C.pen. al RM, și decesul persoanei în cazul alin.(3) lit.b) art.264 C.pen. al RM sunt privite ca urmări prejudiciabile cu caracter de rezultat cauzate din imprudență de fapta infracțională de încălcare a regulilor de siguranță a traficului rutier de către conducătorul de vehicul, și nu ca fapte prejudiciabile. Precizarea în cauză este imperativă datorită faptului că din punct de vedere semantic, „vătămare” constituie și modalitate faptică de lezare sau prejudiciere a sănătății, dar poate totodată să fie privită ca un rezultat obținut în urma leziunii.

De facto, vătămarea medie și gravă a sănătății cauzată din imprudență, precum și lipsirea de viață din imprudență constituie infracțiuni distincte care atentează la totalitatea valorilor și relațiilor sociale a căror existență și normală desfășurare sunt condiționate de protejarea vieții și sănătății persoanei, găsindu-și incriminarea distinctă în art. 149 și 157 C.pen. al RM, în Capitolul II al Părții speciale a C.pen. al RM „Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei”, și anume infracțiunea de lipsire de viață din imprudență și cea de vătămare gravă ori medie a integrității corporale sau a sănătății cauzată din imprudență. Obiectul juridic special al acestor infracțiuni, constituit din totalitatea valorilor și relațiilor sociale a căror existență și normală desfășurare sunt condiționate de protejarea vieții și sănătății persoanei au dictat ca fiind imperativă identificarea locului acestor infracțiuni în Capitolul II al Părții speciale a C.pen. al RM, luându-se drept

criteriu de bază de sistematizare a acestora obiectul juridic generic comun pe care acesta îl au împreună cu alte infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei.

Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române, „a vătăma” sau „acțiunea de vătămare” înseamnă a aduce daune sănătății, integrității corporale (producând boli, răniri, pagube, neajunsuri, prejudicii...[4]. Același dicționar definește substantivul „vătămare” ca fiind rezultatul acțiunii de vătămare, de lezare, sau de cauzare de daune...[4].

Atât în prevederile art.art.151, 152, 155, 156, 157, 264 C.pen. al RM precum și în alte norme din legea penală, legiuitorul utilizează sintagma „vătămare a integrității corporale sau a sănătății”, care este compusă, de fapt din două expresii: „vătămare a integrității corporale” și „vătămare a sănătății”, acestea fiind reunite prin conjuncția „sau”.

Întrebările care, în aparență, ar trebui să-i preocupe doar pe teoreticieni, pentru că în realitate este altfel, constituie: 1. Sunt oare echivalente aceste două expresii? 2. Ce desemnează conjuncția „sau” dintre aceste două expresii? 3. Aceasta constituie legătura dintre două noțiuni care se exclud ca alternative? 4. Aceasta este legătura dintre două noțiuni sinonime care sunt interschimbabile? 5. Sau aceasta este legătura dintre două noțiuni aflate în raport de subordonare de tip „parte-întreg”?

Totodată, legiuitorul utilizează în art. art.78, 242 C.contr. al RM sintagma „vătămare a integrității corporale”, de parcă în urma săvârșirii faptelor prejudiciabile respective sănătatea nu are de suferit.

Astfel, suntem de acord cu opinia autorului Brînză S. precum că noțiunile „integritate corporală” și „sănătate” fiind enunțate distinct, iar între ele existând conjuncția „sau” creează impresia că aceste două noțiuni sunt de același calibru, de același nivel, iar prin aceasta, făcând aparență că pe lângă sănătatea persoanei, o altă valoare socială – integritatea corporală a persoanei – suferă atingere în urma săvârșirii infracțiunii [6, p. 2].

Vom încerca a răspunde la aceste chestiuni, răspunsul cărora îl considerăm ca fiind

de esență pentru demersul nostru științific în vederea determinării naturii juridice distincte a faptelor de vătămare a sănătății și de lipsire de viață din imprudență ca rezultat al încălcării regulilor de siguranță a traficului rutier.

Sănătatea se definește în mod curent ca starea unui organism la care funcționarea tuturor organelor se face în mod normal și regulat [8].

Cea mai renumită și, fără îndoială, cea mai respectată încă definiție a sănătății e cea dată de Organizația Mondială a Sănătății (OMS) care a propus în 1946, în preambulul Constituției acesteia următoarea definiție a sănătății: „Sănătatea este o stare pe deplin favorabilă atât fizic, mintal, cât și social, este capacitatea de a duce o viață productivă social și economic, și nu doar absența bolilor sau a infirmităților fizice” [7]. Aceasta definiție a izvorât din convingerea OMS că siguranța viitoare a păcii mondiale stă în ameliorarea sănătății fizice, mintale și sociale a oamenilor.

Toată lumea știe că sănătatea fizică înseamnă absența bolii și a oricărei infirmități, în prezența energiei și a vitalității suficiente pentru îndeplinirea îndatoririlor zilnice și a activităților recreaționale, fără a obosi în mod deosebit.

Sănătatea socială se referă la abilitatea de a comunica în mod eficient cu oamenii din jur și cu mediul social prin angajarea în relații personale satisfăcătoare. Există nenumărate dovezi că cei care au multe legături sociale se îmbolnăvesc mai rar și sunt mai satisfăcuți de viață.

Sănătatea mintală sau psihică se referă atât la absența tulburărilor psihice, cât și la capacitatea de a rezolva solicitările vieții cotidiene și relațiile sociale, fără probleme emotive sau de comportament. Se știe că bunăstarea psihică are mult de-a face cu sănătatea psihică. Nu e deloc întâmplătoare maxima latină „Mens sana in corpore sano”, ceea ce semnifică „O minte sănătoasă într-un corp sănătos”.

Astfel, constatăm, că ideea precum că vătămarea sănătății și vătămarea integrității corporale sunt expresii de același calibru, adică sunt sinonime, echivalente și interschim-

babile, este doar o aparență. Autorul Brînză S. susține, pe bună dreptate, că între noțiunile „vătămare a sănătății corporale” (nu „vătămare a integrității corporale”) și „vătămare a sănătății” există relația de tip „parte-întreg”, unde „vătămarea sănătății” reprezintă întregul iar „vătămarea sănătății corporale” doar o parte a acestui întreg.

Deci, răspunsul este unul simplu: – fie ale integrității corporale (fizice, somatice), fie ale integrității psihice – toate reprezintă vătămări ale sănătății. Doar noțiunea de vătămare a sănătății le cuprinde pe toate formele și aceasta poate fi de natură diferită și de un anumit grad, sau de o anumită gravitate.

Această idee se bazează și prin faptul că persoanei îi pot fi cauzate mai multe vătămări ale sănătății corporale de diferit grad însă fapta va fi calificată conform celei mai grave vătămări a sănătății indicată în concluzia raportului de expertiză medico-legală, chiar dacă aceasta nu presupune obligator o vătămare a sănătății corporale.

Toate vătămările, fie ele fizice, corporale, somatice, fie psihice, reprezintă vătămări ale sănătății care deranjează starea de confort în care s-a aflat persoana până la provocarea acestora de către făptuitor.

Polikarpova I.V. susține, pe bună dreptate, că: „Cauzarea vătămării sănătății constituie fapta ce condiționează dereglarea fie a integrității anatomice a organelor sau țesuturilor, fie a funcțiilor lor fiziologice, ori afecțiuni sau stări patologice care apar datorită unor factori exogeni” [12, p. 11], ceea ce presupune că noțiunea de „sănătate” nu poate fi privită doar sub aspectul său psihic, ea înglobând cu necesitate și aspectul corporal (fizic, somatic).

Aspectele date sunt deosebit de importante datorită faptului că anumite vătămări grave ale sănătății cum este, de exemplu, desfigurarea iremediabilă a feței și/sau a regiunilor adiacente sunt caracterizate de trăsături care pot fi apreciate din punct de vedere social sau medical și care mai mult lasă o amprentă cu tentă etico-morală. Autorul Kurinov B.A. corect susține că trăsăturile vătămării grave a sănătății sub forma desfi-

gurării iremediabile a feței și/sau a regiunilor adiacente apreciate de către expertiza medico-legală drept iremediabile, irecuperabile, sau permanente, vor fi apreciate și catalogate și de instanța de judecată [11, p.49].

În același timp, nu putem trece cu vederea că legiuitorul menționează integritatea corporală, ca valoare socială distinctă, ca fiind lezată în cazul faptelor specificate la alin. (1) art.78 „Vătămarea integrității corporale” din C.contr. al RM. Considerăm că pricinuirea unei vătămări a integrității corporale indiferent cât de neînsemnată nu ar fi oricum cauzează daune sănătății per ansamblu, adică atât sub aspectul fizic, cât și sub cel psihic. Maltratările sau acțiunile violente care deși au cauzat doar vătămare neînsemnată a integrității (sănătății) corporale a persoanei, cu siguranță i-au cauzat acesteia și un disconfort sănătății psihice.

Situația este similară și în cazul faptei prevăzute la alin.(2) art.78 C.contr. al RM deoarece această faptă este prototipul infracțiunii care a fost prevăzută la art.153 C.pen. al RM (în prezent abrogat), pentru că se exprimă în „vătămarea intenționată ușoară a integrității corporale care a provocat o dereglare de scurtă durată a sănătății sau o pierdere neînsemnată, dar stabilă, a capacității de muncă”. S-a strecurat o inexactitate și în această formulare: odată ce se provoacă dereglarea sănătății, nu este corect a se afirma că vătămata este o altă valoare socială – integritatea corporală. Prevederile alin.(2) art.242 C.contr. al RM prezintă aceleași similitudini.

Prin Ordinului Ministrului Sănătății nr.654 din 16.08.2011, în vigoare 14.10.2011, în tot cuprinsul Regulamentului de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale din 27.06.2003 publicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.170-172/224 din 08.08.2003 [3], sintagma „leziuni corporale fără cauzarea prejudiciului sănătății” a fost substituită cu sintagma „vătămare neînsemnată”, avându-se în vedere vătămarea neînsemnată a sănătății și nu a integrității corporale a persoanei.

Astfel, prevederile C.contr. al RM cu

privire la faptele de vătămare neînsemnată și ușoară a sănătății nu au fost armonizate cu prevederile actuale și în vigoare ale Regulamentului menționat supra. Dispozițiile normelor din C.pen. și ale C.contr. al RM referitoare la contravențiile și infracțiunile contra sănătății persoanei, fiind de blanchetă, fac trimitere la acest Regulament, de aceea termenii din actele normative menționate ar trebui să coincidă cu cei din Regulament, de altfel, utilizarea sinonimelor, a expresiilor-parte în locul expresiilor-întreg este inadmisibilă.

Un alt argument pe care ne fundamentăm opinia că sănătatea persoanei în cumulul său compozițional, adică atât fizică, somatică, corporală, cât și psihică, este valoarea socială finală care este protejată de legea penală și contravențională împotriva faptelor prejudiciabile care o pot periclita, și nu integritatea corporală alături de sănătate, este însăși denumirea Capitolelor în care se regăsesc contravențiile/infracțiunile care atentează la această valoare socială. Astfel, Capitolul II al Părții speciale a C.pen. al RM este intitulat „Infracțiuni contra vieții și sănătății persoanei” și nu „Infracțiuni contra vieții și integrității corporale sau sănătății persoanei”. La fel și Capitolul VII al Părții speciale a C.contr. al RM este intitulat „Contravenții ce atentează la sănătatea populației, sănătatea persoanei, la starea sanitar-epidemiologică”, și nu „Contravenții ce atentează la sănătatea populației, integritatea corporală sau sănătatea persoanei, la starea sanitar-epidemiologică”. Obiectul juridic generic al infracțiunilor contra vieții și sănătății persoanei îl formează valorile și relațiile sociale ce sunt condiționate de protejarea vieții și sănătății persoanei, unde sănătatea este privită în tot ansamblul ei, adică fizică și psihică, integritatea corporală fiind parte componentă a acesteia ce nu necesită o menționare expresă deoarece este subînțeleasă.

Astfel, în opinia autorului Brînză S., sferele celor două noțiuni – „sănătatea persoanei” și „integritatea corporală a persoanei” – nu se intersectează. Aceste noțiuni sunt complementare. Așa cum există com-

plementaritate între noțiunile „sănătatea persoanei” și „viața persoanei”. Noțiuni care, de asemenea, nu se intersectează [6, p. 3].

Așadar, în prevederile C.pen. și ale C.contr. al RM, formula „vătămare a integrității corporale sau a sănătății”, respectiv „vătămare a integrității corporale” din denumirile și/sau dispozițiile, circumstanțele agravante ale normelor, trebuie înțeleasă în sensul de „vătămare a sănătății”. De altfel, temeinicia acestei concluzii vine s-o mai confirme și utilizarea de către legiuitor, în dispoziția de la alin.(1) art.151 C.pen. al RM, a sintagmei „altă vătămare a sănătății” ce le cuprinde atât pe cele fizice, corporale, cât și pe cele psihice.

Concluzii. Astfel, considerăm de principiu și recomandăm cu titlu de lege ferenda înlocuirea în textul C.pen. și a C.contr. al RM a sintagmelor „vătămare a integrității corporale sau a sănătății” și „vătămare a integrității corporale” cu sintagma „vătămare a sănătății”.

Implementarea sa va contribui la ridicarea calității înfăptuirii justiției penale. Este adevărat că denumirea unei norme nu se aplică în procesul de calificare. Însă nu putem trece cu vederea că denumirea normei penale (sau contravenționale) este cea care, într-o formulă concentrată, trebuie să exprime esența juridică a normei date, esență percepută adecvat de oricare destinatar sau beneficiar al legii penale (sau contravenționale). În concluzie, formularea exactă a denumirii normei are menirea să faciliteze travaliul destinatarului sau beneficiarului respectiv să identifice corect norma aplicabilă unei sau altei fapte [6, p. 3].

În această ordine de idei, suntem ferm convinși că determinarea naturii juridice și legiferarea distinctă a faptelor de vătămare a sănătății săvârșită din imprudență ca rezultat al încălcării regulilor de siguranță a traficului rutier de înseși faptele de încălcare a regulilor de siguranță a traficului rutier, în formula în care am concis în prezentul articol va clarifica și va statua reguli precise și univoce la aplicarea răspunderii pentru aceste fapte.

Necesitatea determinării specificului și naturii juridice a fiecărei infracțiuni este

dictată de faptul că doar cunoașterea cu lux de amănunte a esenței unei anumite fapte infracționale cu scoaterea în evidență a trăsăturilor ei specifice care o individualizează în cadrul grupului și o delimitează de șirul de componente de infracțiuni omogene va permite a crea acel cadru favorabil de asigurare a unui efect maxim de prevenție și protecție a societății împotriva infracțiunilor de către toate mijloacele normative penale.

Referințe bibliografice

1. Codul contravențional al Republicii Moldova. Legea nr.218-XVI din 24.10.2008 (intrat în vigoare: 31.05.2009) // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.3-6/art.15 din 16.01.2009, Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.78-84/art.100 din 17.03.2017.
2. Codul penal al Republicii Moldova. Legea nr.985 din 18.04.2002 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.28-129/art.1012 din 13.09.2002, Republicat: Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.72-74/art.195 din 14.04.2009.
3. Regulamentul Ministerului Sănătății de apreciere medico-legală a gravității vătămării corporale din 27.06.2003 // Monitorul Oficial al Republicii Moldova nr.170-172/art.224 din 08.08.2003.
4. Academia Română, Institutul de Lingvistică „Iorgu Iordan”, Dicționarul explicativ al limbii române (ediția a II-a revăzută și adăugită), Editura Univers Enciclopedic Gold, 2009.
5. Barbăneagră A. și col., Codul penal al Republicii Moldova. Comentariu, Editura Sarmis, Chișinău, 2009. 860 p.
6. Brînză S., Problemele interpretării și aplicării prevederilor de la alin.(1) art.151 și de la alin.(1) art.152 C.pen. al RM; În: Revista națională de drept, 2010, nr. 3, p. 2-14.
7. Sănătate, http://www.sfatulmedicului.ro/dictionar-medical/sanatate_4414 (vizitat 06.06.2018).
8. Sănătate, <https://www.ro.wikipedia.org/wiki/Sănătate> (vizitat 06.06.2018).
9. Stati V., Infracțiunea de încălcare a regulilor de securitate a circulației sau de exploatare a mijloacelor de transport de către persoana care conduce mijlocul de transport (art.264 CP RM): conotații practice și teoretice. În: Revista națională de drept, 2009, nr. 9, p. 32-42.
10. Turianu C., Infracțiunile rutiere, Editura All Beck, București, 2000. 248 p.
11. Куринов Б.А. Автотранспортные преступления (квалификация и наказание), Москва: Юридическая литература, 1970. 220 p.
12. Поликарпова И.В., Уголовная политика России в отношении посягательств на здоровье и ее влияние на квалификацию преступлений: на примере ответственности за умышленное причинение тяжкого вреда здоровью: Автореферат диссертации на соискание ученой степени кандидата юридических наук. - Саратов, 2008, p. 11.

Despre autor

Ion SLISARENCO,
master în drept, doctorand,
lector universitar al Catedrei „Științe
penale” a Facultății Drept,
Academia „Ștefan cel Mare”
a MAI al R. Moldova
e-mail: vanciu.jawa@mail.ru
tel.: 060292220

About author

Ion SLISARENCO,
master in law, PhD student,
university lecturer of the Department
“Criminal Sciences” of the Academy
“Stefan cel Mare” of MIA
of the Republic of Moldova
e-mail: vanciu.jawa@mail.ru
tel.: 060292220

УДК: 323.28(477)

ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ ГОСУДАРСТВЕННЫХ ОРГАНОВ В НАПРАВЛЕНИИ ПРОТИВОДЕЙСТВИЯ ТЕРРОРИЗМУ НА ТРАНСПОРТЕ В УКРАИНЕ

Лидия Михайловна СУКМАНОВСКАЯ,

старший преподаватель,

Львовский государственный университет внутренних дел, Украина

Целью государственного управления в области транспорта является своевременное, полное и качественное удовлетворение потребностей населения и общественного производства в перевозках и потребностей обороны государства, защита их прав при транспортном обслуживании, безопасное функционирование транспорта, соблюдение необходимых требований и тому подобное.

Ключевые слова: террористические акты, развитие современного терроризма.

ACTIVITY OF STATE AUTHORITIES IN THE DIRECTION OF COUNTERACTION TO TERRORISM IN TRANSPORT IN UKRAINE

Lidia Sukmanovskaya

senior lecturer, Lviv State University of Internal Affairs, Ukraine

The purpose of public administration in the field of transport is the timely, full and high-quality satisfaction of the needs of the population and social production for transportation and defense needs of the state, the protection of their rights in transport services, the safe operation in transport, compliance with the necessary requirements etc.

Keywords: acts of terrorism, development of modern terrorism.

С обретением Украиной независимости в стране начались преобразования демократического характера, направленные на формирование гражданского общества, развитие правового государства, в котором согласно Конституции Украины человек, его жизнь и здоровье, честь, достоинство, неприкосновенность и другие права и свободы признаются высшей социальной ценностью [1]. Это, в свою очередь, определяет содержание и направленность деятельности государства и всех его органов по охране этих завоеваний мировой цивилизации, как одной из главных обязанностей.

Целью государственного управления в области транспорта является своевременное, полное и качественное удовлетворение потребностей населения и общественного производства в перевозках и потребностей обороны государства, защита их прав при транспортном обслуживании, безопасное функционирование

транспорта, соблюдение необходимых требований и тому подобное.

Увеличение количества террористических актов, совершаемых на транспорте в соседних странах, вызывает необходимость усиления контроля за перевозкой пассажиров и их багажа, в том числе в транспортных средствах международного сообщения, разработка различных форм взаимодействия с другими службами и подразделениями полиции по противодействию проявлениям терроризма на транспорте.

На практике все государственные органы выступают в единстве, все организационно-тактические формы совместной деятельности государственных органов, в том числе органов Национальной полиции и других правоохранительных органов по противодействию проявлениям терроризма на транспорте взаимосвязаны между собой и, соответственно, взаимодополняют друг друга.

Согласно правовому статусу субъектов, можем определить основные формы взаимодействия, к которым относятся:

- обмен информацией о состоянии преступности и общественного порядка, лиц склонных к совершению правонарушений;
- проведение совместных заседаний и совещаний руководящих структур ведомств;
- разработка, принятие и издание совместных приказов, указаний и инструкций по вопросам противодействия терроризму;
- совместное участие в проведении специальных оперативно-профилактических операций («Груз», «Пассажир», «Вокзал» и т.п.);
- составление совместных комплексно-профилактических планов и их реализация;
- проведение совместными силами рейдов, проверок финансовой отчетности, документооборота, хранения материальных ценностей, порядка использования бюджетных средств;
- взаимодействие в создании и работе общественных формирований по охране правопорядка;
- совместная информационно-пропагандистская работа по предупреждению и профилактике правонарушений;
- общий анализ причин и условий, способствующих совершению правонарушений и преступлений;
- взаимодействие государственных органов, осуществляющих деятельность на транспорте, по вопросам проведения профилактической работы среди работников;
- проведение занятий с сотрудниками предприятий транспорта по тактике и методике охраны общественного порядка и обеспечения общественной безопасности, профилактики правонарушений [2, с. 98-99].

Изучение тенденций, влияющих на развитие современного терроризма, как негативного социально-политического явления, показывает, что сегодня он превратился в многоплановый и чрезвычайно опасный и длительный фактор. Этот фактор крайне негативно сказывается на

развитии мирового сообщества, оказывает на него существенное влияние, дестабилизирующее ситуацию в различных регионах планеты, тормозя элементарные цивилизационные процессы, углубляя социально-экономические кризисы, доводя до стагнационного уровня возможности решения жизненно важных проблем общества, государства и личности.

Если в прошлом под террором понимали действия против отдельных людей или групп, то теперь широкого распространения приобрел террор против целых народов и государств, осуществляемый не только хорошо организованными и технически оснащенными структурами, в частности государственными и международными, но и государствами-агрессорами против других стран. Таким образом, с течением времени изменилось представление о сути, целях, субъектах и объектах террористических действий.

Борьба с терроризмом остается в наше время не только значительной практической проблемой, но и предметом углубленных научных исследований, решение которой во многом будет определять пути дальнейшего развития многих стран мира. При этом обеспечение защиты личности, общества и государства от террористической деятельности - процесс перманентный. Со временем меняются только масштабы, формы деятельности и проявления терроризма, а он, как явление общественно-политической жизни, остается неизменным по своей сути. Это требует постоянного мониторинга ситуации, непрерывного научного осмысления путей борьбы с преступниками в обстановке реально ситуации.

По нашему убеждению, в новых условиях следует пересмотреть многие господствующие в прошлом взгляды на способы и методы обеспечения безопасности, установление и поддержание стабильности на региональном и глобальном уровнях. Как важнейшая задача рассматривается надежное противостояние терроризму. Для

того, чтобы такое противодействие было эффективным, необходима консолидация всех здоровых сил и общества.

В результате конституционного развития и реформирования центральных органов исполнительной власти функция взаимодействия государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте становится одной из ведущих [3]. Происходит ее закрепления среди основных частей компетенции органов исполнительной власти. Упорядоченность отношений в указанной сфере рассматривается как результат развития и поступательного отделения административно-правового режима. Взаимодействие государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма является разновидностью диспозитивных равносторонних административно-правовых отношений, неравнозначных понятию «административные процедуры» и «государственное управление». Указанная отрасль правового регулирования формируется институтами административного права.

Взаимодействие государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте, субъектов, представляющих исполнительную власть, осуществляется на основе взаимных интересов, которые можно представить несколькими целями:

- кооперация и взаимопроникновение указанных субъектов;

- наличие обратной связи, упорядоченность отношений, необходимость ограничения (контроля) публичной администрации гражданским обществом. Интересы, выраженные в стремлении к достижению указанных целей, позволяют удовлетворять комплекс взаимных прав и обязанностей субъектов взаимодействия, в результате которого возникают обоюдные правовые последствия для сторон этих отношений [4, с. 100-101].

Административное законодательство о центральных и местных органах исполнительной власти составляет основу

правового регулирования взаимоотношений государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте. При этом в основе должны применяться дополнительные критерии, в том числе существенные особенности или специальный режим взаимодействия.

Нормативно-правовое регулирование отношений между органами государственной власти и органами местного самоуправления значительно отстает от потребностей практики. Отставание нормативной правовой базы особенно ощущается при анализе такого вида отношений между органами государственной власти и органами местного самоуправления как их взаимодействие в исследуемой сфере.

Нормативное правовое регулирование взаимодействия органов государственной власти и органов местного самоуправления в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте носит отрывочный, эклектичный и противоречивый характер. Нет ни одного региона Украины, где нормативное правовое регулирование взаимодействия носило бы системный, полный и достаточно подробный характер. Все это свидетельствует об отсутствии научной концепции нормативно-правового регулирования взаимодействия органов государственной власти и органов местного самоуправления в контексте борьбы с терроризмом.

В нормативных правовых актах большинства регионов Украины не проводится различий между взаимодействием и влиянием органов государственной власти на органы местного самоуправления в исследуемой сфере. Следует отметить, что в большинстве научных исследований в области взаимодействия также не проводится разграничение между взаимодействием и взаимоотношением (влиянием) органов государственной власти на органы местного самоуправления в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте.

Основной объем отношений по вза-

имоддействию приходится на отношения исполнительных органов государственной власти регионов Украины и органов местного самоуправления. Не случайно, поэтому, основным видом нормативного правового регулирования взаимодействия органов государственной власти и органов местного самоуправления в субъектах Украины является подзаконные нормативные правовые акты органов исполнительной власти регионов Украины.

Нормативно-правовое регулирование взаимодействия органов государственной власти и органов местного самоуправления в регионах Украины в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте, по нашему мнению, концептуально должно основываться на положениях Конституции Украины, содержать обязанность органов государственной власти регионов взаимодействовать с органами местного самоуправления с целью обеспечения нормальной жизнедеятельности городских и сельских поселений. Закон Украины «О местном самоуправлении», на основе выделения взаимодействия с общей группы отношений, должен системно и полно закрепить основные сферы, отрасли, направления, формы и методы взаимодействия органов государственной власти регионов Украины и органов местного самоуправления [5].

Отраслевое законодательство и подзаконные нормативно-правовые акты должны содержать положения об обязательном или добровольном взаимодействии органов государственной власти регионов Украины и органов местного самоуправления при решении конкретных вопросов обеспечения жизнедеятельности поселений и других муниципальных образований в сфере противодействия терроризму, в том числе на транспорте. Подзаконные нормативные правовые акты и муниципальные нормативные правовые акты должны закрепить административные и муниципальные регламенты обязательного взаимодействия ор-

ганов государственной власти и органов местного самоуправления по противодействию проявлениям терроризма.

Анализ нормативно-правового регулирования взаимодействия органов государственной власти и органов местного самоуправления в экономической, социальной сфере и сфере безопасности позволяет сделать вывод, что в настоящее время наиболее эффективной формой нормативного правового регулирования взаимодействия являются программы развития регионов Украины по конкретным направлениям.

Анализ практики деятельности органов государственной власти и органов местного самоуправления указывает на закономерный рост нормативного регулирования отношений между двумя уровнями публичной власти в субъектах Украины в сфере противодействия терроризму, в том числе на транспорте. В настоящее время является устойчивая тенденция увеличения объема регионального и муниципального нормативно-правового регулирования взаимодействия органов государственной власти и органов местного самоуправления во всех сферах жизнедеятельности муниципальных образований, что связано с проведением частичной мобилизации и другими факторами военного характера.

Исследование взаимодействия государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте дает возможность сделать следующие выводы:

- организация взаимодействия государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте должна основываться на принципах национальной безопасности Украины, реализуемой с помощью применения наиболее целесообразных организационно-тактических форм, методов, способов и приемов предупреждения правонарушений в определенной сфере;
- нормативно-правовое регулиро-

вание взаимодействия государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте можно считать относительно определенным так, как нормами права регулируются качественно неоднородные общественные отношения между субъектами взаимодействия, поскольку законодатель при принятии этих норм не может реально учитывать все особенности и обстоятельства, которые являются основанием для такого регулирования. Для решения этой проблемы целесообразно разработать и издать нормативно-правовой акт, который детально регламентировал бы процессуальный порядок правоприменительной деятельности в определенной сфере общественных отношений;

– взаимодействие государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте является одним из средств улучшения оперативной обстановки на объектах транспортной инфраструктуры. С целью достижения своевременного взаимного обмена информацией целесообразно разработать параметры ее классификации по значимости и определить сроки, формы представления в заинтересованные органы;

– развитие взаимодействия государственных органов в сфере противодействия проявлениям терроризма на транспорте в Украине находится в зависимости от такого фундаментального фактора как правовая культура. В настоящее время правовая культура общества находится в состоянии трансформации.

Наблюдается постепенное вытеснение политических традиций советской эпохи и установление ценностей и представлений, характерных для правовой культуры либерально-демократических государств.

Список использованной литературы:

1. Конституция Украины: Закон Украины от 28.06.1996 № 254к / 96-ВР. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/254k/96-ВР>
2. Ярема А. Г. Административно-правовые основы деятельности органов внутренних дел на железнодорожном транспорте в сфере охраны общественного порядка: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07 / О.Г. Ярема. - Львов: Львов. гос. ун-т внутр. дел, 2008. - 226 с.
3. Об оптимизации системы центральных органов исполнительной власти: указ Президента Украины от 09.12.2010 № 1085/2010. [Электронный ресурс]. - Режим доступа: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1085/2010>
4. Гронский С. К вопросу о правовом регулировании взаимодействия Государственной пограничной службы Украины с другими правоохранительными органами / С. В. Гронский // Таможенное дело: научно-практической. журнал. - 2014. - № 2. - част. 2. - кн.2. - С. 97-105.
5. О местном самоуправлении в Украине: Закон Украины от 21.05.1997 № 280/97-ВР // Российская юстиция. - 1997. - № 24. - ст.170.

Об авторе

Лидия Михайловна СУКМАНОВСКАЯ,
старший преподаватель кафедры административного права и административного процесса Львовского государственного университета внутренних дел
e-mail: vd2r@lvduvs.edu.ua
тел.: 00322740237

About author

Lidia SUKMANOVSKAYA,
senior lecturer of the Department of Administrative Law and Administrative Process, Lviv State University of Internal Affairs
email: vd2r@lvduvs.edu.ua
tel.: 00322740237

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova. Anale științifice ale Academiei „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne al Republicii Moldova, Ed. a 17-a / red.-șef: Simion Carp ; Acad. „Ștefan cel Mare” a Min. Afacerilor Interne al Rep. Moldova. – Chișinău : Academia „Ștefan cel Mare” a MAI al Republicii Moldova, 2017 – . – ISBN 978-9975-935-99-9. – ISSN 1857-0976.

Științe socioumane : Nr 1. – 2017. – 67 p. – Texte : lb. rom., rusă. – Rez.: lb. rom., engl., fr., alte lb. străine. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – 100 ex. – ISBN 978-9975-121-57-6.

34:378.4(478-25)(082)=135.1=161.1

A 15

Lector:

Gheorghe CHIRIȚĂ

Tehnoredactare
și procesare computerizată:

Angela PARENIUC

Machetare și design coperta:

Svetlana COJUHARI